

L'HORA

de Catalunya

**IUGOSLÀVIA
DESPRÉS DE TITO**

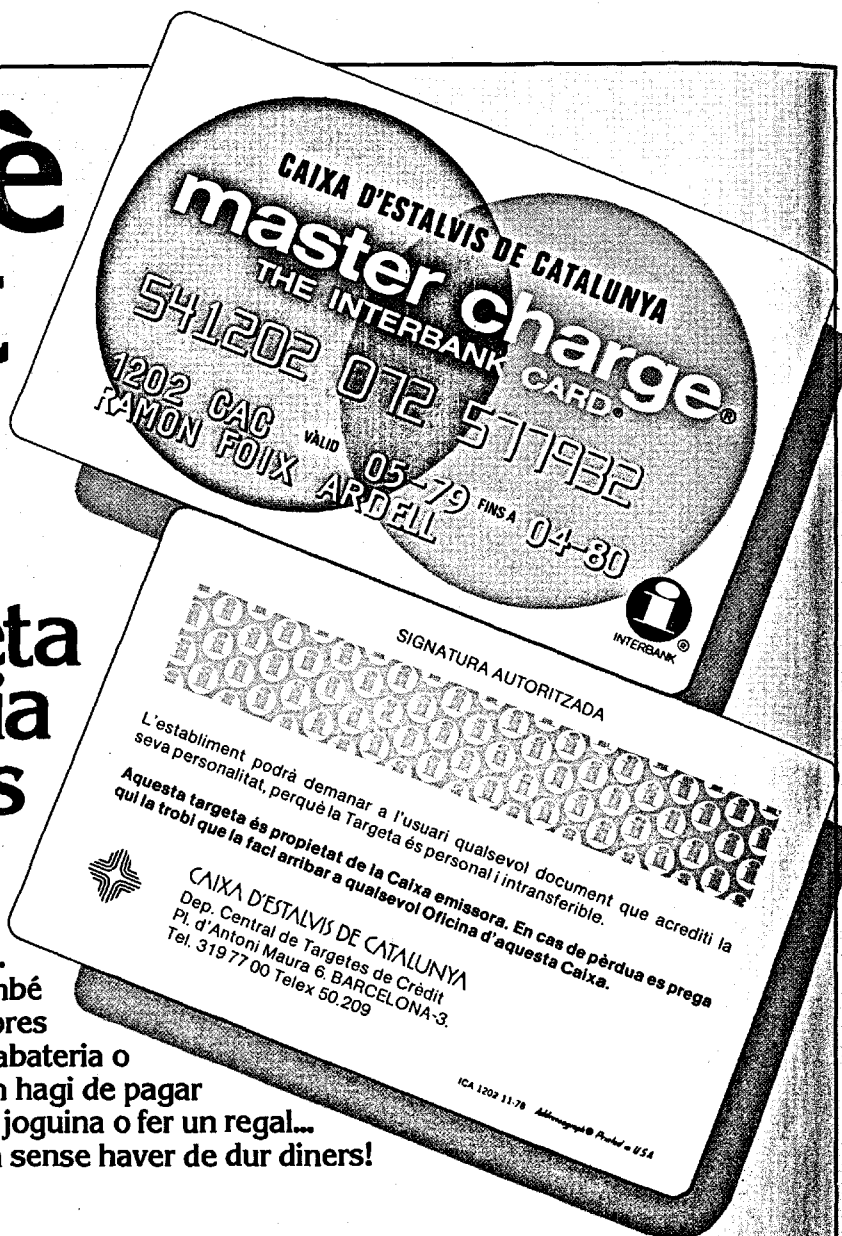
vostè té crèdit

cada dia a 2.600.000 establiments

Una targeta extraordinària per als nostres clients

No es tracta només que vostè tingui
avantatges si vol anar a l'estranger.
El que importa és que la targeta també
li sigui útil aquí quan faci les compres
habituals en un supermercat, una sabateria o
qualsevol establiment comercial, quan hagi de pagar
el compte d'un restaurant, comprar una joguina o fer un regal...
Ja pot fer les coses de cada dia sense haver de dur diners!

A cada pas veurà un establiment que té a la porta la
reproducció de la nostra targeta.
Hi serà ben rebut, perquè vostè s'hi presentarà com una
persona de crèdit.

CAIXA D'ESTALVIS DE CATALUNYA

LA
CAIXA
DE TOTS

li ofereix gratuïtament la Targeta Master Charge

UCD no compleix

Amic lector:

No fa gaires anys apareixia en el panorama polític espanyol un nou partit polític, la Unió del Centre Democràtic. Fins aleshores no havia existit cap altre lligam entre les persones que el constituïren que l'acceptació del liderat d'Adolfo Suárez. La manca d'unitat ideològica vingué acompanyada, inevitablement, per l'absoluta desconexió de la realitat autonòmica de les nacionalitats i regions que componien l'Estat.

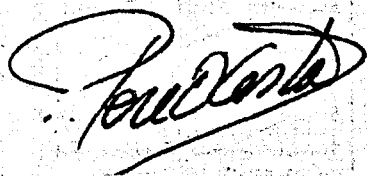
Preocupats però pel que les seves enquestes els deien i el que la realitat diària manifestava van haver d'acabar els sentiments autòctons basats en una innegable realitat històrica de Catalunya, Euskadi i Galícia. L'especial urgència d'una solució als problemes català i basc, obligà al govern a donar-los una sortida. En aquell moment, els lligams d'UCD el portaren a adoptar una solució salomònica: Catalunya i el País Basc tindrien els seus estatuts d'Autonomia i els seus òrgans d'autogovern a canvi que aquesta possibilitat també fos oferta a la resta de pobles de l'Estat. La intenció d'UCD era d'aquesta forma rebaixar els Estatuts català i basc compensant-los amb els altres.

Els sostres assolits, però, pels primers Estatuts han fet tremolar tant a UCD com als poders no directament immiscuïts en la política parlamentària i que li donen suport. I la UCD s'ha espantat i ha volgut fer marxa enrera. I ho feia insultant dia sí dia també al País Valencià amb la seva actitud d'entorpiment del procés autonòmic, amb les degeneracions històriques de la bandera i la llengua que coneixem, i ara ho fa en anunciar la seva oposició a la via 151 a l'autonomia de qualsevolga altre territori de l'Estat.

Molt fortes hauran hagut de ser les pressions rebudes perquè UCD hagi acarat la pèrdua d'imatge que, arreu, ha significat la seva decisió. Especialment, als llocs on s'havia compromès a impulsar la via ràpida a l'Estatut. Allí no podran repetir que UCD compleix.

Hauran d'assumir-ne les conseqüències.

Ben cordialment,

PERE-ORIOI COSTA
Director

L'HORA

DIRECTOR: Pere Oriol Costa.

ADJUNT A LA DIRECCIÓ: Xavier Roig.

REDACTOR EN CAP: Xavier Sabaté.

REDACCIÓ: Francesc Navarro, Josep M.ª Serra (compaginació), Conxita Socias, Pilar Viladegut (fotografia), Joan Catà i Francesc Baiges.

REPORTATGES: Josep M.ª Huertas Claveria, Carles Sánchez Costa, Xavier Febrés, Rafael Manzano, Màrius Carol, Montserrat Radigales, Andreu Castellet, Agustí Pons, Joana M.ª Roque Albert Moreno i Maria José Román.

CATALUNYA: Albert Garrido; Anna Ballethó; MADRID: Pedro Altares; MON: Mateo Madrideros, Xavier Batalla; TREBALL: Isidor Boix; HUMOR: Cesc, Corb, Trallero, Núria Pompeia i Joma; CULTURA I SOCIETAT: M.ª Aurèlia Capmany, Antoni Bartomeus, A. Cirici Pellicer, Antoni Kirchner, Jordi García Soler, Josep Bigorda, Enric Bañeres, Ramon Barnils, Josep Martí Gómez, Montserrat Nebot, Marta Mata, Isidre Ambrós, Pere Anguera, J. M.ª Carandell, Jordi Fortuny; ECONOMIA: Joaquim Monells.

ESCRUIEN EN AQUEST NÚMERO:

Joan Rendé, Ester Aguado i Jordi Creixell.

GERENT: Joan Peiró.

PUBLICITAT: M.ª del Carme Santmiquel; ADMINISTRACIÓ: Mercè Grau; DISTRIBUCIÓ: Santi Torruella; SUBSCRIPCIONS: Jordi Williams; FOTOCOMPOSICIÓ I IMPRESSIÓ: Gràfiques Industrials, S. A. Consell de Cent, n.º 425. Tel. 225 30 66. Barcelona. (GYESA. Telèfon 239 78 63. Barcelona.) EDITA L'HORA, S. A. Aribau, 80 àtic, 1.ª. Telf. 254 34 02-03. Barcelona-36. Dipòsit legal B-1904-1979.

En aquest número:

Cartes L'HORA. Pàg. 5.

Iugoslàvia després de Tito. Per XAVIER BATALLA I MATEO MADRIDEROS. Pàgs. 6 a 13.

Gener, mes de les llistes, per ALBERT GARRIDO. Pàgs. 14 i 15.

La marca de Bricall, per JOAN CATÀ. Pàgs. 16 a 18.

Política: en capella electoral, per PEDRO ALTARES. Pàgs. 19 i 20.

El confús mapa autonòmic espanyol, per FRANCESC BAIGES. Pàgs. 21 i 22.

Pont aeri, per MARTA MATA. Pàg. 23.

El mal estat de l'Estadi de Montjuïc, per FRANCESC BAIGES. Pàgs. 25 a 27.

Prensa comarcal: difícil, però no impossible, per JORDI CREIXELL. Pàg. 28.

Després dels tancs i dels dòlars, l'or, per JOAQUIM MONELLS. Pàgs. 29 i 30.

La vaga de Seat, per ISIDOR BOIX. Pàg. 31.

Antoni Mus i la seva «senyora», per XAVIER FEBRÉS. Pàgs. 32 a 34.

Manilla d'oros, per JOAN RENDÉ. Pàg. 35.

La florida dels diccionaris, per XAVIER FEBRÉS. Pàgs. 36 i 37.

Cultura en joc, per JOSEP MARIA CARANDELL. Pàg. 38.

Seccions. Pàgs. 39 a 44.

Criatures! per ESTER AGUADO i Flora & Fauna, per JOSEP MARTÍ GÓMEZ. Pàgs. 46 i 47.

Lleure lliure, per CONXITA SOCIAS. Pàgs. 48 i 49.

Tot fent camí, per ISIDRE AMBRÓS. Pàg. 50.

Amic lector:

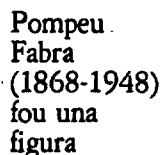
A partir d'aquest número la revista puja el preu a 75 ptes., igual que tots els setmanaris del país.

Hem volgut aguantar el preu fins al límit, ja que som conscients de la crisi econòmica del moment.

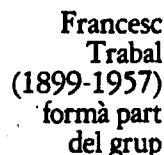
Els subscriptors, però, sortiran guanyant, car per 300 ptes. més (3.300) obtindran 4 números gratuïts i el preu normal (75) en els extraordinaris.

La col·lecció que no vam poder llegir a l'escola.

Els darrers llibres publicats.

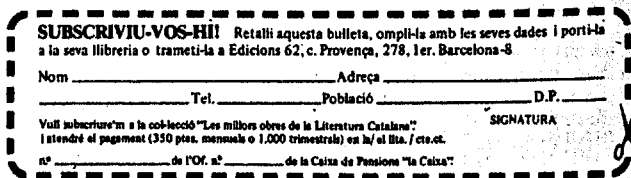

excepcional no sols per al redreçament del català modern, sinó també per a les lletres catalanes. Els treballs reunits en el present volum —alguns dels quals fins avui només eren coneguts per uns pocs especialistes— donen una perfecta idea de la doble dimensió, científica i literària, de l'obra fabriana. N.º 28 - Preu 170,- ptes.

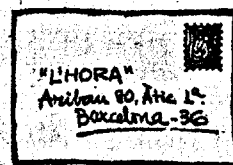
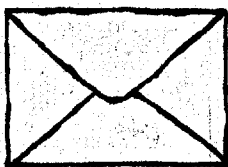
de Sabadell, juntament amb Armand Obiols i Joan Oliver. La seva solució personal davant de la crisi del gènere novel·lesc fou un tipus de novel·la refinada, artificiosa i brillant que s'aparta radicalment de la decimonònica. Vals (Premi Crexells 1936) pot ser considerada la culminació de la seva producció. N.º 29 - Preu 180,- ptes.

**DE VENDA A TOTES
LES LLIBRERIES**

És una aportació de
"la Caixa" i Edicions 62
a la nostra cultura.

Cartes a L'HORA

UNITAT PER LA CULTURA

Senyor Director:

Una cordial felicitació per l'article de L'HORA «Manifest Unitat per la cultura». Un article intel·ligent i ben intel·ligible com aquest és per desgràcia rar en les lletres catalanes. Si en alguna cosa hi puc ajudar, podeu comptar-me'hi
Atentament.

Josep Maria Ainaud
de Lasarte
Barcelona

PER QUÈ?

Senyor Director:

Per què el senyor Tarradellas va fer acte de presència en l'acte de cloenda del Congrés de Cultura Catalana, d'una manera tan precipitada, amb evident desgana i oblit d'atencions als representants foranis que hi havia en aquest acte?

Per què el senyor Tarradellas no va assistir als Jocs Florals de la Llengua Catalana, celebrats novament a Barcelona?

Per què el senyor Tarradellas va fer acte de presència en l'acte de cloenda del Congrés de Cultura Catalana, d'una manera tan precipitada, amb evident desgana i oblit d'atencions als representants foranis que hi havia en aquest acte?

Mal no hi ha hagut una explicació a aquesta feta tan incomprensible, vol dir això que no s'ha cregut necessari fer-ho? Per què?

Seria curiós saber quines raons pot tenir el senyor Tarradellas que justifiquin la seva absència en aquests actes de cultura catalana i

ahora la seva constant assistència a les manifestacions de l'altra cultura.

Per què, senyor Tarradellas?

Hi han coses que no lluen amb la representativitat que voleu donar al càrrec per al qual foreu designat «oficialment».

Atentament.

Joan Ballester i Canals
Barcelona

LA INJUSTA CONDEMNÀ A HANS KÜNG

Amics de L'HORA:

M'ha semblat extraordinàriament correcte el reportatge que presentàreu darerament sobre el teòleg Hans Küng i voldria amb aquesta lletra manifestar el meu total suport a la tasca que ha fet l'esmentat teòleg en l'esforç per una nova visió de la fe i del cristianisme que els cristians del món d'avui provem de fer.

Per això és més lamentable encara que les esferes del Vaticà hagin tallat les ales a uns treballs tan importants, i és un fet que prova, per si algú encara ho dubtava, que el Papa Joan Pau II o bé els seus col·laboradors pretenen tornar a l'esperit de la Inquisició, de tan negra memòria sobretot al nostre país. Per a molts cristians, l'esperit del Concili Vaticà II va representar un pas endavant, tot i que ara ja s'hauria d'avançar més, però segons sembla, per a les altes instàncies eclesíastiques el Concili no va existir.

Em sap greu que els bisbes catalans no hagin pres cap posició pública respecte a tot aquest afer. Potser s'interpreta que llur silenci ja és d'alguna manera una presa de posició, però crec que haurien de fer-ho de forma més clara i evident.

Afortunadament, el cristianisme va per endavant del que volien els qui haurien de ser-ne els pastors.

Cordialment.

Antoni Solé
Reus (Baix Camp)

ALFONS XIII, MANIPULAT

Sr. Director:

Fa ara 49 anys que abandonava Espanya Alfons XIII. Segons la informació que es dona pels mitjans de comunicació, sobretot per la dirigida TVE, l'home que es vela en aquesta situació era un demòcrata convençut, europeïsta, afeccionat a l'esport i fins i tot físicament molt afortunat.

Si és així com s'escriu la història, ja no sabem què és el que hem de creure, i per altra banda, temo que les generacions joves no s'expliquin lògicament com davant de tantes virtuts es produís el fet del seu exili i proclamació consegüent de la República.

Es que a TVE II és impossible de trobar una sola persona, de les que deuen quedar —treballadora, catalana o republicana— que pugui discrepar, des de qualsevol òptica de les esmenta-

des, de la imatge que se'n vol fer empassar?
Atentament.

Rosa Planas
(Barcelona)

NO A L'HIPER DE CABRERA!

Senyor director:

No a l'Hiper de Cabrera! Aquest esdevindrà, o almenys així ho espera molíssima gent, l'eslogan més conegut de Mataró i d'altres viles que envolten Cabrera.

No comprenc com es pot pretendre admetre un monstre com és un Hipermercat, que no ocasionarà més que problemes i que destruirà tot el petit comerç de la comarca. Fan molt bé tots els consistoris que s'hi oposen. I molt malament l'Ajuntament de Cabrera, que en nom de no sé quins interessos, permet que l'hi instal·lin.

L'Hiper no aporta tans beneficis com semblen creure. Privarà de treball molts botiguers, anorrearà la vida ciutadana que es crea a l'entorn del comerç. Ni mercats, ni botigues: només un edifici immens, despersonalitzat, que a més a més, crearà problemes urbanístics.

No té sentit, ni fa cap falta a la comarca del Maresme. Aquí ja en tenim prou de disbarats perquè n'hi afegeixin un altre. Per això repeteixo, com repeteix molta gent: No a l'Hiper de Cabrera!

Atentament.

Lluís Oliver
Mataró (Maresme)

Iugoslàvia es prepara per al gran canvi

MATEO MADRIDEJOS

Un Estat multinacional, amb fortes tensions polítiques i socials, haurà de fer front als problemes plantejats per la seva pròpia originalitat i per la personalització del poder durant quasi quaranta anys

La greu malaltia del president Tito, de 87 anys, al qual li ha estat amputada la cama esquerra, planteja de manera urgent el gravíssim problema d'una molt difícil, per no dir impossible, successió del cap de l'Estat i del partit comunista iugoslau. La desaparició de l'ex-guerriller i ancià estadista, verdader artífex de l'Estat dels eslaus del sud, no sols amenaça amb crear serioses tensions internes, inevitables en un país en el qual coexisteixen diversos pobles i nacionalitats, sinó que podria també originar un conflicte internacional si el status neutralista s'alterés com a conseqüència de la successió. El trencament de l'equilibri en el «vesper» dels Balcans tindria efectes desastrosos per als dos blocs europeus antagonics.

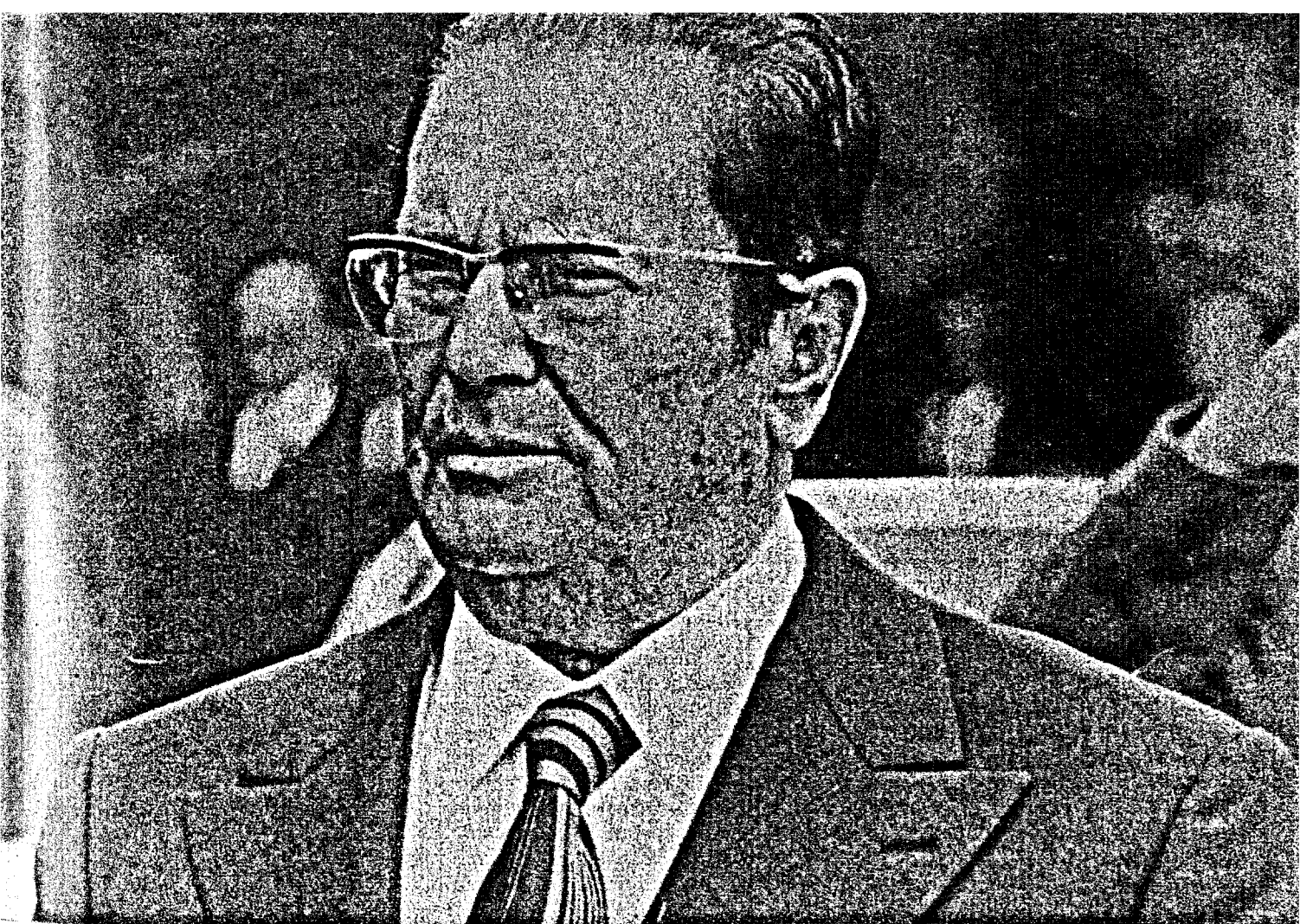
El sistema iugoslau és massa original, tant en l'econòmic com en el pla polític, per a pensar que pot sobreviure intacte a la desaparició d'una figura històrica que ha sabut mantenir, durant quasi quaranta anys, un equilibri sovint precari entre els interessos de les Repúbliques federades i les exigències de l'Estat federal, entre les diverses tendències del partit, entre liberals i ortodoxos, entre l'autogestió i les temptacions dels sistemes estrangers. Iugoslàvia, segons resumia l'«etern dissident Milovan Djilas, «no és un Estat totalitari ni tampoc liberal», i precisament per això, el que passi —i ja deu estar passant, sens dubte— en

El vell mariscal somriu després de l'operació en la qual li fou amputada una cama.

els organitmes dirigents de l'Estat i del partit resulta del tot imprevisible. La confiança en les institucions, subordinades en gran mesura al partit comunista (Lliga dels comunistes), és més aviat precària, i les eventuals tendències o faccions només han pogut manifestar-se de manera esporàdica i soterrada, la qual cosa permet suposar que resorgiran amb força tan aviat com es plantegi biològicament el problema de la successió. Les anomenades previsiones successòries, en un sistema de concentració i personalització del poder, no resisteixen la prova dels fets, segons les repetides ensenyances de la història.

«Ningú no pot substituir-lo», es repeteix aquests dies a Belgrad, i encara que els diversos candidats estan entestats en convèncer els ciutadans de la possibilitat d'un titisme sense Tito, la calma que regna en les més altes esferes, des que el president fou hospitalitzat, podria ser molt bé el preludi de la tempesta que s'apropa. D'altra banda, l'experiment iugoslau, amb una accentuada descentralització econòmica, ha creat una societat molt complexa, amb un pluralisme exacerbant, que a més acara tots els problemes derivats d'un ràpid porcés de modernització. L'endiastada qüestió de la convivència de rics i pobres no sols

Josip Broz Tito, un home que és part de la història moderna d'Europa.

ZARDOYA

Tito i Castro a l'última conferència de països no alineats de la qual fou fundador.

entra en contradicció amb l'ideal socialista, sinó que es fa més punyent en un context multinacional amb profundes desigualtats en el ritme de creixement i grau de benestar.

Oficialment, les autoritats iugoslaves mantenen el criteri que el mariscal Tito serà succeït per una direcció col·legiada, tant en el partit com en la presidència de la República; però les especulacions resulten inevitables entorn de les personalitats que podrien apoderar-se de les regnes del país. Entre elles destaca, en primer lloc, Stane Dolanc, eslovè, de 54 anys, el qual fou confirmat com secretari de la presidència de la República; però nistes en l'onzè congrés, celebrat el juny de 1978, considerat com un notori antisoviètic i que representa, d'alguna manera, els interessos de l'aparell. Un altre aspirant podria ser Vladimir Bakarić, croata, de 67 anys, membre de la presidència del partit (24 membres) i amb reputació de liberal, entorn del qual cristal·litzaria un compromís.

Discurs d'inauguració dels Jocs del Mediterrani celebrats a Split l'any passat.

EL TITISME, PRIMER CISMA COMUNISTA

El 28 de juny de 1948, l'Oficina d'Informació (Kominform) dels països comunistes, els representants dels quals havien estat reunits a Bucarest, va publicar una resolució que equivalia a una condemna del president Tito i el seu règim. El gran cap guerriller i dirigent comunista irreprotxable, esdevingué, de la nit al dia, un «renegat». La decisió de la Kominform d'excomunicar el dirigent iugoslau, que causà considerable sorpresa en els cercles diplomàtics occidentals, va consagrar la primera gran escissió en el moviment comunista internacional, fins llavors monolític.

La decisió de la Kominform, a més de condemnar la política de Tito i dels seus col·laboradors més directes, contenia una autèntica crida a la insurrecció, car incitava les «forces sanes del partit comunista iugoslau a imposar una nova línia política a la direcció», és a dir, a enderrocar la direcció existent, culpable de nacionalisme petit-burgès, i substituir-la per una altra que promogués l'internacionalisme. Trenta anys després, la lectura de la condemna resulta força fàcil: l'internacionalisme implicava, segons la versió moscovita, la subordinació de tots els partits comunistes a la línia política dictada pel Kremlin, reflex dels interessos de l'imperi en formació...

En el moment en què es van produir els fets, la sorpresa era lògica, ja que el règim iugoslau havia estat

fins llavors un dels més ortodoxos i autoritaris entre tots els comunistes, fins el punt que alguns dirigents companys de Tito havien proposat, durant la guerra, la integració del seu país a l'URSS. El conflicte, però, va tenir un caràcter essencialment nacionalista i sorgí de la negativa de Tito a permetre que els funcionaris soviètics actuessin a Iugoslàvia com en un país colonitzat.

Entre les causes del trencament de Tito amb l'aleshores totpotent Stalin cal esmentar la negativa d'aquest a donar suport a l'ampliació de la Federació iugoslava a Bulgària i a les reivindicacions territorials a Trieste i Caríntia; la resistència de Belgrad a que Moscou controlés els seus recursos econòmics i dictés la política a seguir; l'oposició, finalment, a les pretensions soviètiques d'infiltrar-se i dominar l'exèrcit, l'administració i àdhuc els òrgans de seguretat iugoslaves. El president Tito i el seu cap de policia, Rankovitch, amb el ferm suport de Milovan Djilas i Edvard Kardelj, i disposant de bona informació, van aconseguir de contrarestar l'acció dels prosoviètics en els organismes dirigents del partit.

Segons totes les dades de què es disposa fins ara, els soviètics estaven mal informats del que passava a Iugoslàvia, ja que sembla lògic que no haguessin llançat una crida a la insurrecció si no haguessin comptat amb importants «col·laboradors» a la jerarquia i a l'exèrcit iugoslau. Els

La malaltia de l'estadista iugoslau en un moment particularment tens de les relacions internacionals, va desfermar innombrables conjectures sobre el que podria passar en cas de decés. Mentre que alguns diaris occidentals desempolsaven la truculència d'una intervenció soviètica aèrotransportada, com si Iugoslàvia pogués comparar-se amb Afganistan, la Tass va atribuir les pors occidentals a la «propaganda agressiva de l'OTAN». No obstant, vuitanta parlamentaris britànics presentaren una moció als Comuns per tal que el govern informés a l'URSS que «qualsevol mesu-

Una de les últimes fotografies de l'estadista iugoslau abans de caure malalt.

més notoris prosoviètics foren eliminats en el Vè Congrés del partit comunista iugoslau, celebrat a finals de juliol del mateix any, i els caps militars implicats en una conjura, finalment detinguts per la policia. El president Tito, en un discurs conciliador, rebutjà les acusacions de «revisiionisme» o «desviacionisme» i va anunciar que el seu partit treballaria per restablir les relacions amb el partit bolxevic.

Els efectes de l'excomunió

L'excomunió era irreversible i el cisma iugoslau, coincidint amb els primers moments de la guerra freda, va produir un enduriment de la política general comunista, rigidament

ra agressiva contra Iugoslàvia serà considerada com un atac contra la comunitat internacional». L'opinió més tranquil·litzadora va ser emesa pel canceller austriac, Bruno Kreisky, el qual digué que Iugoslàvia ha aconseguit un grau d'estabilitat tal que està preparada per a fer front a l'eventual desaparició del president.

Davant d'aquesta aparent guerra psicològica, la població iugoslava està donant proves de serenitat, si bé és cert que l'estat actual de les relacions amb l'URSS no autoritza excessives inquietuds. L'exèrcit, «el gran mut» durant l'era de Tito, podria ser, segons els observadors de Belgrad, la principal garantia de la independència nacional i de la continuïtat del sis-

dirigida per Stalin, provocà una onada d'autocrítiques, condemnes, «purgues» i judicis indignes. El president Tito no sols fou acusat de «revisiionista», sinó també de «traïdor», «trotskista», «bujarinista» i àdhuc «feixista». Les condemnes i «purgues» de tots els presumptes «titistes», freqüentment acompanyades per l'execució dels culpables, es van estendre per totes les democràcies populars i van assolir llur paroxisme a Hongria i Txecoslovàquia. La depuració en els partits comunistes afectà, segons càlculs fidedignes, un 25% dels militants, i els seus efectes han estat comparats als de les «purgues» a l'URSS, dels anys trenta, els quals contribuïren a la consolidació del poder omnímode de Stalin. Els judicis més tristament famosos, prototipus de la stalinització, foren els de Rajk a Hongria i Slansky a Txecoslovàquia, els dos dirigents que van ser obligats a «confessar» els delictes que no havien comès.

La campanya contra el titisme va tenir també importants repercussions en els partits comunistes occidentals, les quals han estat estudiades amb detall per Fernando Claudín en el seu llibre ja clàssic sobre «La crisi del moviment comunista» (Ruedo Ibérico, 1970), la segona part del qual s'ha fet esperar tant que hem de suposar que mai no es publicarà. Destaquen en el comunisme espanyol els casos de Monzó i Comorera, les condemnes dels quals foren d'alguna manera assimilades amb la pronunciada contra el titisme, la que mereixien tots els qui no combregaven amb les rodes de molí

Lazar Kolisevski, vicepresident de Iugoslàvia i un dels possibles successors del mariscal.

de convertir el president Tito en el cap del que el partit comunista francès denominava llavors «la camarilla feixista iugoslava».

Encara es desconeixen les raons que van impulsar Stalin a no intervenir militarment a Iugoslàvia per anorrear el «rebel», però la tensió internacional existent, la superioritat atòmica nordamericana i el risc d'una extensió del conflicte van tenir, sens dubte, un efecte dissuasori al qual cal afegir, és clar, la voluntat de resistència de Tito i del poble iugoslau.

Davant del boicot dels seus veïns de l'Est, el règim iugoslau, com era previsible, va trobar una gran comprensió en els països occidentals, i els Estats Units, França i Gran Bretanya li van subministrar un ajut econòmic i militar gratuït destinat a «vetllar per la seva defensa i promoure la recuperació econòmica». Els nordamericans es mostraren especialment «generosos» abans i després de signar un tractat d'assistència militar, el 1951. En l'ordre intern, el trencament amb el Kremlin va implicar posar en pràctica una via nacional en l'edificació del socialisme, concretada en l'autogestió. En l'exterior, la necessitat de mantenir-se al marge dels blocs desembocà en el no-alineament. L'autogestió va entrar en vigor el 1950 i la primera conferència de països no alineats es celebrà a Belgrad el 1961. Després de la mort de Stalin, Nikita Krushev va viatjar a Belgrad, esdevingut el seu Canosa, per tal de reconèixer implícitament l'autonomia de Iugoslàvia, el 1955. M. M.

tema. Una altra de les originalitats iugoslaves és l'organització de «defensa popular generalitzada», en la qual hi són integrats més de seixanta mil homes i que, presumiblement col·laboraria amb l'exèrcit regular per a oposar una tenaç resistència a qualsevol invasor.

Qualsevol hipòtesi d'intervenció exterior ha de contemplar-se, doncs, en funció de les discrepàncies internes que puguin sorgir després de la desaparició de Tito. El plantejament de la qüestió de Macedònia, que portaria a un conflicte amb Bulgària, o els estímuls interns o externs que pugui rebre el secessionisme a Croàcia, probablement la República que se sent més incòmoda en el si de la Federació, marcarien el començament de tensions incoercibles que encoratjarien tots els potencials «interventors».

Heretgia i ambigüitat

El cop de Kabul, evidentment, en crear un clima de guerra freda, explica que els nordamericans s'hagin posat la bena abans de rebre una nova pedregada. El portaveu del departament d'Estat va declarar que els Estats Units «realitzaran tots els esforços nessesaris a fi de donar suport a la integritat territorial de Iugoslàvia» i l'influent senador Daniel Moynihan, que fou delegat a l'ONU, va dir que la invasió d'Afganistan podria ser un «assaig general» d'un atac contra Iugoslàvia després de la desaparició del president Tito.

Durant els últims anys, les relacions de Tito amb Breznev van estar presidides per l'ambigüitat del respecte mutu i la no intervenció. Però el Kremlin no ha oblidat que Tito, a més de donar coratge a l'eurocomunisme, va obligar els soviètics, el juny de 1976, en una reunió celebrada a Berlín-Est, a acceptar teòricament el dret de cada partit a seguir la seva pròpia via cap al socialisme. Després de tot, el mariscal Tito encara és un gran heretge, i no costa pensar que els seus adversaris esperaran la seva mort per a provar de cremar-lo en effigie. La successió del «primer gran rei comunista», un dels pocs supervivents de la Revolució de 1917, serà sens dubte un esdeveniment tan inquietant com ho va ser el plantejament de la seva heretgia. ■

LA CONSTITUCIÓ DE 1974

L'actual Constitució iugoslava —la tercera des de la segona guerra mundial— va ser promulgada el 21 de gener de 1974 per la Cambra de les Nacionalitats. La norma fonamental fou definida llavors, de manera oficial, com «un nou text de la Constitució de 1963», de la qual en van ser adoptades nombroses seccions, i de les esmenes realitzades el juny de 1971, entre les quals cal destacar l'establiment de la presidència col·legiada i l'erosió d'alguns poders de la Federació.

Entre les innovacions més significatives de la nova Constitució, quant a la concertació de les diferents nacionalitats, hem de destacar les següents:

—Abandó definitiu del principi de la «diputació» en benefici del de la «delegació», sistema que procedeix directament de la teoria marxista del «treball alliberat». D'aquesta manera, el sistema electoral va ser profundament transformat: els diputats ja no seran elegits en tant que representants de descripcions territorials, sinó com «delegats» sorgits de la «base».

—Els comitès autogestionaris, elegits per sufragi universal directe a les empreses, coopten, des d'aleshores, llurs delegats a l'Assemblea de la República Federal.

—La concertació entre les Repúbliques, que fins llavors s'exercia a nivell del Govern federal, es va traslladar al Parlament.

La composició del Parlament federal iugoslau, l'Assemblea, fou sensiblement alterada el 1974: les cinc cambres van ser substituïdes per dues, la Cambra Federal i la Cambra de les Repúbliques i de les Regions Autònomes, els delegats de la qual sorgeixen de la «base», per una part, i de les assemblees de les Repúbliques, per l'altra. El poder d'aquestes cambres es va veure reforçat en el nou text, en detriment del Govern.

Mapa de les repúbliques autònomes que formen l'estat de Iugoslàvia.

La Cambra Federal, integrada per 30 delegats de cadascuna de les sis repúbliques i 20 més per cadascuna de les dues regions autònomes, pot introduir canvis en la Constitució, fiscalitzar les polítiques interior i exterior, ratificar tractats internacionals i decidir sobre la guerra i la pau.

La Cambra de les Repúbliques i de les Regions Autònomes, composta per 12 delegats de cada república i 8 per cada regió, té poder per aprovar el Pla Social, per a formular les diferents polítiques, especialment l'econòmica, i per a determinar el pressupost federal. Ambdues Cambres de l'Assemblea de la República Federal i Socialista de Iugoslàvia poden elegir, finalment, el President i membres del Consell Executiu Federal. Paral·lelament, cada república i regió autònoma és representada per un sol delegat en la presidència col·legiada de la Federació, la qual consta de 23 membres.

L'única institució supranacional existent en aquesta República de repúbliques nacionals és l'Exèrcit.

X. B.

El precari equilibri de les nacionalitats

XAVIER BATALLA

La tensió i les especulacions militaristes suscitades per la malaltia del mariscal Tito han tornat a demostrar, en les darreres setmanes, que Iugoslàvia és com el Tercer Món: un Camp d'Agramant entre l'Est i l'Oest.

Iugoslàvia és, en efecte, un camp de discòrdia entre els dos blocs, si te-

nim present que, sense pertànyer a cap dels dos, separa geogràficament l'OTAN i el Pacte de Varsòvia. La República de repúbliques gaudeix —i pateix— d'una posició geoestratègica tan important que, en el decurs dels anys, ha esdevingut un factor de seguretat a la zona dels Balcans, península integrada també per Turquia, Grècia, Bulgària i Albània. Fronterera amb tres nacions del «glacis socialista» (Hongria, Bulgària i Romania), amb la ja solitària Albània, amb l'Àustria neutral i amb dos països occidentals (Itàlia i Grècia), Iugoslàvia és peça clau, a més, de les regions mediterrània i centroeuropea.

Deia Cioran que els espanyols i els russos solen fer-se respecte de llurs països les preguntes que altres pobles es fan sobre la divinitat: doncs bé, des de fa temps les cancelleries occidentals fan igual, però amb Iugoslàvia, temeroses que la mort de Tito pugui nodrir noves tensions entre els seus diferents grups nacionals, la qual cosa podria desestabilitzar la zona balcànica i provocar una intervenció sovièti-

ca. Malgrat la proverbial estabilitat que ha mostrat el règim en els últims anys, Iugoslàvia no sols és un terreny abonat per als terratrèmols no polítics, també és un territori amenaçat per poderoses forces polítiques centrífugues, és a dir, pels nacionalismes de Croàcia, Sèrbia, Eslovènia, així com per la «qüestió» macedònica.

El difícil i precari equilibri

Iugoslàvia coneix, d'ençà sis anys, la calma aparent de les marees baixes del nacionalisme, després de la maror de 1971 provocada per una revolta croata. En pair la Constitució de 1974 —la quarta de la Federació—, les diferents nacionalitats acceptaren unes noves regles del joc, que van des del gaudi dels mateixos drets a la concessió d'unes àmplies autonomies, materialitzades en l'autogovern i en el re-

coneixement oficial de les diferents llengües. Però la història de Iugoslàvia està carregada de tan múltiples passions que és impossible de descartar una altra eclosió dels nacionalismes; enfront del complex de superioritat dels serbis, els croates semblen nodrir llur consciència nacional a base de frustracions.

Edvard Kardelj, amic i braç dret de Tito durant 40 anys, llegà a la seva mort, el febrer de 1979, un equilibri difícil de superar. Un precari equilibri que, en últim terme, haurà de passar la prova de la desaparició física del mariscal-president, perquè a les tensions històriques cal afegir la fragilitat de tot l'edifici construït sobre la fortalesa d'un home fonamental. En un territori amb sis repúbliques federades (Sèrbia, Bòsnia-Herzegovina, Montenegro, Croàcia, Eslovènia i Macedònia) i dues regions autònomes (Kosovo i Voivodina), el relleu sense traumes passarà per força per la confirmació de l'actual compromís o per la consecució d'un de nou. Tot menys reforçar el centralisme, com subratlla

El mariscal Tito ha tingut sempre molt bones relacions amb els intel·lectuals. En la foto, el director de cine Orson Welles visita el polític a la seva casa de camp.

L'allunyament de Tito de l'òrbita soviètica no impedia al secretari general del PCE, Santiago Carrillo, mantenir bones relacions amb el mariscal.

la setmana passada Vladimir Bakaric, un dels «homes forts» del règim, en recordar els temps del trencament amb Moscou. No obstant això, la tradicional temptació ja hi va ser el 1971, quan la revolta croata iniciada pel qui era llavors líder de la república, Tripalo, va fer renèixer Tito, el qual mantingué a ratlla els nacionalistes i provocà la reforma constitucional que la ingeniositat dels juristes va traduir en una comunitat autogestionada de

sis repúbliques i dues regions autònomes.

Una pila d'ètnies

El problema de mantenir la cohesió interna seria menys indestruïble si es tractés d'organitzar unes relacions entre repúbliques homogènies. Però no és aquest el cas, car aquestes repúbliques

són formades per una pila d'ètnies. A Croàcia, sobre un total de més de 4 milions d'habitants, existeixen uns 650.000 serbis que es resisteixen a renunciar a llur originalitat. A Macedònia hi ha una forta comunitat albanesa (200.000) i una altra de turca (150.000). Els originaris de Bòsnia són en minoria a llur pròpia república, car les estadístiques mostren que hi viuen 900.000 musulmans, 150.000 serbis i 750.000 croates. Sèrbia és, però, la república que bat rècords de diversitat: fins a 26 ètnies hi són representades. Montenegro està millor equilibrada per la senzilla raó de la seva pobresa, incapaç d'atreure «immigrants». Al contrari, Eslovènia és tot un exemple d'homogeneïtat: més del 90 per cent de la seva població són eslovens. Finalment, a Kosovo i Voivodina, albanesos i hongaresos són majoritaris, respectivament.

Aquestes diferències es veuen agreujades finalment per les divisions artificials del territori i pel desequilibri econòmic. De la mateixa manera que l'escriptor montenegrí, Bulatovitch, va oferir milers de dòlars el 1971 a qui fos capaç d'assenyalar exactament per on passa la frontera entre la seva república i la sèrbia, un debat tan vell com la Federació oposa repúbliques subdesenvolupades i industrialitzades. La pobresa de Kosovo, Montenegro, Macedònia i Bòsnia-Herzegovina contrasta evidentment amb la industrialització de Croàcia, Eslovènia i Sèrbia.

Croàcia i Macedònia

El problema nacionalista més fort és l'anomenada «qüestió croata». La breu història de Iugoslàvia està marcada per una lluita constant d'una part dels croates contra el poder central; malgrat que la «idea iugoslava» fou, en el segle passat, d'origen croata, l'enfrontament nasqué, després de la primera guerra mundial, amb la creació del primer Estat dels eslaus del sud. Després hi ha la «qüestió macedònica», la querella que oposa Belgrad i Sofia. El passat dia 19, sense anar més lluny, la premsa búlgara va tornar a posar en qüestió la nacionalitat macedònica, base de la república iugoslava de Macedònia, l'existència de la qual rebutja Sofia.

El titisme no oblida que Bulgària,

acostumada a veure en Moscou el seu protector natural, és l'únic país socialista d'Europa que no ha intentat mai allò que la resta ha provat alguna vegada: fugir de la influència soviètica.

La lluita dels croates per llur independència és ja una història de 60 anys, des que van trencar llurs llaços amb Àustria i Hongria; però en certs aspectes és una «qüestió» de nou segles. El moviment actual arrenca, però, el 1929, en el moment que un advocat, ante Pavelitch, crea, després de l'assassinat del líder pacifista Raditch, l'organització ustachi (rebel). Pavelitch, que posteriorment es faria dir «poglavnik» («Führer»), comptaria amb el suport dels règims feixistes i organitzaria l'atemptat de Marsella en el qual, l'octubre de 1934, va morir el rei Alexandre de Iugoslàvia.

El 12 d'abril de 1941, Pavelitch va proclamar «l'Estat lliure de Croàcia», el qual, amb el suport dels nazis, s'anexionà part de Sèrbia i Bòsnia. Després de la derrota de Hitler, Pavelitch va aconseguir de fugir i es refugià a Àustria, Argentina, Paraguai i, finalment, a Espanya, on morí el 1959.

La més recent història del moviment ustachi es significa per les seves accions terroristes, tant a Iugoslàvia com a l'exterior. Coincidint amb la pèrdua de bona part de l'autonomia de Croàcia, el 1971, després de les purgues practicades a Zagreb, el moviment reactivà les seves accions violentes amb l'assassinat de l'ambaixador iugoslau a Estocolm.

En l'actualitat, el nacionalisme croata està dividit entre els nostàlgics del període en què tenien la força i el poder real, i aquells que consideren insuficient el federalisme titista per a la segona de les sis repúbliques.

En el moment que tot sembla indicar el crepuscul de Tito, malgrat la seva «gradual recuperació» mèdica, no hi ha dubte que els qui creuen advertir la mà soviètica darrera d'alguns possibles substituïts, també són conscients del perill de la posició pro-occidental d'altres sectors, dintre dels quals cal situar els croates que fan culpable el titisme del predomini dels serbis i que, com va expressar la setmana passada a Londres el «Consell Nacional de Croàcia», pretenen la independència i la integració del territori de l'OTAN. El triomf d'aquesta línia sí que difícilment podria evitar una contundent reacció del Kremlin. ■

L'ÚLTIM GEGANT

Josip Broz, més conegut pel seu últim pseudònim de «Tito», és l'únic supervivent de la vella guàrdia comunista i l'últim dels grans líders del nostre temps.

Nat a Kumrovec (Croàcia) el 1892, és el fill número set d'una família camperola. Serrador, primer, i obrer metal·lúrgic després, va ingressar als vint anys en el Partit Socialdemòcrata de Croàcia, i s'allistà posteriorment, el 1914, en l'exèrcit austro-hongarès, del qual en fou el suboficial més jove. Fet presoner per les tropes tsaristes, s'enrolaria després del seu alliberament, en la Guàrdia Roja Internacional.

El 1920, de retorn a Croàcia —que aleshores ja no formava part de l'Imperi dels Habsburg, sinó del nou Estat dels eslaus del sud— ingressa en el Partit Comunista i és detingut per primera vegada el 1927; l'any següent fou condemnat a sis anys de presó. Una vegada en llibertat, viatja a l'URSS, on treballarà al servei del Komintern; el 1936 organitza, des de París, el reclutament de les Brigades Internacionals que lluitaran en la guerra civil espanyola. Un any després, arran de la depuració practicada per Stalin en el PC iugoslau, llavors clandestí, Tito en fou nomenat secretari general.

El 1941, quan els nazis invadeixen Iugoslàvia, Tito encapçala un exèrcit de partisans i, mesos després, crea el «Consell d'Alliberament Nacional», el qual sense l'aprovació de Moscou esdevindrà Govern provisional, el 1943, i finalment conquerirà el poder. Però abans de la seva victòria, Tito haurà de combatre en tres fronts: contra els nazis, contra els

monàrquics del serbi Mijailovic i contra els ustachi del feixista Ante Pavelitch. I mentrestant, començarà a perfilar-se el seu enfrontament amb Stalin, el qual no ajudarà el moviment guerriller fins a última hora.

El 1948, el dictador soviètic fa condemnar, finalment, Tito pel **Kominform**, a causa de les «desviacions iugoslaves». Els successors de Stalin faran marxa enrera, però el mariscal ja no accepta integrar-se en el bloc socialista; la seva futura acció política es fonamentarà en tres principis: en l'interior, autogestió i federalisme (encara que partidari de les grans autonomies, serà un enemic implacable dels «nacionalismes»); i en l'exterior, el no alineament, la qual cosa el convertirà en un dels líders indiscutibles del Tercer Món. El 1979, a la Conferència de L'Havana, reafirmarà la seva doctrina, equidistant de les superpotències, enfront del pro-sovietisme de Fidel Castro.

Josip Broz ha estat casat tres vegades. Es va separar de les dues últimes dones, Herta Has, la qual li deixà un fill, i Jovanka Budisavljevic, qui, segons sembla va conspirar per a preparar la successió; la rus-

sa Pelagie Belusova, amb la qual tingué quatre fills, el va deixar.

El mariscal Tito, president vitalici de la República i de la Lliga dels Comunistes, està hospitalitzat des del passat 3 de gener, i disset dies més tard li amputaren la cama esquerra; un dels seus germans va sobreviure set anys a l'amputació d'una cama.

QUASI TOTES A PUNT

Gener, mes de llistes

ALBERT GARRIDO

El mes de gener és mes de llistes. Un cop convocades les eleccions al Parlament de Catalunya, partits i coalicions estan passant pel trauma de dir a unes persones que sí i a d'altres que no, en una operació a mig camí entre la política i les relacions públiques que enfronta les corrents intrapartidàries amb tanta o més violència que en episodis congressuals.

Hi ha qui ha comparat la formació de candidatures amb el repartiment de premis a les escoles, però la veritat és que pel que es veu a tot arreu, recorda més el «to be or not be» que qualsevol altra cosa.

Aquestes darreres setmanes els partits no estan per bromes, qui més qui menys és conscient que qui el vint de març quedi mal situat haurà de fer esforços constants per què algú l'escolti els anys vinents, i ningú no vol quedar al marge del transcendental debat polític que s'obrirà a Catalunya després del 20-M. La dreta i el centre tenen més que clar que qui guanyi aquestes primeres eleccions tindrà entre les seves mans, entre moltes altres coses, fer una llei electoral a la mida del seu gust, la qual cosa tradueix l'esquerra en aquesta incontrovertible màxima: si nosaltres no podem participar en l'elaboració d'aquesta llei els partits interclassistes ens comarcalitzaran les eleccions de tal manera que durant uns quants anys serem candidats permanents als bancs de l'oposició.

Per aquesta raó totes les grans opcions polítiques s'han llançat a una cursa frenètica de declaracions i negociacions; per això totes les grans candidatures es volen presentar vesti-

des de blanc, perquè tothom té pressa en vendre el seu producte polític en les millors condicions fins i tot abans que oficialment comenci la campanya d'ofertes.

Llistes silencioses

Dins els dos grans grups de l'esquerra la veritat és que a darrera hora les diferències entre tendències s'han notat menys del que es podia espera. Els socialistes han confeccionat unes llistes on s'ha intentat de combinar ex-col·lectius i tendències de manera que la protesta d'alguna facció es fes difícil, malgrat algunes tensions de darrera hora sorgides a Lleida.

Els comunistes han situat dos independents entre els divuit llocs primers —llocs que creuen segurs— i rescaten per a la política activa l'ex-senador Pere Portabella, el qual podia haver anat el deu si un membre del comitè central del PSUC no s'hagués «oblidat» de proposar-ho quan s'estava confeccionant la candidatura de Barcelona. El director de cinema, finalment figura com l'últim dels segurs.

Les coses comencen a complicar-se quan es tracta de veure com van les coses pels despatxos de Convergència. El partit de Jordi Pujol no sembla haver superat la fase dels fitxatges il-

lustres —el científic Joan Oró i el rector Josep Laporte— per culpa de les diferències de criteri que manté amb la direcció d'Unió Democràtica. Encara que un alt dirigent de CDC ha valorat a aquesta revista com «normal» en el moment de fer candidatures les tensions dins de CiU, els democristians han adoptat una posició dura com si volguessin cobrar-se els disgustos que es van emportar durant la renegociació del pacte municipal de Barcelona, del qual mig es van excloure i mig els van excloure.

Centristes: Una crisi més

On les complicacions arriben a límits insospitats és a Centristes de Catalunya-UCD. A la seu centrista de la Diagonal la ressaca del congrés d'unificació i el seguit de crisis que el van rodejar han deixat més que complicada la confecció de les llistes. De moment, el senyor Vicenç Capdevila, un dels homes que s'ha vist reforçat amb la baixa de Joan Josep Folchi, ha dimittit com a director general d'Administració Local i gairebé és segur que serà el segon per Barcelona. Però la resta de llocs és per distribuir entre les tendències que fins fa quatre dies es barallaven per controlar l'assemblea provincial barcelonina. Tan difícils estan les coses que aquesta última setmana un dirigent centrista no ha dubtat en afirmar que «nosaltres serem els últims en lliurar les nostres llistes perquè l'acord és difícil».

Als centristes els ha fallat l'operació a la portuguesa que havien articulat amb el president Tarradellas de candidat a autosubstituir-se i Convergència donant credibilitat catalana a la candidatura. Una emissora de Barcelona encara feia referència a aquesta operació dimarts passat com una alternativa que, en la mesura que ha estat impossible ha complicat l'horitzó

*Socialistes,
Convergents i
Comunistes ja
tenen llestes les
llestes pel al 20-
M*

polític centrista i obre un interrogant en el protagonisme immediat d'aquest partit. Si els Centristes no repeteixen els resultats de les últimes legislatives a la Diagonal se sentiran crítics, però més que alguns diputats ucides catalans diguin que «també es diverteix a l'oposició».

Els extraparlamentaris

El PTC, en canvi, ha treballat ràpid i fi per tal de portar al seu terreny de joc als trotskistes i comunistes del MCC, i afegeix així aquesta candidatura a la llista dels eventuais impulsors d'alternatives del tipus Euskadi-

ko Esquerra o Herri Batasuna. Si els comptes no els fallen els homes del PTC pensen que poden treure d'un a tres diputats, igual que els Nacionalistes d'Esquerra, la qual cosa podria donar un toc de color inesperat al futur Parlament català.

Per acabar aquest repàs de les candidatures la formació de les quals dona feina als observadors, cal referir-se a les maniobres dels néts d'Alejandro Lerroux. Pel que sembla, el Partit Socialista d'Andalusia ha fet inviable una candidatura unitària de l'emigració. Els senyors Rojas Marcos i Aumente estan convençuts que el que més els convé és anar sols al Parla-

ment i consideren que el Partit Socialista d'Aragó i els col·lectius castellans —comuneros— que també volen anar a les eleccions no són els millors companys de viatge. El cas és que com a mínim hi hauran dues candidatures de l'emigració, les suficients per a que els socialistes i els comunistes del cinturó industrial de Barcelona hagin de fer front a una dificultat suplementària, com si no en tinguessin prou amb els maldecaps inicials que els planteja la dreta amb el vell dilema «o nosaltres o el cataclisme roig».

En definitiva, el pas del Versalles unitari i de resistència construït durant el franquisme a la confrontació política oberta s'ha fet en tan poc temps que fins i tot dins els mateixos partits els debats clarificadors encara no s'han substanciat quan són a la cantonada unes eleccions definitives. Dir que la campanya vinent serà dura, com s'afirma des de fa mesos, és només un aspecte de la qüestió. L'altra cara del mateix tema és que qui ara quedi despenjat haurà de fer una llarga cura d'anonimat. Per això hi ha els cops de colze i l'allau de declaracions de principi sobre els quals s'intenta construir la jornada del vint de març. ■

La geganta infiltrada

ANNA BALLESTÓ

La pluja de les enquestes

Doncs sí, les eleccions al Parlament de Catalunya ja han estat convocades per al proper dia 20 de març i la campanya, quelcom semblant a una carrera d'obstacles, ja és en marxa.

No s'esperen canvis massa espectaculars pel que fa a la intenció del vot o almenys això és el que es desprèn d'una d'aquestes enquestes que circulen restringidament. En el cas que comentem ens referim a una encarregada pel Partit dels Socialistes de Catalunya i realitzada sobre una mostra de més de 2.000 qüestionaris. De tota manera, i com que és tan restringida, no hi ha forma d'entendre gaire el que diu, entre altres raons perquè els «tècnics» han escrit els resultats tots en clau i així els professionals de l'infiltratge hem quedat desembarcats. Per si no n'hi havia prou, el munt de papiers que dona existència a la «restringida» és guardat amb vocació tartufa dins d'una caixa forta. I és que també n'hi ha de caixa de cabals a casa dels socialistes. Però tornem-hi.

En aquestes eleccions al Parlament de Catalunya una de les incògnites més atractives és conèixer quin percentatge de vots acabaran treient els senyoritis del «Partido Socialista de Andalucía» (que m'han dit que això no s'ha de traduir). Doncs bé, segons l'enquesta de la

estructura de l'electorat el qual té el lloc de naixement en un 61% en terres catalanes, un 18% a Andalusia i un 21% a la resta de l'Estat, a les eleccions del passat primer de març, el 53% dels andalusos van votar socialistes i comunistes mentre que un 11% va donar el vot a UCD i únicament un 2% a Convergència. La resta, un 34%, correspon a aquella pregunta que hi ha a totes les mostres i que diu quelcom com: «no sabe, no contesta». Però això no vol pas dir que els catalans votin majoritàriament a Convergència, ans al contrari únicament un 17% del total dels votants nascuts a Catalunya vota al partit del senyor Pujol mentre que els socialistes s'enduen el 21% d'aquests vots.

Però no cal que el senyor Pujol es preocupi en reclamar perquè això, al cap i la fi no ho diu la periodista sinó l'enquesta. A més, després d'aquesta «gira» estil ianqui que el Secretari General de Convergència ha fet per Mèxic i Veneçuela acompanyat de periodistes de «La Vanguardia», «El Correo» i «El periódico» amb viatges a càrrec del seu partit es pot endur un bon picot de diners d'aquells països o de vots del sudamericans «que viuen i treballen a Catalunya».

Després de tot... Quins nassos.

NOUS DIRECTORS GENERALS

A GOVERNACIÓ

La marca de Bricall

JOAN CATA

L'equip del conseller de governació Josep M.ª Bricall vol deixar una bona petjada de treball en la tasca de la Generalitat provisional. Encara que queden dos mesos per al canvi s'han nomenat dos nous directors generals per a completar l'«staff» de la conselleria.

Els dos homes nous, Romà Planas i Martí Pagonabarraga, foren nomenats el passat 15 de gener. L'un, íntim del president a l'exili, s'encarregarà de l'Administració Local, i l'altre, un fitxatge frustrat anteriorment, tindrà cura de la Fundació Pública. Formen

amb ells aquesta conselleria comandada per Josep M.ª Bricall, nomenat també fa molt poc per substituir Manuel Ortínez, Francesc Lliset com a cap de la Secretaria General Tècnica, i Joaquim Maluquer com a responsable de Promoció Social.

«La idea és crear una estructura que pugui tirar endavant» assegura Francesc Lliset a L'HORA en explicar el perquè dels dos nomenaments tan a la vora de la contesa electoral. S'ha intentat treballar, sense tenir en compte, per dir-ho d'alguna manera, que les eleccions són el 20 de març.

Planas, íntim del President

Romà Planas, col·laborador del President Josep Tarradellas des de l'any 58, fa un any que era cap del Servei de Relacions de la Generalitat amb Organismes Polítics, Econòmics i Socials, càrrec que li ha permès de conèixer nombroses corporacions locals catalanes. El nou director general d'Administració Local, lloc ocupat provisionalment des de l'entrada d'Ortínez per Francesc Lliset, tindrà

LA CONSELLERIA DELS HOMES DEL PRESIDENT

La conselleria amb més consellers ha estat la de Governació. Tres han estat els homes que s'han assegut a la butaca de conseller: Frederic Rahola, Manuel Ortínez i Josep M.ª Bricall. Tots tres amb un comú denominador: homes del president.

Frederic Rahola entrà en el govern de la Generalitat com a conseller de governació en ser nomenat el primer executiu el 15 de desembre de 1977. Ja havia format part de la secretaria de Finances de la Generalitat Republicana sota el conseller Martí Esteve.

Un mes abans, el novembre, justament quan Josep Tarradellas sofria una enfermetat que posà l'ai al cor en la política catalana, Frederic Rahola fou nomenat conseller de la Presidència de la Generalitat.

No va durar gaire. Encara no feia un any que era conseller i Josep Tarradellas el féu dimidir un 17 d'octubre. Calia un home que fos conegut en el centre de poder de l'estat: Madrid.

El President el tenia al cap des de feia un temps. El seu home era Manuel Ortínez. Havia estat l'home-pont entre Saint-Martin-Le-Beau i Madrid, entre Tarradellas i Suárez. Coneixia els entrellats de l'administració central ja que havia exercit de director de l'Institut Espanyol de Moneda Estrangera (IEME). L'entra-

da d'Ortínez el 19 d'octubre de 1978 donà una forta empenta a la conselleria.

Abans de la consulta popular sobre l'Estatut, portada per aquesta conselleria bàsicament, els rumors assenyalaven ja la voluntat de Manuel Ortínez de deixar el càrrec. El cessament es féu realitat el 7 de desembre passat. Després del referèndum, Ortínez havia estat objecte d'una campanya de desprestigi moguda per estranys fils.

A hores d'ara l'ex-conseller es perfila com el substitut de Narcís Carrera en la presidència de la més important entitat d'estalvi d'Espanya: La Caixa.

Després d'un fort estira i arronsa Josep M.ª Bricall acceptà el càrrec,

que al principi no volia de cap manera. Bricall des del desembre del 77 era l'home de la Secretaria General de Presidència.

Professor de Teoria de l'Estat de la Facultat de Ciències Econòmiques, i també d'ESADE, la seva feixuga tasca a la Generalitat no l'ha pogut apartar de la seva decidida voluntat de tornar a l'ensenyament. Fa poc ha publicat la segona part de la seva tesi sobre les finances de la Generalitat.

Josep M.ª Bricall és un home poc amic de fer grans escarafalls amb la seva feina. Prefereix un treball ordenat, clar i silenciós. No li agrada fer «política de saló». Atrafegat, s'enfronta ara amb la preparació de les eleccions al Parlament.

No li agraden els escarafalls.

PILAR VILADEGUT

L'«STAFF» DE GOVERNACIÓ

Josep M.ª Bricall. Conseller de governació.

Francesc Lliset. Secretari general tècnic.

Romà Planas. Director general d'Administració Local.

Martí Pagonabarraga. Director general de la Funció Pública.

Joaquim Maluquer. Director general de Promoció Social.

participà en l'endegament de la Festa del Llibre Català a París.

Ha gaudit d'una forta amistat amb Josep Tarradellas el qual el nomenà l'any 76 el seu delegat especial. Això li va permetre de comunicar personalment a Francesc Farreras i Duran, darrer President del Parlament de Catalunya, que resideix ara a Mèxic, el retorn de Josep Tarradellas a Catalunya com a President de la Generalitat. Però la seva amistat no li havia servit per estar al corrent de les converses de Tarradellas amb els homes de Suárez. Romà Planas s'assabentà

Garantir la independència de la Generalitat cara a les eleccions en les relacions amb els ajuntaments és la tasca de Romà Planas.

del primer viatge a Madrid el mateix dia de la marxa.

Malgrat tot la seva gestió féu possible que Suárez imposés el collar de President de la Generalitat a Josep Tarradellas. Escena molt comentada, ja que en mancar-li una peça la insígnia no s'obrí. Romà Planas l'havia aconseguida després de parlar amb un nebot de Lluís Companys, que el guardava des que el seu oncle evità que caigués en mans dels nazis.

Amb el seu inconfundible deix francès en la parla, Romà Planas ha estat també nomenat per a garantir en vista de les eleccions una independència total en les relacions Generalitat-Ajuntaments. Josep M.ª Bricall, un altre home del president, ha pensat que ningú no podia fer millor aquesta feina que un altre tarradellista, a més ben vist per les formacions polítiques. Fins havia portat aquesta tasca Francesc Lliset.

molta feina. La tasca pot desglossar-se en tres apartats pel que fa a assumptes traspasats per l'administració central: servei de control dels acords municipals, unificació del Pla d'Obres i Serveis de Catalunya, que fins ara eren plans separats fets per diputacions i governs civils de cada província, i la vigilància de totes les activitats molestes, apartat que fins ara no anava gaire a to. I té també un altre apartat de creació pròpia: el Servei d'Assessoria Municipal, el qual facilitarà als municipis la informació

adient per als problemes de la vida local.

La família Planas té tradició. El pare de Romà Planas, que es deia Romà també, com el seu avi, ja fou Director General d'Agricultura des del novembre del 37 al gener del 39. La família s'exilià quan Romà Planas encara no havia fet els set anys. Fins el 58 no tornà a Barcelona. Mentrestant es movia en els cercles de catalans exiliats a la capital francesa. Justament el 64 fou un dels fundadors de les Edicions Catalanes a París i després

a BARNA HOUSE

un idioma
no «s'aprèn»,
s'adquireix

anglès
francès
català
alemany
espanyol

HORARI

De les 9 del matí a les 10 de la nit

GRUPS MOLT REDUITS

PROFESSORS NADIS I PROFESSIONALS

PREPARACIÓ EXAMENS OFICIALS

RESERVI ARA LA SEVA PLAÇA
PER ALS CURSOS DE GENER.

INFORMÀTICA

INFORMACIÓ I INSCRIPCIONS:

ROSELLÓ, 253, METRO DIAGONAL, ENTRE PG. DE GRÀCIA I RAMBLA CATALUNYA.
TELÈF. 218 78 46.

La problemàtica dels funcionaris ha trobat un expert: Martí Pagonabarraga.

Martí Pagonabarraga, nou director general de la Funció Pública, feia temps que interessava a la Generalitat. Però els intents de fixar-lo fins ara havien topar amb Madrid que no el volia deixar marxar de cap manera.

Nascut a Bilbao fa 53 anys, viu a Barcelona des de l'edat de 8 anys. Per això parla tan bé el català. Ell es considera un tècnic, no pas un polític. Va dubtar en acceptar el càrrec ja que en principi només és per un parell o tres de mesos, però finalment va donar el sí a Bricall perquè feia temps que volia treballar a la Generalitat.

Com a expert ja fou nomenat assessor legal de la Generalitat a la subcomissió d'Administració Local de la Comissió Mixta de Transferències Estat-Generalitat. Porta una aurèola d'home eficaç i honorat, i això sí, coneixedor de tota la problemàtica de la funció pública com pocs. Ho avalen els seus estudis —Llicenciat en dret, professor mercantil, i diplomad del cos d'interventors de l'«Instituto de Estudios de Administración Local»—, però sobretot la seva experiència —va començar com a interventor a Molins de Rei l'any 54, i ara des del 72 ha estat cap provincial del Servei Nacional d'Inspecció i Assessorament a les Corporacions Locals.

Aquesta primera setmana Martí Pagonabarraga està carregat de treball, amb prou feines ha tingut temps de despatxar amb el conseller Josep M.ª Bricall ja que encara no ha deixat del tot l'antiga feina a l'administració provincial.

Si bé no va voler fer declaracions sobre el seu programa de treball a causa de no haver pogut realitzar un

profund intercanvi d'impressions amb el conseller, L'HORA sap que és molt possible que es comenci a marcar el camí cap al futur estatut del funcionari de la Generalitat. Com a «indispensable» ha estat qualificat aquest nomenament si es vol endegar un treball seriós en l'àrea de la Funció Pública. Es tracta de racionalitzar la situació dels funcionaris, tant els traspassats com els propis, a fi de organitzar coherentment les plantilles orgàniques i sentar les bases d'una estructura administrativa que s'ha hagut de fer a corre-cuita. La gran incògnita d'aquest departament en el futur serà si tindrà o no competències sobre els funcionaris de l'administració local catalana, però això ja són figures d'un altre paner.

Les eleccions els porten de cap

La preparació de les eleccions al Parlament de Catalunya són la feina que porta de cap el conseller Josep M.ª Bricall, i els seus homes. Francesc Lliset viatja sovint a Madrid, com el mateix Bricall. Joaquim Maluquer, malgrat ser director de «Promoció Social» també es dedicarà força a preparar les eleccions. Tots dos, homes d'Ortínez. Fins i tot des de la setmana passada torna a treballar de cara a les eleccions en el departament el botànic Ramon Folch —cap del servei de Parcs de la Diputació—, el qual dirigeix la campanya oficial pel Referèndum de l'Estatut.

Sobre la conselleria de Governació hi recau tot el pes del control de la màquina electoral. I això és molta feina. Una vegada sigui feta, començarà una altra història. ■

UCD ha fet marxa enrera en el tema de les autonomies, però ara s'ho veurà negre per explicar-ho, malgrat les rodes de premsa d'Arias Salgado.

LES AUTONOMIES, ENFURISMADES

Política: en capella electoral

PEDRO ALTARES

L'afer de les autonomies i la discutida, i discutible, decisió del partit del govern de prendre la via de l'article 143 com qui agafa un tren que se li escapa, està esdevenint una mena de «strip-tease» de tots els partits polítics.

Allò que uns i altres no poden oblidar és que hi ha diversos processos electorals oberts encara que siguin de diferent signe: les eleccions als parlaments basc i català i els referèndums de Galícia i Andalusia. Així que qui no corre vola, com el PNB, que al crit de «Suárez ens ha enganyat» ha abandonat el Parlament, encara que els cercles polítics s'han afanyat a dir que hi ha hagut un missatge a la Moncloa en el qual diuen que no s'esverin massa i que tornaran... naturalment després de les eleccions. Pel seu cantó, els socialistes s'han apressat a desmentir amb contundència, alhora que Guerra desafiava Arias Salgado a un debat televisiu (acceptat... per a després del referèndum andalús), qualsevol mena de connivència amb UCD en el tema del 143. Coalició Democràtica ha corregut a arrangerar-se i a fer pinya amb Suárez, i els comunistes continuen abocant-se en el front sindical. Allò que no pot dir-se és que aquests dies estiguin resultant avorrits. I, per si no n'hi havia prou i per acabar d'animar el personal, Ricardo de la Cierba nomenat ministre de Cultura. No-

menament, curiosament, acollit amb moltes més reserves per part de la dreta liberal que no per sectors de l'esquerra.

El «pecat» electoralista

Com se sap, en aquest país l'acusació d'«electoralisme» ha estat una mena d'arma llancívola utilitzada indiscriminadament per a desqualificar l'adversari. O per a no haver d'analitzar les motivacions d'algunes posicions polítiques. Ningú no ha aclarit, però, si l'electoralisme és un pecat greu o una falta lleu. Perquè si és la primera cosa, cal afanyar-se a dir que tota la classe política del país està absolutament condicionada per aquest pecat. Tenen raó els qui afirmen que la retirada del Parlament de la minoria basca està motivada, en bona part, per arguments electorals, encara que segons tots els indicis hi ha raons per creure que el govern no està complint al ritme adient el programa de

Després del «trágala» final ucedista, els socialistes gallecs van decidir oposar-se a l'Estatut, per imatge i per la procedència nacionalista de molts militants.

transferències al Consell General Basc. Una altra qüestió és la dels famosos «pactes secrets» entre Suárez i Garaikoetxea. Si és cert que n'hi ha hagut, el Lendakari té l'estricta obligació d'explicar-los a l'opinió pública. I, de passada, fer un sa propòsit d'esmena: la política espanyola està malalta de silencis i dos no pacten en secret si un no vol... Pactar a esquenes de l'electorat és un vici lleig d'aquesta democràcia, ho faci qui ho faci. En qualsevol cas, el PNB ja n'ha tret un bon fruit del seu enfrontament amb Madrid: les greus dissensions internes semblen haver estat superades i l'inicial enfrontament entre grups per a elaborar les llistes al Parlament basc ha acabat amb abraçades. A vegades és bo que Madrid existeixi...

Per la seva banda en el tema de l'autonomia de Galícia com la d'Andalusia, el PSOE tampoc no pot dir seriosament que s'hagi deslliurat d'electoralisme. Aquí han estat les bases les qui han imposat la tàctica a l'executiva federal. Cosa que, en definitiva, no deixa de ser un símptoma de salut democràtica. Pactes no n'hi ha hagut, però conversacions «d'alt nivell», sí. I en elles el PSOE no hi va posar d'altra banda gaire èmfasi en defensar l'article 151 com única via per assolir l'autonomia. Felipe González va parlar diverses vegades de «la demagògia que s'estava fent amb el tema de les autonomies». Però també és cert que els socialistes van defensar sempre la igualtat del sostre autonòmic i, sobretot, mai no van dir que la mateixa urgència tenia, per exemple, l'autonomia d'Extremadura que la d'Andalusia o la del País Valencià.

Dit això, també cal honestament dir que les bases, els militants, sentien més aquesta necessitat que els executius. Sobretot a Galícia i a Andalusia. A la primera, perquè una part de la militància procedia de partits nacionalistes d'esquerra. I quan va arribar l'hora de «firmar» l'estatut, en l'elaboració del qual la presència d'Alfonso Guerra va ser molt important, i després de les repercussions del «tràgala» final ucedista, hom va tenir por d'una escissió o de quedar despenjat del tren nacionalista. I el PSOE decidí, per motius d'imatge o sigui electorals, si no encapçalar la protesta, almenys no quedar-ne desenganxats.

I en relació amb Andalusia, la cosa és clara. L'èxit electoral, l'1 de març i el 3 d'abril de l'any passat del PSA, ha condicionat decisivament l'estratè-

gia socialista, especialment a Sevilla. La demagògia nacionalista de Rojas Marcos ha recollit una part important de la desesperació de les masses andaluses, conscienciades i cansades de l'oblit i del despit de Madrid. El PSOE no vol, i fa bé, que l'afer es repeteixi i, probablement, ampliat. A hores d'ara ningú no sembla recordar els rumors d'ajudes del govern al PSA que cristal·litzaren en el vot favorable a Suárez el famós dia de la investidura per part dels andalusistes. A la bandera de l'autonomia andalusa ja s'hi han afegit tots els partits polítics, inclosa UCD que ara se les veu negres per explicar a les seves bases el canvi d'actitud, sobretot a les de Sevilla, Córdoba i Cádiz. Serà molt interessant veure, per cert, si hi ha disciplina de vot centrista en el referèndum del dia 28... Però tornant al PSOE, és molt clar que la Federació Andalusia i Rafael Escuredo al davant com a president de la Junta, lliuren, encara que soni molt malament, abans que els principis, una batalla electoral.

Així que sembla evident que el tema autonòmic ha esdevingut un tema essencialment electoral per a tots els partits, els d'implantació estatal i els nacionalistes. Convé doncs no escandalitzar-se i dir les coses tal com són.

UCD: el problema de la credibilitat

Malgrat que ara es digui que l'assumpte era molt meditat, no sembla gens clar que sigui així. Perquè si ho era, la cosa encara és pitjor. Esperar a última hora, a poques setmanes del referèndum, per a, com qui treu un conill del barret de copa, ressuscitar l'article 143 és un autèntic disbarat polític, que pot tenir conseqüències molt greus, àdhuc en el si del partit centrista. De moment, la radicalització de la campanya del referèndum, amb tota l'esquerra per un cantó i la dreta per l'altre, suposarà una experiència inèdita en aquest període de transició. Amb molts riscos per ambdues parts. Segons sembla, els sondatges realitzats en algunes províncies (concretament a Almeria, Huelva i Granada, aquesta última per les reserves que produeix el possible nou centralisme i la rivalitat amb Sevilla) no donaven un percentatge suficient d'acceptació de l'estatut el qual, com se sap, ha de ser aprovat segons l'article 151, per més de la meitat del cens.

UCD, segons fonts del tot fidedignes, no va voler córrer el risc davant de l'extrema dreta (el trauma de la Plaça d'Orient el passat 18 de novembre encara dura) del que hauria suposat la derrota en dues o tres províncies d'un referèndum amb el suport sense excepció de totes les forces democràtiques.

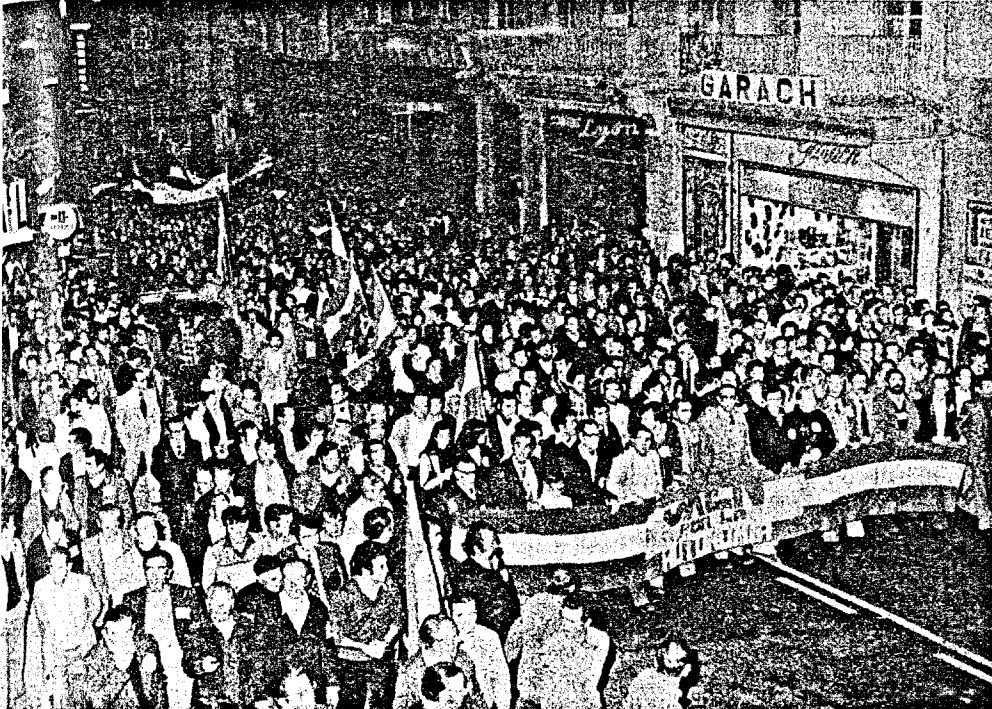
Aquest tipus d'arguments «a posteriori» i molts d'altres (com el del cost financer i les dificultats pràctiques que oferirien alguns traspassos a en d'autogovern que no compten amb la tradició d'una Generalitat o d'un Consell General Basc que a més recolzen en un secular sentiment de nacionalitat) han estat exhibits profusament pel govern i pel seu partit per a justificar llur decisió.

Es evident que encara que tots els arguments no tinguin el mateix grau de validesa, alguns mereixerien una meditació a fons i un seriós debat, i encara que com sol passar, l'excessiva globalització de fer-los passar tots per la mateixa mesura resta eficàcia a part de l'argumentació, queda el problema del temps que ha trigat la resposta, la responsabilitat del propi govern en desvetllar falses expectatives i la indubtable por de trobar-se en tres de les més importants nacionalitats espanyoles amb parlaments autonòmics amb majoria d'esquerres i nacionalista. I, com a mínim, en igualtat en la quarta: el País Valencià.

D'altra banda, el govern té un seriós problema de credibilitat. I a la política li passa com a la muller del Cèsar... Llavors resulta molt difícil creure que un gir tan brusc respongui únicament a «raons d'estat». A més d'aquestes, si és que n'hi ha, hi són també les «raons» d'UCD com a partit i dintre d'una gens dissimulada dretanització que vé forçada, entre altres coses, pel desig de consolidar un electorat que es tem que senti fortes temptacions de desplaçar-se a àmbits dretans menys atemperats. El que passa és que, a l'altra banda, ja veurem quin és el cost real i polític d'UCD de «l'operació racionalització autonòmica». Ho veurem ben aviat a Andalusia...

Cloenda

Les properes setmanes seran políticament molt importants. Una cosa és, però, molt clara en aquests dies: estem en capella electoral. Tots. En això de l'electoralisme, ningú no pot llençar la primera pedra. ■

Andalusos de Jaén per l'autonomia. UCD no ho veu clar.

LA DECISIÓ D'UCD L'EMBOLICA ENCARA MÉS

El confús mapa autonòmic espanyol

FRANCESC BAIGES

L'acceleració inicial dels processos autonòmics, decidida per la UCD, ha donat lloc a un descontrol el qual la recent mesura del partit de govern d'impulsar l'article 143 ha ajudat a augmentar.

Després que Catalunya, el País Basc i Galícia s'acollissin al sistema previst en la Constitució per a les zones de l'Estat que haguessin expressat ja la seva voluntat autonòmica abans de la guerra, ha seguit un complex procés ple d'incoherències. Abans, però, la primera incoherència la manifestava el propi partit de govern en posar entrebancs al projecte d'Estatut gallec i guanyar-se l'animadversió del conjunt de forces polítiques d'aquell país. Amb unes Diputacions que ofeguen la Xunta de Galícia la importància de les quals és propiciada per l'Estatut aprovat a Madrid, i un president de la Xunta, José Quiroga, gens avesat a enfrontar-se amb la direcció central madrilenya, les perspectives no són massa optimistes.

Després que la majoria dels ajuntaments andalusos es definissin per la via del 151, i superessin el mínim de

les tres quartes parts dels consistoris necessaris, malgrat les reticències d'Almeria i Jaén, i quan el referèndum d'iniciativa autonòmica ja tenia la data del 28 de febrer, l'actitud centrista ha provocat els desoris enormes ja coneguts. Totes les maniobres de la UCD andalusa per a entrebancar el procés —s'arribà a proposar partir Andalusia per la meitat per a introduir elements de discòrdia— semblaven superades, quan la bomba de la decisió central ha exacerbat els ànims. Amb un avantprojecte d'Estatut ja elaborat, el referèndum del 28 de febrer es presenta com factor clau d'un procés que, si triomfa la posició d'UCD, pot representar un perillósíssim desencís del poble andalus. Mentrestant, a l'altre costat del mar, Ceuta i Melilla, feus d'UCD, seguiran a l'aguait d'una solució. Solució que tant pot ser la incorporació a Andalu-

sia, sollicitada pels centristes, com la conversió en comunitats autònomes, defensada pels socialistes.

Més bufetades als valencians

Els valencians ja estaven un pel acostumats a aquestes actuacions. El costat que sempre ha fet UCD a les forces ultradretanes en el desvirtuament de l'autonomia, exemplaritzat amb la recent retirada de la senyera catalana del Palau de la Generalitat, era norma comú del País Valencià. La marxa dels socialistes del Consell General, amb el president Albiñana al davant, deguda a l'entorpiment dels centristes a les tasques de l'òrgan preautonòmic, ha deixat a aquests com amos i senyors d'un organisme l'accés al qual han aconseguit mercès al tripijoc de la forma d'elecció del govern. La majoria d'esquerres en el vot resta desvirtuada per la sobrerrepresentació del paper de les Diputacions i així la UCD podia aturar la iniciativa municipal manifestada per l'article 151 sota l'excusa de consensuar prèviament l'Estatut. Coneguda l'opinió de la UCD central, marxa enrera i aquí no ha passat res. Que la UCD del País Valencià, la de l'Abril Martorell i de l'actual president del País Valencià, Monsonís, té ànims per a això i moltes coses més. I no és cosa fàcil explicar als valencians per què ara donen suport a la via 143 quan no fa massa subscriuen la 151 amb la resta dels partits.

A les Illes Canàries, el president de la Junta, l'ucedista Fernando Bergasa, assenyalava després de la reunió de l'executiva del seu partit a les Illes que ells continuarien mantenint, com fins aleshores, el camí del 151. Els municipis canaris s'havien manifestat per l'autonomia primer i més endavant per la via del 151, quan la llei de referèndum exigia indicar-ho també. A l'Aragó, el partit de Suárez havia mantingut un tossut silenci que l'havia dut a optar per fer costat a la iniciativa autonòmica sense explicitar camí, mentre els socialistes i la resta de partits defensaven sense embuts el camí de l'article 151. Malgrat que el president de la Diputació General d'Aragó, Bolea Foradada, adoptava actituds més autonomistes, i que les forces polítiques havien de reunir-se el 18 de gener per a redactar l'avantprojecte d'Estatut, els camins de l'Aragó queden tallats pel que fa a l'autonomia.

A Navarra, ni

143 ni 151

El problema és tot un altre a Navarra que no ha hagut d'eleger cap òrgan autonòmic nou, tenint com tenia la Diputació i Parlament Forals mantinguts sota el franquisme. La conflictivitat navarresa rau en la polarització entre les solucions a la possible integració a Euzkadi. Els ucedistes, els quals compten amb Jaime Ignacio del Burgo, president de la Diputació Foral, s'oposen a aquesta incorporació. Els socialistes, amb el capellà Arbeloa al davant del Parlament Foral, defensen l'establiment de pactes entre les dues comunitats autònomes. I no hi manquen propostes d'integració simple. Els conflictes entre UCD i PSOE i altres opcions i la picabaralla entre Diputació i Parlament caracteritzen la Navarra actual.

A Les Illes desapareixien sobtadament els parlamentaris d'UCD l'endemà d'assabentar-se de la decisió de Madrid. La línia no tan centralista d'aquest partit, i el tarannà autonomista del cap del Consell General Interinsular, el també centrista, Jeroni Albertí, s'ha vist truncada amb la de-

cisió que comentem el mateix moment en què s'estava elaborant ja un projecte d'Estatut i en què cap ajuntament no s'havia definit per la via 143. O volien l'autonomia o el 151. Ningú no volia la via lenta. Ara...

A Astúries l'únic que no hi lligava era Coalició Democràtica que, quan tothom estava d'acord amb el 143, exigia el 151. Anècdotes a part, el Consell Regional d'Astúries, presidit pel senador socialista Rafael Fernández Alvarez, es troba amb l'entrebanc de l'intent de poder paral·lel de la Diputació Provincial, dominada per la UCD. El procés asturià, amb la iniciació de la informació pública de l'avantprojecte d'Estatut el dia 13 de gener, és el model uniprovincial.

Un altre autonomia uniprovincial és Murcia, que s'ha trobat amb el bollet de Cartagena, que s'ha destapat demanant autonomia pròpia. D'aquesta demanda, que no se sap ben bé si serà una anècdota o una raó de conflicte real, en són responsables tant el dretà Partit Cantonalista com el mateix PSOE. Aquest darrer partit presideix el Consell Regional, dirigit per Andrés Hernández Ros, i la via del 143 és acord unànim.

Cantàbria, no té ni Junta

També d'una sola província és l'ens preautonòmic de Cantàbria, capdavanter de l'acceptació del 143. Amb una consciència autòctona baixa, ha optat per separar-se de Castilla-León i el cert és que, tot i no tenir Junta pròpia, tenen l'Estatut gairebé acabat i a punt d'enviar a Madrid.

També s'havien mostrat partidaris del 143 els extremerys els quals van trobar una solució curiosa per a presidir-ne la Junta. Els conflictes entre Cáceres i Badajoz atorguen la presidència un any a una província i el següent a l'altra, la qual cosa ha popularitzat el nom de «El Temporero» per a Luis Ramallo García, d'UCD, cap de l'òrgan preautonòmic.

Absolutament despreocupades de l'article a seguir, estan Castilla-La Mancha, Castilla-León i La Rioja. La Rioja inclou bàsicament Logroño, però també trossos d'Alava, Burgos i Navarra i bon maldecap representarà resoldre això per a un govern que no vol ni acceptar la desaparició de la divisió provincial de Catalunya. La Rioja, sense preautonomia constituïda, és un dels buits actuals de la divisió d'Espanya. A Castilla-León, els conflictes es produeixen entre les nou províncies que la integren: León, Zamora, Salamanca, Valladolid, Palencia, Burgos, Soria, Segovia i Avila. La por que a Catalunya pugui tenir-se del centralisme barceloní no és res comparat amb la por que pugui tenir León al centralisme de Valladolid. Amb els ajuntaments de León demanant l'autonomia provincial, un consell General presidit per l'ucedista Juan Manuel Riol Tejada, el nivell de consciència autòctona és mínim.

No es més clara la de Castilla-La Mancha, també presidida per la-UCD a nom d'Antonio Fernández-Galiano, senador per Guadalajara, província que amb Albacete, Toledo, Ciudad Real i Cuenca composen l'ens. I no és clara perquè no se sap on va Madrid. De moment l'han volgut posar amb Castilla-La Mancha, amb Castilla-León i deixar-la sola. Alguns fan córrer la veu de crear un Madrid-Districte Federal, còpia de models estrangers. Ara per ara, Madrid continua sol al mig d'Espanya i molts desitjarien que algunes mesures d'UCD, com l'opció pel 143, quedessin restringides a Madrid, des d'on llançava la conflictiva decisió. ■

CADA MATI LLEGIU

AVUI

diari

en català

DEMANEU-LO AL VOSTRE QUIOSC

AVUI
AVUI
AVUI

Un diari independent i objectiu, al
servei dels Països Catalans.

Un diari per al futur

SUBSCRIVIU-VOS-HI

...és Catalunya?

—Mare, Reus és Catalunya? —es despertava una nit ja fa temps, inquiet, un noi de quatre anys i preguntava.

—Sí fill meu, sí: Reus és Catalunya —responia la mare, mestra i comprensiva i culpable d'haver esmentat Catalunya amb el neguit propi del temps i la calor pròpia de la persona, mentre a la tarda el nen jugava sota la taula sense que semblés adonar-se de res.

—Ah! «bueno» —i els quatre anys s'adormien tranquils d'haver enllaçat els dos noms màgics i estimats que, desaparionats, el desvetllaven.

Aquest any, aquell menut acabarà el seu pas per l'escola i potser haurà conegut la Declaració Universal dels Drets del Nen, tot celebrant-ne l'aniversari. No sé si s'haurà adonat que el tercer dret es formula així en llenguatge jurídic: «Tot nen té dret a un nom i a una nacionalitat»; és a dir, en llenguatge planer, «cada nen ha de tenir el seu nom i ha de tenir el seu poble» (i en llenguatge de mestres acusat de política: «Tots els nens tenen dret a tenir i fer la seva identitat personal a tenir i fer la seva identitat col·lectiva»).

Ara però, que en Ramon (que sí que té nom) ja és gran, sí que sap que la mare té una família en un poble, i el pare en un altre, ben alunyats; que es van conèixer estudiant a Barcelona i que van anar a treballar a Reus, on ell ha nascut. I que tot això, i més, és Catalunya.

Quan jo era petita com ell, Catalunya em quedava definida per dos extrems entre objectius i subjectius; la ciutat més gran de Catalunya on vivia, i el poble més petit de Catalunya (no estava a cap mapa), d'on era el meu pare. «Mig món —en deien de Saïfo— res i dels seus seixanta saïforencs, els pobles veïns amb ironia. Jo no la pescava pas; l'altre mig món era Barcelona. I potser tot era qüestió de temps, perquè molts segles enrera, Barcelona havia estat un petit poble a dalt del Mont Taber, ens explicaven els mestres... potser Saïfores seria una gran ciutat temps a venir. Sigui com sigui, el món sencer era Catalunya i si no hagués estat per allò de la Torre de Babel, tots parlaríem català, que deia una neboteta meua de set anys, ja en fa molts.

I ara ja som grans i tantes històries diverses de vivències infantils ens porten a pensar i a treballar com a adults, en el present i en el futur d'aquest poble gran que sí que té molts noms de pobles i de viles i de terres, de marca i de comarca, i un nom col·lectiu, Catalunya, i que com a col·lectiu de nació té una història llunyana ben rica i una història pròxima ben dura i alienadora en el sentit literal de la paraula: «voler-nos fer altres».

Han canviat moltes coses de quan nosaltres érem petits fins ara; fins i tot en els pobles més petits de Catalunya, com ara Saïfores on la meitat dels nens parla a casa seva en castellà i l'altra meitat en català, tots tenen la mateixa caixa asseguda al menjador de casa que parla el llenguatge del consum i fa callar molts altres llenguatges. On l'horitzó té l'altíssima xemeneia de La Vidriera que ara no produeix «vidre del Penedès», com la terra encara produeix «vi del Penedès». I la terra ha estat tossuda i ha fet passar l'autopista per on passava la via romana, però ha quedat esquarterada per la cruïlla que comunica amb cinta d'asfalt les poblacions més grans de Catalunya i desfigura i configura les seves terres.

Han canviat moltes coses al meu poble i a molts pobles i comarques de Catalunya. El meu mestre de cognom castellà, Anicet Villar, nascut a Serchs prop de Berga, que va treballar a Barcelona i va escriure «Terra i Ànima» parlant de totes les comarques, viles i ciutats de Catalunya, i ara, vellet, viu i somia encara a Marsà, segurament faria un llibre ben divers per donar a conèixer als nois la mateixa realitat, aquest «poble» en el gran sentit de la paraula que tenen dret a conèixer i a fer i que té el seu nom.

Catalunya està feta de molts noms propis, i de llengua, i de treball, i de cultura i d'institucions pròpies, de vida pública. Ara estem a punt de recuperar-ne una, el Parlament, amb la plenitud que permeten els dies, i les estirades entre l'un cap, l'altre del pont aeri.

Encara ho farem pel canal alié d'unes votacions a cada «província», però, contra l'aliena voluntat alienadora, a aquest Parlament hi haurà les comarques, ciutats i viles com són ara, la llengua com és ara, el treball com és ara, la vida pública com és ara a Catalunya.

Esperem que tots sabrem trobar la pròpia manera de ser-hi, per tal que poguem tranquil·litzar a qui es desvetlla preguntant:

—El Parlament és Catalunya?

A cau d'orella

Ha estat legalitzada l'Associació d'Amics de la Universitat Catalana d'Estiu. Els organitzadors de la UCE estan elaborant un extens butlletí resum de les activitats de la darrera convocatòria.

● ● ●

El «Diario de Barcelona» ha experimentat un cert augment en les seves vendes en adoptar la nova línia ultradretana. Ha passat de tirar disset mil exemplars i vendre'n uns catorze a tirar-ne entre vint-i-u i vint-i-dos mil i vendre'n divuit mil. Una dura editorial darrera contra l'accionista Santacreu demostra que les coses no van tan planeres al si del Brusi.

● ● ●

Tant a Madrid com a medis ben formats de Barcelona es parla de la possibilitat que d'ací a sis mesos pugui ésser elegit un supergovernador de Catalunya, la qual cosa qüestionaria força el paper del conseller de Governació. Una persona molt propera a l'actual conseller és ferma candidata a aquell càrrec. Es tracta d'Alberto Oliart, ex ministre d'Indústria i Energia que va fer la seva carrera a Barcelona.

● ● ●

«El Correo Catalán» ha fet una remodelació que canvia la imatge del diari. En la constitució del nou «Correu Català» ha tingut un paper molt important un conjunt de redactors que fins ara estaven treballant al «Catalunya-Express». La idea és confeigir un diari de qualitat, en la línia dels diaris «regionals» com els entenen a França. Els autors de l'estudi són uns tècnics francesos del diari marseillès «Le Provençal».

● ● ●

En uns moments de fort enfrontament sindical ha aparegut un document estrany titulat: «Consignas y directrices de CC.OO. y sus militantes y simpatizantes». El document conté paràgrafs com el següent: «Los socialistas. Atacado a sus líderes y dirigentes. Contad detalladamente cómo están divididos entre ellos. Subrayad las diferencias que hay entre lo que dicen y lo que hacen». El document, que conté altres paràgrafs semblants i que consta de set holandeses, és confús i no està clara la seva procedència.

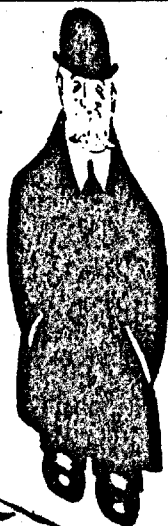
L'àlbum que recull el concert que Tete Montoliu ens va oferir al Palau de la Música Catalana el dia 8 de maig de 1979.

EDIGSA

TETE MONTOLIU

Per vos, si llegiu aquestes ratlles, pot ésser una ocasió de viure "en diferit" aquell concert històric, si és que no hi erèu. Si és que sí, que hi erèu, no cal que en parlem més: el doble-disc serà una magnífica constatació documental. En aquell concert, en TETE es va manifestar tal com ell és ara, d'una manera prou ampla i prou clara com per poder-lo conèixer. Tocant tot sol, primer: actuant en trío, després. Reconstruïnt obres clàssiques del jazz, de manera fulgurant ("Aarigin", "Sweet Lorraine", "Walkin'", "A child is born", empelant "Round midnight" amb "Blue Monk"...), i sempre amb aquella precisió tècnica meravellosa que no es desdii de la seva fantasia creadora sinó que encara l'estimula i la fa més possible. Al mateix temps, expressant-se de manera original en l'idioma del blues a través de les seves composicions pròpies ("Blues del Palau", "Jo vull que m'acaricis"...), i també, i molt especialment, adaptant al seu idioma jazzístic algunes melodies tradicionals catalanes ("Cançó del lladre", "La dama d'Aragó", "Cant dels Ocells", "Rosó"...), que a fora del nostre país les hi aplaudeixen bojament i les fan bisar, entusiasmat, els jazz-fans d'arreu del món (amb raó, jo crec, perquè són precioses). És a dir, aquest és en TETE MONTOLIU, aquest fou el seu concert al Palau de la Música Catalana i aquesta és la gravació fonogràfica que n'ha quedat com a testimoni. No la deixeu passar per alt.

COL. "READY MADES"
LETERADURA 1978 BARCELONA

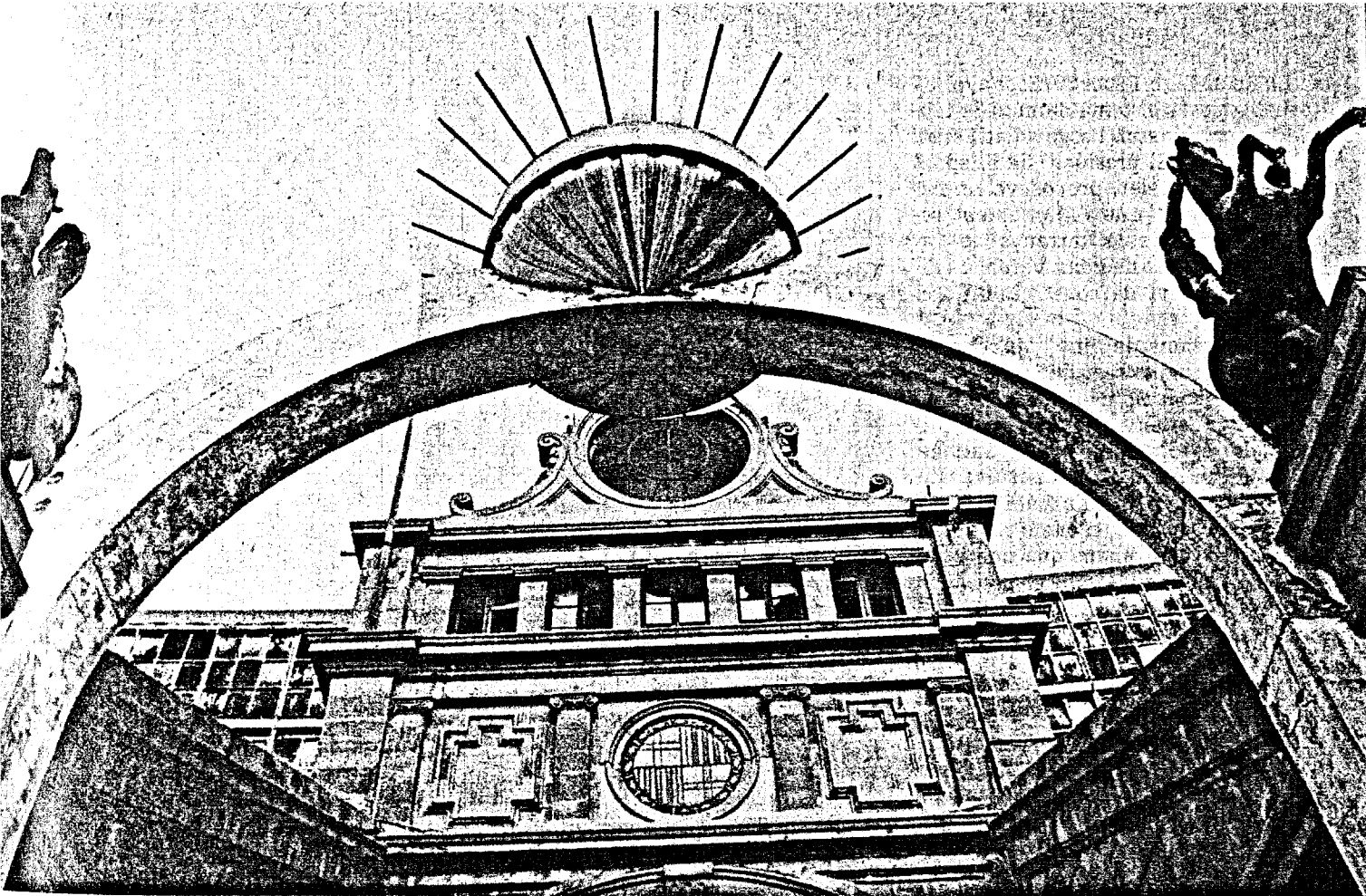
PAPITU

LETERADURA
PASSEIG DE GRACIA, 80
BARCELONA

COL. "READY MADES"
LETERADURA 1978 BARCELONA

PAPITU

L'Estadi impressiona, no pel monumentalisme, sinó per les runes.

IMAGINACIÓ I DINERS PER A QUALSEVOL SOLUCIÓ

El mal estat de l'Estadi de Montjuïc

FRANCESC BAIGES

Amb motiu de l'Exposició de Barcelona, l'arquitecte Pere Domènech rebia l'encàrrec d'aixecar un estadi esportiu que impressionés els visitants.

Avui, cinquanta-dos anys després, l'Estadi de Montjuïc impressiona però no precisament per l'espectacularitat de les seves instal·lacions.

Les estàtues, les bones també, desapareixen amb l'Estadi.

PILAR VILADEGUT

El Reial Club Esportiu Espanyol ha tornat a posar el tema damunt la taula. Què cal fer amb l'esgavellat Estadi de Montjuïc? El president de l'Espanyol, Manuel Meler, proposava un curiós intercanvi: que l'Ajuntament requalifiqués els seus terrenys de Sarrià, passant-los de zona verda a edificable, a canvi de construir un nou Estadi.

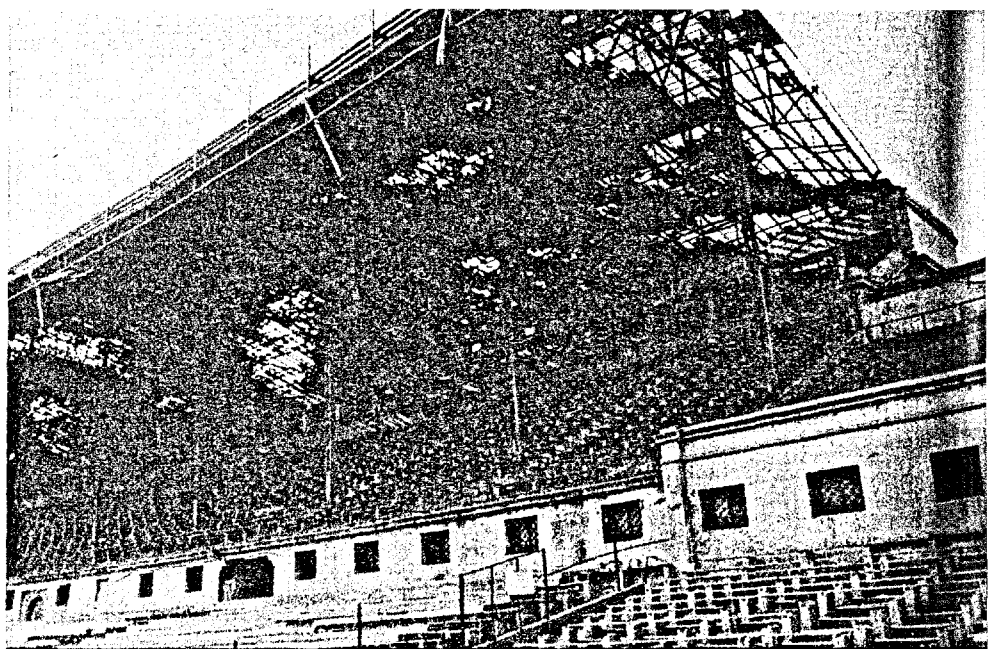
Les reaccions de dins l'ajuntament estant han pogut ésser fins a cert punt diverses però la nota oficial de contesta era contundent: «No a la requalificació del camp de futbol de Sarrià». En aquest sentit es manifestava Ricard Boix, regidor d'urbanisme del consistori barceloní. «Podem requalificar moltes coses abans que una zona verda», ens digué. Però el problema de l'Estadi continua pendent. De fet, els dictàmens que s'han anat succeint els darrers cinc o sis anys i les opinions de diversos arquitectes no s'han caracteritzat, precisament, per la seva unanimitat.

En un informe elaborat per Col·legi d'Arquitectes l'any 75 les conclusions eren clares. «En existir un dèficit inicial en les solucions adoptades un estat general de deteriorament del formigó no creiem que sigui possible abordar unes tasques de reparació (breus i econòmiques) que situessin l'Estadi dins els valors de seguretat normalment acceptats per a aquest cas», assenyalava textualment aquell informe elaborat a proposta de la Junta de Govern de l'esmentat Col·legi.

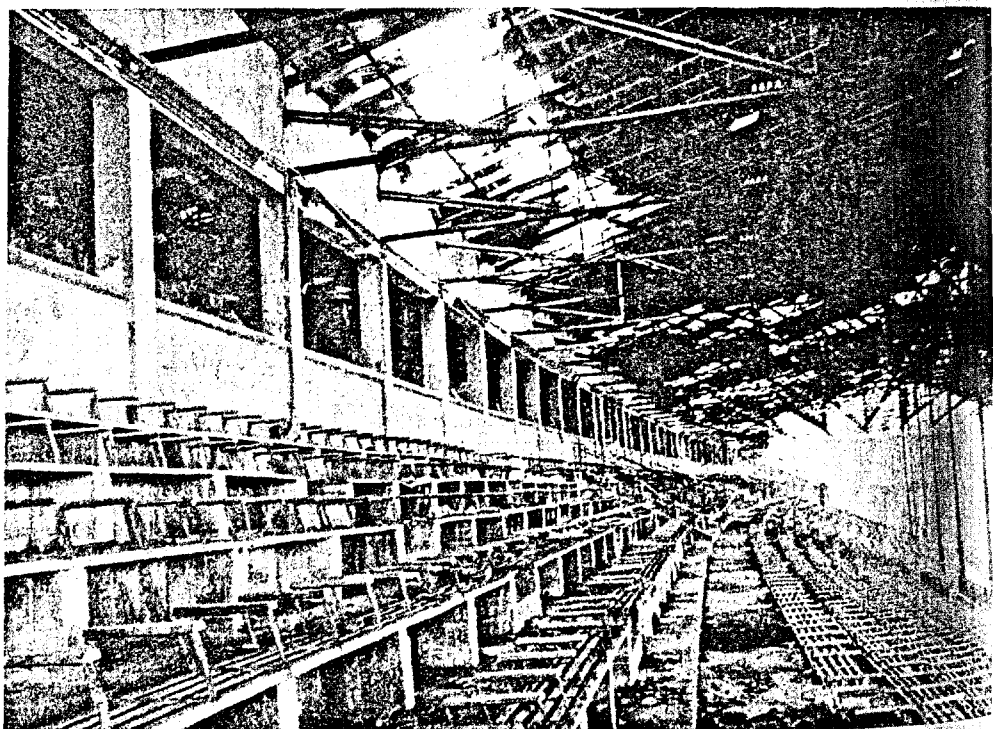
Contràriament, l'arquitecte cap de serveis de l'Ajuntament i ex-president de la Federació Catalana d'Atletisme trametia un informe al regidor d'Esports, Albert Pons Valon en el qual, indicava que la reconstrucció de l'Estadi equivaldria a uns 600 milions de pessetes, que permetrien una capacitat d'uns 65.000 espectadors, i que representaria només la quarta part del que costaria aixecar de nou un estadi d'aquelles dimensions.

Enderrocar o refer

El mateix regidor d'esports ens confirmava que «no és cert que l'única solució sigui enderrocar l'Estadi». Al seu parer és la superestructura allò que falla mentre que la infraestructura sembla que es manté. Com pot veure's són fortes les discrepàncies entre uns i altres perquè mentre el regidor d'esports opina que per a fer l'Estadi

Qui aconsegueixi arranjar-ho serà un geni.

Ni el sòl, ni el sostre. Res no s'aguantava bé.

de nou caldria modificar la muntanya de Montjuïc, Fructuós Manyà, un dels responsables de l'estudi realitzat l'any 75, ens va dir que no es pot utilitzar tot el que és estructura i que seria molt onerosos posar-ho en bones condicions, fins i tot perquè no aconsegueix cap de les condicions dels estadis moderns. «Nosaltres érem partidaris, comentà d'uns criteris d'obra nova, no de reparació».

En el memorial de greuges d'aquest estudi hi figuraven un seguit de raons per a justificar la seva conclusió enderrocadora: Sistemàtic esvorancament dels sortints dels pilars de formigó ex-

posats a la intempèrie, formigó de resistència molt variable i a vegades molt baixa, armadura dolenta, elements de formigó de seguretat inacceptable, elements d'obra de fàbrica incapaces de suportar les càrregues trameses, solucions inadmissibles amb les tècniques actuals i constructivament perilloses...

Tot i aquestes nombroses raons, afegint-hi la inclinació de la torre, l'envelliment exagerat per la manca de cura, d'altres arquitectes, com el conegut Oriol Bohigas, es mostren contraris a l'enderrocament. «S'han tirat massa coses a terra en aquest

país», comentà senzillament l'arquitecte, ja decidit partidari de reconstruirlo anys enrera quan la polèmica sobre el futur de l'Estadi va saltar al carrer.

Calen diners i imaginació

En realitat, totes les construccions de la muntanya de Montjuïc es troben en una situació força lamentable. «Es va fer tot per l'Exposició, ens va dir

Fructuós Manyà, de premsa i corrent, comptant que tots els edificis estaven condemnats a desaparèixer al cap d'un temps». El crític d'art, Alexandre Cirici, matisava més: «A Montjuïc són dolents tots els edificis principals. En canvi, els secundaris, els que van donar a la gent d'aquí, estan força bé».

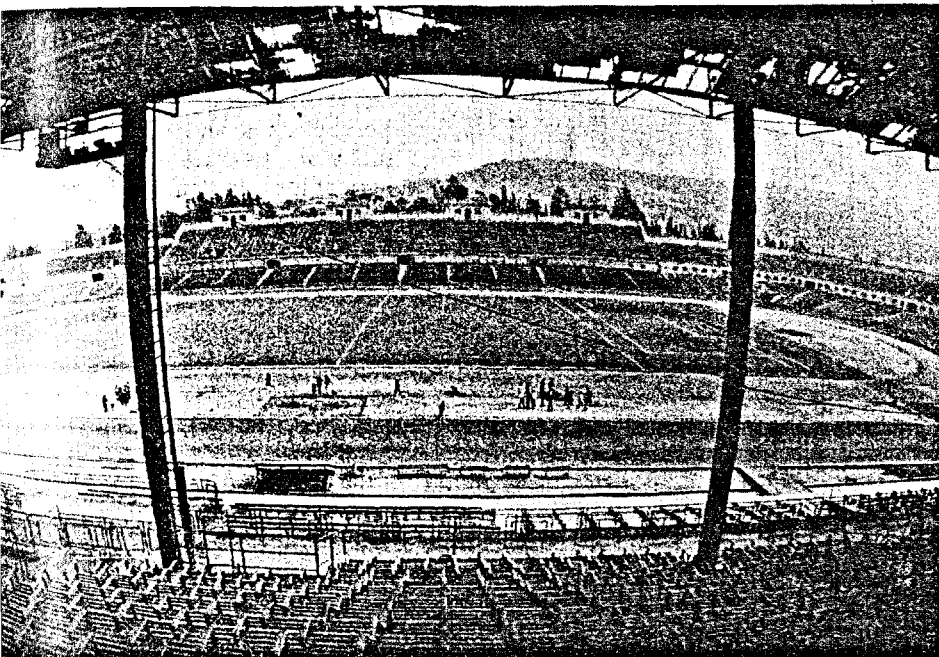
Sovint, les raons que hom addueix per a mantenir l'Estadi són més senti-

mentals que econòmiques. Per a Alexandre Cirici, aquest sentimentalisme és fals ja que es tracta d'una típica obra del monumentalisme de la dictadura, de la qual ell només en salvaria unes escultures fetes per Gargallo. «Val més convertir-lo en jardí», sentència rotund el senador en comentar-li la proposta de l'Espanyol.

A Montjuïc hi ha, doncs, set hectàrees, la rendibilitat esportiva de les quals és mínima i mentre uns pensen en elles per a convertir-les en seu del Mundial-82 de futbol, altres creuen que no tenen altra solució que veure com el seu entorn arquitectònic és destruït del tot.

Les solucions requeriran imaginació i diners. Diners que, segons Ricard Boix, han de venir del finançament públic tot i que el president de la Federació Espanyola d'Atletisme ha fet declaracions prometen un fort suport econòmic. D'altra banda, la imaginació haurà d'abocar-s'hi si es convoca l'esperat concurs d'idees encara que arquitectes, com Oriol Bohigas, siguin partidaris d'encarregar simplement el nou projecte a una persona concreta.

És evident que amb diners es pot fer qualsevol cosa però també és clar que l'Ajuntament de Barcelona no està per a massa malbarataments. Mentrestant, l'Estadi continuarà deteriorant-se. ■

Un gran Estadi que fa un servei nul

Porta dels Bergants

RAMON BARNILS

Visca Andalusia — i nosaltres — lliure

El vent ens vé de popa, sí senyors, i per celebrar-ho en cantarem una, aquella que Moncito Benni el Griego li llançà a la cara a Adolfo de Cierra España, y Apaga, y Vámonos:

Quitade de esa esquina, shiquiyo loco, que tu mamá no quiere. Ni yo tampoco.

Perfecte. L'atac a Andalusia dels de la Ussadé és perfecte. Els del Passò s'han vist obligats a declarar-se autonomistes, i fins i tot ha semblat sentir-se's tornar a parlar de federalisme.

El problema, per als castanyolos, és envitricollat. Dels Retjos Catòlics ençà el sistema els ha estat senzill i eficaç, d'un realisme realment catòlic, romà, curial: Recolzar en la península agrícola per fotre a la península comercial i industrial. La diferència quantitativa, territorial i demogràfica era tan a favor de la primera que no hi havia color.

I així segles i segles. Passen els anys, passen els segles, la diferència continua essent substancial —vegeu guerra i revolució de 1936-1939— però... El virus. El virus cantonalista, diferencial, autonomista, nacionalis-

ta... La demografia i la geografia son ciències, però els virus es veu que també. I ara es troba la castanyolada que el sistema senzill, eficaç, realista i de sempre ja no funciona: Andalusia, agrícola, extensa i poblada, diu que s'ha acabat de fornir vots, guàrdies civils i polítics a la castanyolada; que, si de cas, se'ls volen per ells.

I què faran ara els Retjos Catòlics, a l'hora de primar el vot? No poden primar el vot comercial i industrial, seria la seva fi, al principi d'Euskadi, dels Països Catalans, d'Astúries. I no poden primar el vot rural, seria primar la nova Andalusia —és a dir la vella—, seria arriscar-se a perdre per primera vegada una per a ells imprescindible i fins ara essencial població.

I això no és res. Amb Andalusia estan perdent els castanyolos el que durant segles n'han dit el seu folklore nacional, i la seva alegria nacional, i la seva sal nacional i la seva alegria nacional, i el sol castanyol, i el «zoy español, cazi ná».

Diputats andalusos al Parlament de Catalunya? Seria molt més útil, a ells i a nosaltres, que no pas com fins ara, que es venien a Madrid.

«REGIÓ-7», I «EL 9 NOU», EL SALT ENDAVANT

Difícil, però no impossible

JORDI GREIXELL

De la premsa comarcal se n'ha dit sempre que és el futur. Un futur, però, una mica llunyà perquè el present va acompanyat de mil i un intents que no han donat fruit. Per ara, a Catalunya algunes publicacions comencen a aixecar el vol, com «Regió-7», ara trisetmanari, i «El 9 Nou», el més llegit de tots.

Les penúries econòmiques de la premsa comarcal catalana no han estat pas superades. Fa poc que han desaparegut dos setmanaris que semblava que gaudien de molta empena com «Mestral» de Tarragona i «La Boira» de Lleida.

La necessitat d'unes publicacions tan acostades com sigui possible a la problemàtica de l'àrea d'incidència, unit al lent trencament dels motlles que garrotaven la llibertat de premsa han fet realitat l'aparició arreu de Catalunya de més de 400 capçaleres.

Moltes s'han estavellat

Moltes revistes s'han estavellat. Sobretot la manca d'un capital econòmic inicial, per un costat, i la manca d'un costum de llegir en català, per un altre, n'han estat els principals culpables.

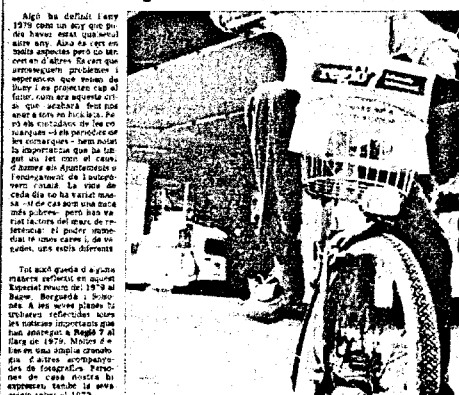
Superada aquesta primera fase d'expansió, es presenta una nova etapa de consolidació lenta però segura dels mitjans que hagin aguantat.

Regió-7, des de fa pocs dies, s'ha convertit en trisetmanari. A Manresa, des de fa un any i escaig, surt aquesta publicació editada per Edicions Inte. comarcals, S. A. Els 5.000 exemplars de cada número es distribueixen entre tres comarques: Bages, Berguedà i Solsonès.

Des d'avui sortim els dijous

Diari de l'any per a tres comarques

Allò important del 1979

Sis portades per a sis departaments

Però no és pas aquesta la publicació de més tirada, sinó «El 9 Nou» de Vic que arriba als 11.000 i s'ha fixat com a meta d'enguany superar els 12.000.

Ambdues revistes han fet el salt endavant. I es perfilen com les capdavanteres d'un resorgiment ferm de la premsa comarcal. En aquest grup s'hi pot incloure també la «Hora Nova» editada a Figueres, i un setmanari de llarga tradició com «El Maresme» de Mataró que fa poc complí els seus cent números, més de dos anys, amb una tirada de 3.000 exemplars.

«El Maresme» va néixer l'any 69 però no superà els dotze mesos de vida a causa de la guillotina del Ministeri d'Informació i Turisme capitanejat per l'inefable Sánchez Bella.

«El 9 Nou» ben aviat farà dos anys, justament el 3 de Març. La seva sortida fou amb 5.000 exemplars, xifra que ha anat pujant en la mesura que la distribució als trenta-nou pobles de l'Osona anava donant bons resultats.

Competència descarada

Aquestes publicacions sofreixen la descarada competència dels periòdics de l'ex-Movimiento, els quals una vegada netejada la cara van passar a mans dels seus regents tot aprofitant subscripcions, capçaleres i infraes-

tractura dels predecessors. Si a Manresa hi ha «La Gazeta de Manresa» que surt quatre vegades a la setmana, a Vic hi ha l'«Ausona» que tira uns 3.000 exemplars setmanals, i a Mataró «Crònica de Mataró». Aquests dos darrers dirigits per Juan Segura Palomares, conegut cronista polític —quina casualitat!— del «Diario de Barcelona».

Tots coincideixen amb la necessitat d'ajustar el màxim les tirades amb les vendes. Perquè totes aquestes societats viuen de dues fonts de finançament: la venda del producte, i la publicitat.

«Regió-7» té la previsió de realitzar setmanalment un número extraordinari que li permeti millorar la situació de les arques, encara amb números vermells després del retruc inicial malgrat els bon vents que els bufen ara. Als homes de

Per a donar la notícia ben fresca

Placament: Regió 7 surt dijous en dijous. Té la qualitat de ser un diari setmanal del 1979, també és la primera de les edicions de dijous que fa augment a la tirada i a la difusió. «Regió-7» ha «disminuït» la «circulació setmanal» de l'informació i l'entorn del Bages, el Berguedà i el Solsonès.

Al cap d'un any i dies

Per poder arribar a complir les previsions que ens proposàvem al juliol, hem sortit a finals del 79 al cap d'un any i dies. Hem començat a enviar els diaris, com ens vam proposar, des de dijous.

Per poder arribar a complir les previsions que ens proposàvem al juliol, hem sortit a finals del 79 al cap d'un any i dies. Hem començat a enviar els diaris, com ens vam proposar, des de dijous.

Aquestes publicacions compten amb un petit cos redaccional. Tot plegat va acompanyat d'una bona colla de col·laboradors que fan possible, per exemple, que «Regió-7» tregui ara un número els dimarts de caire predominantment esportiu, un els dijous més aviat cultural i un els dissabtes

Tan «Regió-7» com «El 9 Nou» i l'«Hora Nova» són revistes de la Catalunya interior. Una àrea on hi ha un sentiment de comarca bastant arrelat i no hi ha hagut una forta incidència de la immigració que limiti lingüísticament el mercat del periòdic. Tot el contrari del que li passa a «El Maresme», que es troba prop de Barcelona en una comarca molt desdibuixada, amb gran presència de la immigració i igualment amb una forta competència d'altres mitjans informatius.

Sembla, doncs, que a desgrat de tots els entrebancs comença a establitzar-se un cert nombre de revistes comarcals catalanes. ■

Després de la febre del petroli ha vingut la de l'or

LA NOVA FEBRE DE L'OR

JOAQUIM MONELLS

Un augment del preu de les sabates indica simplement que el personal desitja canviar l'allotjament dels peus més sovint, o bé que els vedells s'entossudeixen en voler conservar la seva pell i que, per tant, aquesta s'encareix. Problemes de dimensió modesta.

La actual ascensió vertiginosa i continuada del preu de l'or, però, indica en canvi que el termòmetre de la salut polític-econòmica d'Occident marca una temperatura a partir de la qual tota persona assenyada renuncia a fer «virgueries» i es posa al llit.

Abans que —l'agost del 1971— Nixon endegués l'operació de desmentellar el sistema monetari internacional, l'or es cotitzava a uns 40 dòlars/unça en el mercat de Londres. Tres anys després, el preu del metall s'apropava als 200 dòlars. El Nadal del 1979 sobrepassava la cota mítica dels 500 dòlars. A les darreries de la tercera

Després dels tancs i dels dòlars, l'or

setmana de gener d'enguany en alguns moments les cotitzacions de l'or assolien els 850 dòlars en el mercat de Nova York. I d'acord amb les previsions dels experts, d'ací a poc el valor del metall podria convertir en històrica la xifra dels 1.000 dòlars/unça.

En definitiva, en deu anys un augment del 2.300 % aproximadament; i tan sols en l'espai temporalment microscòpic dels quatre dies compresos entre el 14 i el 18 de gener d'enguany, un augment superior al 25 %. La cosa aquesta de l'or, sobretot en les darreres setmanes, té mala espina. És com, en un western, visualitzar voltors volant en cercle i a baixa altura: símptoma que a l'epicentre del cercle s'hi localitza l'agonia lenta d'algun infeliç. Símptoma perquè el cas de la inflació de l'or és ben diferent del cas de la inflació del petroli: mentre que el petroli és una de les causes rellevants de la crisi econòmica —i també de la política—, el comportament de les cotitzacions de l'or en els mercats internacionals és només un reflex fidel d'aquesta superposició de crisis.

Amb una dosi raonable de precisió, hom pot afirmar que des del 1977 fins el novembre del 1979 els augments de preus del metall reflectien l'ambient d'inquietud generalitzada enfront de l'aprofundiment de la crisi econòmica i de la incapacitat per a formular vies de sortida, així com enfront del creixement pessimisme de les previsions econòmiques del Fons Monetari Internacional i de l'OCDE, particularment a partir del tercer trimestre del 1979.

En les darreres setmanes, però, aquesta interpretació ja no resulta vàlida, almenys de manera exclusiva, tota vegada que el component dominant de la febre de l'or més recent rau en la conflictiva situació política internacional. Situació que mena a un revival de l'època de la guerra freda —fins i tot més perillosa que l'anterior, atès el caràcter defensiu d'aquesta— i eventualment a una confrontació calenta de dimensions generalitzades.

A partir de l'episodi aparentment anecdòtic dels ostatges americans de Teheran —el darrer novembre—, la

conflictivitat política internacional s'ha anat accelerant gradualment: degradació de les relacions Estats Units-Iran i escalada de represàlies mútues, convulsió anti-occidental en el món islàmic, invasió militar soviètica de l'Afganistà i remors de possibles intervencions al Pakistan o a l'Iran, nerviosisme xinès amb apropament lògic als Estats Units, i incert impasse iugoslau arran del fora de joc biològic d'en Tito.

A mesura que l'arc de la crisi es tensa perillosament en el seu extrem oriental i es generalitza la psicosis que en qualsevol moment la sageta bèl·lica pot disparar-se, l'or esdevé una inversió-rufugi molt buscada i els preus del metall cotitzen aquesta preferència.

De manera addicional però gens negligible, un estímul significatiu del procés alcista dels preus de l'or prové de les recents compres massives de metall realitzades pels països de l'OPEP. Al marge que la congelació decretada pels Estats Units sobre els actius iranians en aquell país hagi desanimat la col·locació de capital àrabs en bancs americans i n'hagi desviat una part vers els mercats de l'or, la febre àrab pel metall respon bàsicament a les dificultats creixents d'inversió dels excedents de dòlars d'aquests països a través dels canals convencionals. Fins fa poc, els països de l'OPEP col·locaven en bancs occidentals els cents de milers de milions de dòlars derivats de l'exportació de petroli, mentre que aquests bancs, al seu torn, invertien aquests dòlars i n'obtenien una rendibilitat.

El problema ara és que, degut a la crítica situació econòmica i a la conflictiva evolució política, actualment ja ningú no sap on dimonis invertir les muntanyes de dòlars que els àrabs pretenen dipositar a les finestretes dels bancs occidentals. Conclusió: a mida que els sistemes financers d'Amèrica i d'Europa rebutgen aquests dòlars, l'OPEP els desvia vers la compra d'or en els mercats occidentals, i exerceix una seriosa pressió alcista sobre els preus.

Enguany, els països de l'OPEP ingressaran uns 270.000 milions de dòlars, dels quals només en gastaran —com a màxim— unes 2/3 parts. Resten per tant uns 90.000 milions que, si no són acceptats pels bancs occidentals, poden utilitzar-se per a l'ad-

quisició de metall. I si això succeís, a les darreries del 1980 tal vegada els dealers dels mercats internacionals necessitaran un telescopi per no perdre de vista la trajectòria del preu de l'or.

Finalment, com a factor de moment marginal convé esmentar també l'interès dels petits estalviadors en la compra de metall. En un context d'incertesa econòmica i política que augmenta el risc de qualsevol inversió, d'inflació de dos dígitos que converteix moltes col·locacions dineràries a curt termini en un negoci força pèssim, i de tendència borsària persistentment baixista, l'estalviador individual petit i mitjà tendeix també a orientar-se vers la compra d'or com una de les escasses inversions-refugi que —sovint de manera només aparent— l'allenen d'una conjuntura tan bèstia.

Entre la crisi econòmica, els tancs soviètics i els dòlars àrabs, d'ací a poc la desgràcia d'un mal de queixal i l'heroïcitat d'anar al dentista a col·locar-nos una peça d'or ens pot costar la frivolitat de 2.000 dòlars. En aquestes condicions, està clar que el gremi-gran-perdedor de tota aquesta combina pot ésser el dels dentistes. ■

MOLTS ELEMENTS D'EXPERIÈNCIA SINDICAL

La vaga de Seat

ISIDOR BOIX

Els 30.000 treballadors de Seat han tornat al treball després de 12 dies de vaga. Han tornat sense acord amb l'empresa i amb l'anunci de noves accions per als dies 30 i 31 si no es modifica la situació.

Mentrestant, la negociació s'ha trencat i l'expedient ha passat al Consell de Treball de la Generalitat i a la Direcció General de Treball. Durant aquests dies, s'han palesat nombrosos temes que afecten al moviment obrer en conjunt i, per tant, a les forces sindicals i polítiques d'esquerra. En

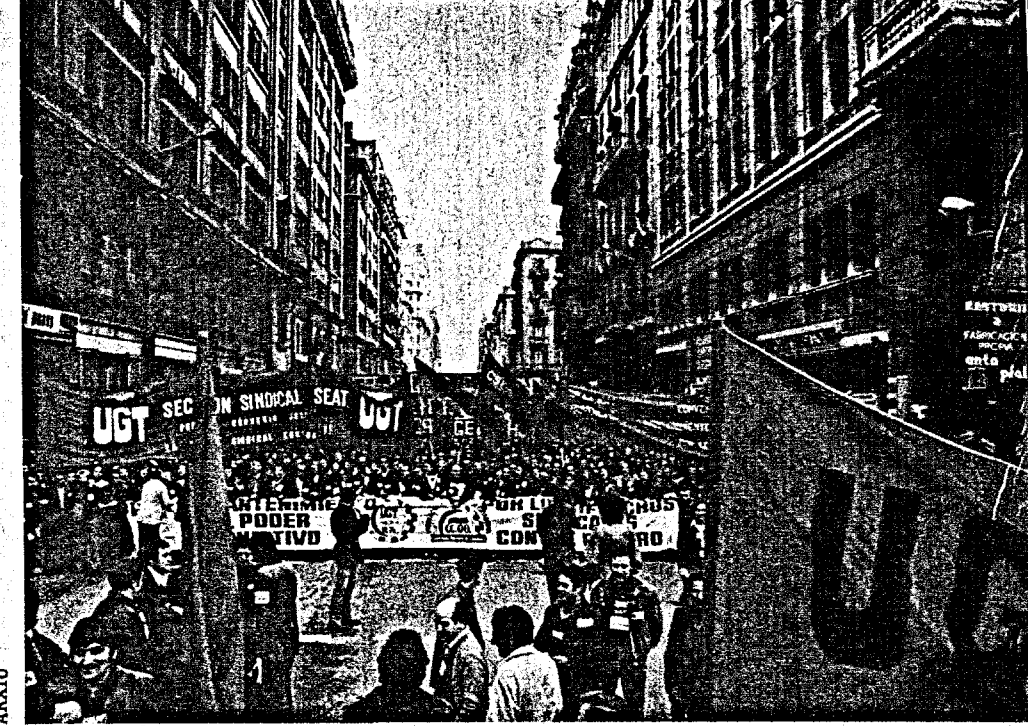
aquestes ratlles gairebé només les enumerarem.

Altres cop la qüestió central és la divisió entre els treballadors. Ara en el quadre de l'acord marc UGT-CEOE. Sembla oblidar-se que la lluita, legítima, entre concepcions diverses, passa per aconseguir que la majoria dels treballadors assumeixi un plantejament o l'altre, no pel fracàs de les posicions dels altres. Que la victòria dels interessos dels treballadors passa per la unitat entorn dels plantejaments que hagin resultat majoritaris, i per llur encert. Les diferents estratègies sindicals d'UGT i CC.OO. estan portant a una negociació a tres bandes, UGT-CC.OO.-CEOE, en la qual la CEOE juga a enfrontar CC.OO i UGT, en comptes de la negociació treballadors-patronal. En aquest cas UGT va cridar al retorn a la feina i l'impulsà enfront de l'opció absolutament majoritària dels treballadors de Seat.

Un altre gran tema és la utilització de la vaga, el moment adequat, les seves característiques, el seu lligam amb altres formes d'acció i mobilització sindical. La primera proposta la va formular UGT (5 dies) quan aparegueren les primeres dificultats a la taula de negociacions. CSUT va plantejar immediatament la vaga indefinida i CC.OO. prengué de fet aquesta proposta encoberta en fórmules ambigües. A CC.OO. s'hi va imposar el sector que, tant a CC.OO. com al PSUC (i al PCE), sembla haver optat per l'aïllament, el sectarisme i que, donant suport a la intervenció soviètica a Afganistan, potser voldria que els tancs russos arribessin fins aquí i els treïssin les castanyes del foc.

La vaga s'ha realitzat en un moment amb excés de stocks. El principal beneficiari de la vaga, econòmicament ha estat l'empresa, la qual no ha hagut de menester l'expedient de crisi, de regulació de plantilla, per a disminuir els stocks en unes 10.000 unitats. Situació de crisi de l'empresa que sembla que s'ha oblidat en situar l'augment salarial com a principal reivindicació de fet.

Evidentment, l'únic balanç de la vaga no ha estat el benefici patronal. També ho és, ha de ser-ho almenys per a les organitzacions que aspiren a transformar la societat, el nivell de consciència col·lectiva adquirit pels

Els treballadors de Seat han tornat a la feina després de 12 dies de vaga

treballadors. Aquí rau al meu parer la qüestió de les assemblees, la por d'alguns a l'«assembleisme», el sistema de votació. La qüestió de fons és que les assemblees acostumen a desbordar els qui porten una política arrònia. Quant al vot, ¿secret o a mà alçada? Vell tema plantejat obsessivament per la patronal. Considero que es tracta de procediments diferents que expresen qüestions diferents. El vot a mà alçada és un mecanisme de reafirmació col·lectiva dels plantejaments dels treballadors en un moment d'avanç del procés de lluita. Una votació secreta és la suma de voluntats individuals. Cada sistema té el seu moment adient.

I el tema dels «piquets». Resulta difícil discutir seriosament sobre llur «violència» i oblidar que en qualsevol situació en què s'expressa obertament la lluita de classes existeix un notable grau de violència, de tensió, al marge de la rebutjable i ineficaç violència individual, anarquitxant o feixista, provocada en la majoria dels casos, directament o indirecta, per la patronal.

S'ha acusat a CC.OO. de pretendre fer coincidir la lluita de Seat amb altres accions obreres. És pecat això? Més aviat tot el contrari, i hem de suposar que aquest plantejament el fan tots els sindicats de classe. Més greu seria pretendre una coincidència artificial, manipulada. I alguna cosa hi deu haver hagut, d'això. Però el fet que els treballadors de Seat, com ja va passar en els anys del franquisme, puguin ser detonant per a les reivindi-

cacions obreres més generalitzades, hauria d'estar en la perspectiva de tot sindicalisme de masses i de classe.

Els treballadors de Seat amb la seva vaga, però sobretot amb les impressionants assemblees de 20.000 treballadors, han demostrat un sentit d'unitat de classe, de disciplina col·lectiva entorn de les decisions majoritàries, que pot sorprendre en aquest moments. Confirma la capacitat d'assimilació col·lectiva de la classe obrera i que l'experiència acumulada encara és viva.

El fet més greu és que aquesta capacitat de lluita, de mobilització i de sacrifici (cal no oblidar-ho), es manifesta alhora que la impossibilitat o incapacitat de les organitzacions polítiques i sindicals per a orientar adequadament aquesta mobilització obrera, per a establir adients objectius de lluita i formes d'acció coherents amb ell i amb el moment econòmic i polític. Desfasament entre capacitat obrera i limitacions de la direcció sindical i política, a la fàbrica i/o fora, que no és la primera vegada que apareix i els costos del qual, en el pla social, sindical i polític, poden ser molt elevats.

La tensió, crispacions, enfrontaments, actituds de rebuig dels sindicats i partits de classe, que s'han produït a la factoria en tornar a la feina, accentuant el buit polític i sindical, són un toc d'atenció per als qui es plantegin, més enllà dels legítims interessos o patriotismes de grup, la defensa dels interessos dels treballadors com a classe social. ■

És una societat de serveis dedicada a l'assessorament econòmic-financer i d'inversions en general.

Un equip de professionals és a la vostra disposició per informar-vos, en cada moment, de les millors i més convenientes inversions que amb rendibilitat, liquidesa i seguretat, ofereix el mercat de capitals a l'inversor, tant individual com institucional.

Partim de la vostra situació personal per seleccionar entre:

**Certificats de dipòsit — Obligacions
Bons de caixa — Accions — Etc.**

aquell o aquells valors que s'adeqüin més a les vostres necessitats i preferències.

**SERVEIS CENTRALS: Còrsega, 301, ent. 1.ª Barcelona (8)
Telex 50537 FNCG — E. — Tels. 218 04 00 — 218 06 55**

PILAR VILADEGUT

GUANYADOR DEL SANT JORDI

Antoni Mus i la seva «senyora»

XAVIER FEBRÉS

El senyor Mus i la seva senyora han guanyat l'últim Premi Sant Jordi de novel·la. És a dir, Antoni Mus ha guanyat el premi amb la novel·la «La senyora». Ve't-ho aquí.

—Com està, la senyora?

—Bé, gràcies.

—I la novel·la?

—M'havien explicat i en certa forma jo havia comprovat el que és l'anècdota de la novel·la, referida a la senyora. Em va interessar molt de crear tot un món al voltant de l'anècdota, les seves conseqüències i per què havia arribat. Feia molt de temps que tenia la novel·la imaginada. Pensant, pensant, pensant...

—Però quina és, finalment, l'anècdota de la senyora?

—L'anècdota és molt simple: una senyora d'un estament social enlairat vivia a la seva finca de Mallorca amb un xicot pagès gairebé analfabet. Mal-

grat que era el seu amant, el va fer casar amb una joveneta tot proment-li que el faria hereu. El noi es va casar i vivia amb la seva dona i la família a la finca de la senyora, amb la qual passava les nits. Tothom n'estava al corrent i d'acord. Coneixent aquesta història real vaig inventar tota la primera part de la novel·la que passa a Ciutat, els motius d'aquesta situació i el desenllaç. L'anècdota de la novel·la no és que sigui massa coneguda, a Mallorca, però se sap una miqueta. La senyora, però, ja és morta. El jove, no. Però segur que no està al corrent de la novel·la. I de tota manera no té res a veure. Només hi ha de real l'anècdota. He muntat al

voltant tot un món de cosa podrida d'aquests estaments enlairats, de vici, de costums insòlits a Mallorca però que crec que, finalment, són bastant corrents.

—D. H. Lawrence, Visconti, Villalonga, la novel·la rural... Embolica que fa fort.

—No, no és una novel·la rural. La primera part passa tota a Ciutat, la segona potser si que ho és. Quant a l'estranger, no sé si s'hi havia tocat aquest tipus de tema. La narrativa de Villalonga és molt distinta. En Llorenç —en sóc un gran admirador— se'n riu d'un món en el qual ell viu. El meu món és molt diferent.

La literatura i la fàbrica

—Pero tu ets director de la fàbrica més gran de Mallorca. Això també és un estament enlairat. Els nous estaments enlairats de la indústria contra els antics estaments enlairats del camp...?

—No tinc la impressió de pertànyer a un estament enlairat, ni crec que el fet de ser director de la fàbrica constitueixi un nou alt estament. El meu pare ja hi treballava, a la fàbrica. No sé que dir-te. És necessari parlar-ne? Vaig fer el batxillerat i el peritatge mercantil. Als 22 anys vaig entrar a

No tinc la impressió de pertànyer a un estament enlairat. Ni crec que el fet de ser director de la fàbrica constitueixi un nou alt estament.

la fàbrica, des de baix. Diguem-ho així. Fins arribar a la direcció industrial. De fet, només en sóc el director industrial: coordino les comandes, el personal, la programació de la feina, etc., etc. M'agrada molt, val a dir-ho. Però la literatura és una cosa i la feina una altra, no tenen res a veure. Tot i que la gent de la fàbrica em resulta una vertadera font de llenguatge. Hi ha uns 400 treballadors llargs, la majoria de Manacor mateix. Sostinc la teoria una miqueta arriscada de dir que les primeres feministes d'Espanya van ser les perleres de Manacor. Imagina't un poble de finals de segle passat totalment rural en el qual totes les dones comencen a treballar a la fàbrica, de perles en aquest cas. Encara ara, el 90 per cent del personal són dones.

—S'acostuma a pensar que les feines industrials no ajuden gaire la imaginació creativa. El fet de ser director varia la situació?

—La meua feina no em destorba en absolut la imaginació. És molt distinta una cosa de l'altra, la feina i la literatura. Fins i tot crec que una cosa ajuda l'altra. La qüestió és que quan em poso a escriure m'oblido completament de la feina i quan treballo oblidó les inquietuds literàries. També és un

avantatge el fet de viure a un poble. Si visqués a Ciutat o a una capital, no sé què faria. A un poble no tens massa coses a fer un cop acabada la feina, ni llocs on anar. Has de fer el gandul o bé trobar una manera de passar el temps en acabar la feina.

La necessitat biològica d'escriure

—Escrius per a passar l'estona, vaja.

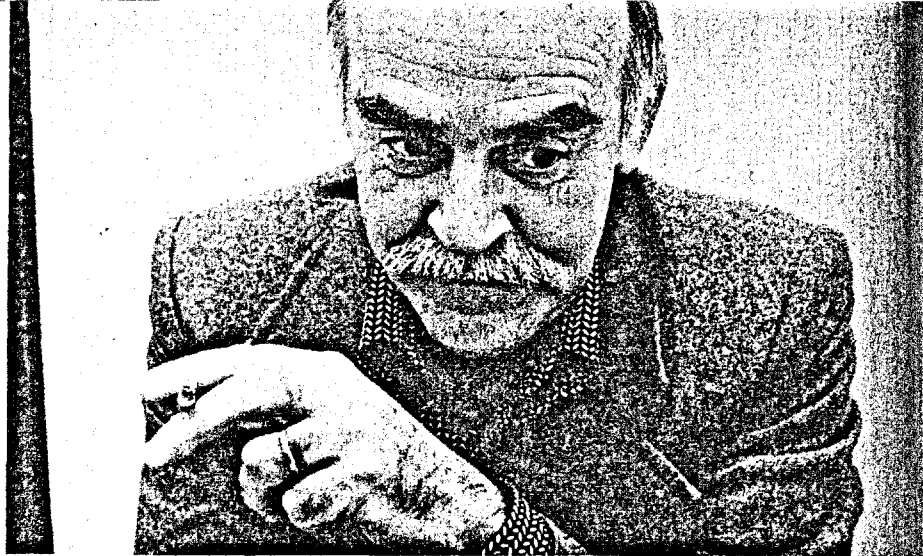
—Escric per necessitat biològica. Tinc necessitat d'escriure. De jove, durant els anys 50, la companyia Artís m'havia estrenat per tot Mallorca nou obres de teatre, en català és car. En català de Mallorca, com dic jo. En tinc dues o tres representades més de cent vegades. Vaig guanyar-hi dues coses: la popularitat i els drets d'autor. Però era un teatre fluix, de circumstàncies, còmic, sainetesc, sense cap mena de pretensions, buit i estúpid. Per això ho vaig deixar. Vaig estar molts anys sense escriure res. Però em va tornar la necessitat i em vaig abocar a la narrativa. També hi ha una certa necessitat ideològica d'escriure. Sóc liberal, en el sentit més ampli de la paraula, i tinc la ne-

cessitat de denunciar una sèrie de coses que han fet mal, amb l'esperança —una mica pretensiosa, potser— que en denunciar-ho serveix a qualcun per a que no tornin a succeir. Són coses relacionades amb l'antic règim, és clar. Els alts estaments van ser addictes al règim, tot i que els costums venien d'abans. I l'ensenyament religiós que hem rebut i que ens ha continuat empenyent tota la vida. Aquella mentalitat turmentada, el perill constant del pecat mortal. Tot era pecat, tot era pecat, tot era pecat. I no és així! Puc creure que Déu pot ser molt important, però els seus viatjants li han espatllat el negoci. Malauradament, l'autoritat religiosa encara té importància, manco que abans, això sí, però encara, encara.

—S'ha «retret» a la teua obra narrativa de ser «clàssica», de no connectar amb les necessàries evolucions formals...

—Crec que no, la meua obra no és clàssica. També s'ha comentat —mal m'està dir-ho, potser—, que «La senyora» crea un nou estil. No em proposo de ser clàssic, ni renovador, ni de crear un estil, ni em proposo res en absolut. Escric com en tinc ganes. Escric per necessitat biològica. Tampoc no segueixo cap escriptor amb un in-

terès particular. Em pot interessar molt una novel·la determinada, una obra de teatre, un llibre de poemes. Però aquell llibre en concret, no pas tota la producció de l'escriptor. Insisteixo que m'agrada molt Villalonga, també la Capmany, la Rodoreda, coses de Pep Albanell i una novel·la que em va agradar molt de Ferran de Pol: «Érem quatre». No voldria, en absolut, jutjar cap tipus de literatura. Però crec que tota la nostra literatura —i quan dic «nostra» em refereixo als Països Catalans— peca una mica de transcendental.

Escric per necessitat biològica. Tinc necessitat d'escriure.

A Mallorca sembla que no hi hagi sexe

—Si la culpa és de tots, als mallorquins us en toca una bona part. Allà els narradors i els poetes sou munió. De Manacor, en concret, surten escriptors i perles artificials a cabassos.

—La nostra generació d'escriptors de Manacor ha estat tardana. Ens hem donat a conèixer quan ja erem bastant grans. Jo tinc ara 53 anys. El meu primer llibre publicat a Barcelona va ser l'any 1975, «Les Denúncies». El primer de tots publicat va ser «La Lloriguera», el 1967, que era Premi Ciutat de Manacor. Després vaig publicar «Diafora», una paraula equivalent al català «Via fora» i que és un toc d'alarma. Són llibres exhaurits, i d'antic, que m'agradaria veure reeditats. Sobretot «Diafora» és molt divertit, són contes molt breus i molt autèntics. A «Diafora» queda molt clara una cosa que Mallorca ha dissimulat molt bé i és que sembla que no hi hagi sexe a Mallorca. Crec que és un dels

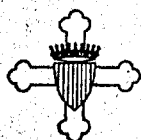
llocs on el sexe té més importància. Això m'ho fa pensar la quantitat d'històries que conec, algunes de les quals queden marcades a «Diafora». I aquí sí que entro en l'estament social que ho dissimula més: els menestrals, els treballadors, els pagesos. És un sexe bastant recargolat, està clar. Però si llegeixes les «Rondaies» de mossèn Alcover, veuràs que és com si a Mallorca ens haguessin «sanat» a tots, com si estiguéssim tots capats, castrats. El sexe no ha tingut fins ara gaire traducció literària, està clar. Per això vull reeditar «Diafora». Després de «La Lloriguera» i «Diafora», vaig editar a Barcelona «Vida i miracles de n'Aineta dels Matalassos» que va ser premi Víctor Català i «Bubotes». I després de «La senyora», ara n'estic escrivint una que es dirà «L'arc de Sant Martí» amb una narració, per cada un dels set colors de l'arc de Sant Martí. La història del color vermell és la que tinc començada:

un director de banc que dona diners a la gent que no té cap tipus de garantia i és perseguit; l'única manera d'escapar-se és atravesar un braç de mar, el qual s'obre com en el miracle del Mar Roig i els jueus, deixa escapar el director de banc i engoleix els qui el persegueixen. La història del color morat ja la tinc pensada: serà sobre aquestes dones que es vestien totes de morat amb un cordó daurat perquè havien fet una promesa; però la promesa resultarà ser una mala jugada d'allò més antireligiós.

Els més joves van votar «La Senyora»

—I a quin premi la tiraràs, ara?

—Això dels premis... El «Sant Jordi» no m'esperava pas guanyar-lo. Encara no me'n puc acabar d'avenir. Amb «Bubotes» anava molt segur al premi Sant Jordi i després de ser la més votada a cada votació, a la darrera la van tombar i va quedar només finalista, l'any 1977. Aquest any m'imaginava que passaria una cosa semblant. No hi anava segur. El que més m'ha satisfet del premi és que fossin els tres membres més joves del jurat els que van fer més costat a la meua novel·la. Això per a mi va ser molt important. I val a dir que no en conec a cap, ni sé la cara que tenen. M'agrada molt que aquí no tinguin inconvenient que els premis se'n vagin a Mallorca, perquè a Mallorca sempre hi ha reticències i tendències a creure que els de Catalunya sempre ens volen fotre. Com va dir Romà Cuyàs, el percentatge de premis que van a Mallorca és més alt que els que es queden a Barcelona. O sigui que de centralisme, res de res. ■

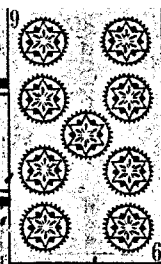
EL CAPÍTOL NOBILIARI DELS HOMES DE PARATGE DEL PRINCIPAT DE CATALUNYA

us convida a la conferència que pronunciarà
el Dr. SALVADOR JORDÀ I ALÀRIO sobre el tema
«JOSEP JORDÀ I DERRON, l'home i l'obra»,
amb il·lustracions poètiques a càrrec de Pere Elies i Busqueta
i Josep Colet i Giralt.

Presentarà Josep Me Armengou i Marsans.

La vetllada tindrà lloc a la Cova del Drac,
carrer Tuset, 30,
el dijous dia 31 de gener a les 19.30.

Barcelona, gener 1980

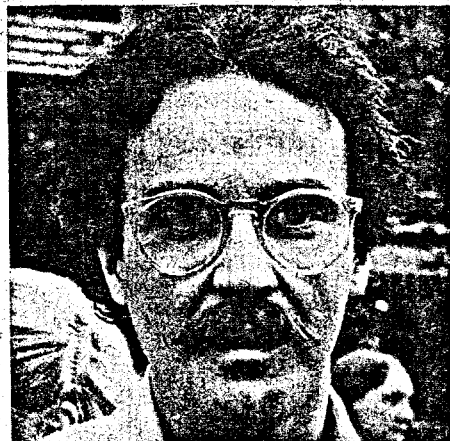
Literatura catalana pels camins d'Orient

JOAN RENDE

La cultura catalana s'ha fet conèixer, en aquestes darreres setmanes, cap als camins orientals: a Bulgària i Turquia. Ha entrat a tots dos llocs per la via literària, que és la més afectiva i la més perdurable per una nació com la nostra que no disposa d'un Estat i, per tant, de l'aparell diplomàtic que hauria de garantir aquesta mena de relacions.

Pel juliol del setanta-vuit vaig fer un viatge ocasional per terres búlgares, invitat per uns amics catalans que hi resideixen. Com a escriptor català, vaig trobar una acollida en els ambients literaris i periodístics totalment sorprenent i, crec que desproporcionada per la modèstia de la meua significació. El cas és que hi vaig descobrir una avidesa formidable per saber què era tot això de la cultura catalana. Al cap de pocs dies em demanaven material per tal de bastir una antologia de contes mariners catalans del segle vint. En tornar a casa nostra em vaig posar a la feina, però la cosa tirava endavant amb la dificultat que ens imposava la distància tan gran que ens separa d'aquell país.

Aquesta tardor el Centre Català del Pen Club ha projectat un programa molt ambiciós de contactes literaris internacionals, dintre dels quals s'hi incloïa Bulgària i l'antologia esmentada. Com que aquesta era ja una realitat enfilada, la junta del PEN em va encomanar de vetllar-la i d'ampliar-la

Joan Rendé

fins allà on fos possible. De manera que, a mitjans d'aquesta tardor, vaig fer un segon viatge a Sòfia per tal de complir l'encàrrec.

En començar, he fet notar el manament que suposa per a nosaltres el no disposar dels organismes diplomàtics oficials, tanmateix vull fer honor aquí a Delfi Colomé, que és el primer secretari de l'ambaixada, la seva esposa, Montserrat Quingles, i al matrimoni Josep Navarra i Llibertat Bruguera, ell canceller de l'ambaixada i ella també hi treballa —en aquella representació diplomàtica són gairebé tots catalans—. Han estat per a mi uns amfitrions soferts, entusiasmats de la tasca que el PEN m'havia confiat. Ells, que són persones molt vinculades a la nostra cultura, havien anat vetllant les incidències del projecte d'antologia de contes mariners, i, tot just arribar, ja m'havien preparat diversos contactes, que han resultat d'un valor positivíssim.

Vaig fer coneixença amb Svetoslav Kòlev, un políglota sorprenent, que coneix més de quaranta idiomes, entre ells el català. Hi té una estimació particular, per la nostra llengua: es cartreja amb en Calders, fins i tot. Aquest va ser, per a la meua feina, l'home clau, ja que posseeix una àmplia relació amb el món editorial i és molt acreditat a tot el país. Gràcies a ell es van poder solucionar algunes irregularitats que s'havien produït

amb la nostra antologia i es va garantir la seva publicació en la gran editorial de Varna que l'havia sol·licitada per a una col·lecció de literatura marinera mundial que produeix. Espriu, Calders, Ruyra, Victor Català, Carme Riera, Josep Elies, Porcel, Pla, Maria Aurèlia Capmany i altres narradors catalans són traduïts en aquests moments per Dimiter Anguelov, Maia Guenova i pel mateix Kòlev, i seran ben aviat coneguts a Bulgària.

Ultra aquest treball concret, es va manifestar interès per la traducció de la «Laia» de l'Espriu i per les «Paraulles d'Opoton el Vell» de l'Avel·lí Artís Gener, que ha estat aquesta darrera setmana a Sòfia, convidat, com a vicepresident de l'Associació d'Escriptors en Llengua Catalana, al memorial del poeta Vaptzàrov. També se'm va sol·licitar «La Plaça del Diamant» de Mercè Rodoreda i està ja traduït i a punt d'editar-se «El cafè dels homes tristos», de Víctor Mora.

No vull deixar de relatar un fet petit que té, però, la seva importància en aquesta línia de relacions culturals entre la cultura catalana i la búlgara. Poc abans d'emprendre aquest darrer viatge, l'atzar em va fer trobar en una llibreria venturera un llibret, «La poesia popular búlgara», traduït al català i editat a Barcelona el 1887, pocs anys després que Bulgària aconseguís la seva independència de l'imperi otomà: un signe de contacte en el procés paral·lel de renaixença dels nostres dos pobles. En Delfi Colomé va donar notícia d'aquesta troballa en els medis culturals búlgars i, un cop vaig ser a Sòfia, en vam fer lliurament a la Biblioteca Nacional. A hores d'ara aquest volumet ha estat ja retraduït al búlgar i serà editat aviat amb un pròleg d'en Colomé en el qual fa un dibuix del desenvolupament de la nostra cultura, principalment de la Renaixença ençà, a tall de justificació de l'interès que va poder suscitar la poesia popular búlgara a casa nostra en els anys vuitanta del segle passat, és a dir que hi palesa la reconstrucció paral·lela de totes dues nacions.

**SENYAL D'UN INICI
DE NORMALITAT**

La florida dels diccionaris

XAVIER FEBRÈS

L'inici de la normalització —si més no teòrica— de l'ensenyament del català a les escoles està comportant entre d'altres efectes una notable florida en l'edició de diccionaris i enciclopèdies.

I si no que els ho preguntin a Editorial Edhasa, la qual no dona l'abast en posar al mercat edicions i més edicions del diccionari «oficial», el de Pompeu Fabra, que es fonen com la neu un cop a les llibreries. Acaba de ser publicada l'onzena edició del Diccionari General de la Llengua Catalana, el «Fabra». Les dues anteriors edicions de 10.000 exemplars cada una s'havien exhaurit en sis mesos... El Diccionari Fabra es ven actualment a 2.100 pessetes i no sembla que s'hagi d'estrancar aviat la gallina dels ous d'or de l'editorial antigament dirigida pel senyor Llopez Llausàs, el qual per amistat amb Pompeu Fabra va publicar l'any 1934 la primera edició d'un diccionari aparentment poc rendible.

Un nou diccionari Fabra pràctic

La mateixa editorial publicarà enguany un Diccionari Fabra de butxaca, dirigit pel professor del Servei d'Ensenyament del Català de la Generalitat, Josep Farré. Es tracta d'una actualització del Fabra clàssic, amb l'avantatge suplementari d'un format molt més pràctic. El diccionari Fabra de butxaca ha d'aparèixer el setembre o octubre pròxims. Tindrà 900 pàgines, la meitat de les que té el seu «germà gran». Però contràriament al que podria deixar suposar aquesta disminució de pàgines, el Fabra de butxaca comportarà 15.000 noves incorporacions de mots no recollits en el volum clàssic i 6.000 ó 7.000 modificacions d'actualització dels mots que ja cons-

El diccionari Fabra de butxaca serà una eina molt útil per a la normalització de la llengua.

taven anteriorment. L'aparent contradicció entre el major nombre de mots i el menor espai s'ha resolt aglutinant famílies de mots sota una mateixa entrada del diccionari i imprimint-lo amb un cos d'impremta més petit. La majoria de noves incorporacions es refereixen al llenguatge científic i tècnic, a locucions i frases fetes, i al vocabulari general, mentre que les modificacions consisteixen en actualitzacions de mots ajustant-se als coneixements actuals.

La necessitat d'una enciclopèdia de butxaca

Una altra iniciativa editorial que vol sustentar-se en l'eixamplament de la demanda propiciat per l'ensenyament del català a les escoles és la publicació d'una enciclopèdia manual, el Petit Curial Enciclopèdic. S'ha mirat de fer accessible a gent de totes les

edats i de tots els nivells culturals, per poca curiositat que es tingui, una «enciclopèdia de butxaca» que concentra en un sol volum manejable 28.000 articles, 1.160 il·lustracions i 125 mapes.

El Petit Curial Enciclopèdic, venut a 2.500 pessetes, ha estat dirigit per Max Cahner aprofitant l'experiència de la Gran Enciclopèdia Catalana i bastants dels seus col·laboradors. Però en aquest cas s'ha insistit sobretot en la utilitat diària, de consulta ràpida i pràctica. Recordant el tòpic del Petit Larousse, pot pensar-se que la cultura normal d'un país normal necessita una enciclopèdia pràctica com aquesta.

—En un parell d'anys se n'han de poder fer dues o tres edicions— manifesta Max Cahner—, altrament no respondria al que ha de ser el Petit Curial Enciclopèdic. No es tracta d'un problema econòmic, sinó d'un proble-

Edicions i més edicions de diccionaris que van sortint al carrer

ma de normalitat del país. Caldrà que se'n vinguin com a mínim 30.000 a 40.000 exemplars per poder considerar que disposem d'algun indici de normalitat.

Els dos diccionaris d'Edicions 62

Molt s'ha comentat ja l'aparició de dos diccionaris especialitzats publi-

cats per Edicions 62: El Diccionari de la Literatura Catalana i el Diccionari de les Ciències de la Societat als Països Catalans (segles XVII-XX), anomenat més pràcticament «Ictíneu».

El Diccionari de la Literatura, venut a 3.000 pessetes, constitueix el llibre número 1.000 dels publicats per Edicions 62 en 17 anys d'activitats, i per aquesta raó va tenir dret a una sèrie d'honors especials. El món de les lletres és prou competidor i subjectiu com perquè el diccionari hagi donat peu a comentaris polèmics sobre la importància acordada a uns o altres escriptors. Però ultra aquest fet i l'actualització poc aprofundida dels articles redactats fa anys, el diccionari és una obra de consulta necessària, com ho és la Gran Enciclopèdia Catalana.

La Gran Enciclopèdia, precisament, continua impassiblement la seva marxa pausada i va ara cap el volum número 14, a partir de la lletra «s». Aquest any 80 hauria de ser el de la publicació dels dos darrers volums, onze anys després de l'aparició del primer. El darrer volum de la Gran Enciclopèdia serà seguit per un Atlas i, posteriorment, pels primers suplementes. Cada volum es ven actualment a un preu de 4.000 pessetes.

Com ja s'ha informat en les pàgines de l'HORA, aquest any 80 serà també

el de l'esperada aparició del Diccionari Etimològic i Complementari del doctor Joan Coromines, una obra monumental que ha d'enriquir la tasca normativa de Pompeu Fabra.

Massa poc ressò dels diccionaris especialitzats

D'altra banda, s'estan publicant en els últims mesos tota una sèrie de diccionaris especialitzats, necessaris a la normalització d'una llengua. Degut potser a la seva especialització que en principi afecta només un sector professional delimitat, aquests diccionaris estan tenint finalment menys ressò del que segurament caldria. Entre les nombroses iniciatives d'aquest terreny, esmentem el Diccionari de la Construcció (editat pel Col·legi d'Arquitectes), el Diccionari de les Arts Gràfiques (Editorial Pòrtic), etc.

El discret i lloable editor Lluís Millà acaba d'encetar una nova col·lecció batejada «Llengua viva» en la qual ha publicat el «Vocabulari de l'argot de la delinqüència», de Joan J. Vinyoles, una aportació fonamental en el camp massa oblidat de l'argot català. En la mateixa col·lecció han aparegut ja «Proverbis, dites i frases fetes», del doctor Sever Perramon, i «Gentilicis dels Països Catalans», de Josep M. Soler i Janer. ■

Llibres i novetats

PERE ANGUERA

CALDER, PERE-DAGOLL DAGOM: *Antaviana*. Edicions 62. El galliner, 51. 76 ps.

Edició del muntatge, un dels èxits de la passada temporada teatral, del grup Dagoll-dagom, sobre contes de Pere Calders. La peça aconsegueix reflectir el clima i el tempus poètic de les narracions de Calders, tot i que no sempre s'hagi respectat escrupolosament el text de partida. Hi van incloses les cançons de Sisa que formaven part de l'espectacle.

DURAN, T. VENTURA, N.: *Setzevoltes*. Guix, 19. 113 ps.

Un «recull de contes per narrar» de gran qualitat i utilitat per als mestres, com exemple de les possibilitats didàctiques del gènere, amb una bona introducció sobre les seves característiques formals i les seves possibilitats d'ús a l'escola.

PLA; JOSEP: *Llibre de lectura*. Edicions Destino, 243 ps.

Una antologia dels diferents aspectes tractats per Josep Pla en la seva prosa, escollits per a ser utilitzats com a llibre de lectura escolar. Hi predominen els textos referents a la vida de pagès o al mar.

MORAL I QUEROL, RAMON: *Diari d'un exiliat. 1936-1945*. Publicacions de l'abadia de Montserrat. Biblioteca Serra d'or, 25. 192 ps.

Una obra necessària que comença a omplir un buit en la nostra historiografia contemporània. L'exili i les seves vicissituds vistes i descrites no per un capdavanter polític, sinó per un càrrec mig amb responsabilitats durant la guerra, però sense cap mena de protecció ulterior. La vida en els camps de concentració francesos i durant la guerra mundial en l'estat veí.

BIBILONI, MERCE: *Ramell de records*. 238 ps.

Recull de petites proses, recorden i descriuen coses, fets i sentiments, en un to poètic força allunyat de les actuals corrents literàries i que frega el decadentisme.

Ribes: un exemple d'animació cultural

Els organitzadors d'actes culturals no aconsegueixen actualment atraure el públic. Això passa a les poblacions petites, però també a les ciutats i a la mateixa Barcelona. És un fenomen que s'acostuma a comparar amb el temps de la dictadura, quan el públic —els joves principalment— responien a tota mena d'incitació cultural. La gent gran, que va viure la dictadura de Primo i la República, recorda que, quan puja la política, baixa la cultura. De tota manera, no crec que el desinterès actual es pugui comparar amb el de la República, en la qual abundaven els «passotes», però en la qual, també, es produí un notable moviment literari, pedagògic i socio-cultural en general. Hem de pensar que, avui, hi intervenen altres factors, el principal dels quals és, al meu parer, que s'ha perdut la fe —o l'entusiasme— en la cultura viva degut a que la gent no té temps per a res (massa televisió, massa feina, massa maldecaps produïts per la vida urbana) i perquè la cultura s'ha burocratitzat (ara és qüestió d'obtenir un títol per tal de tenir un bon treball; la funció de la cultura no és enriquir espiritualment la persona sinó enriquir-la materialment).

RIBES I LA REANIMACIÓ CULTURAL

¿Es possible, però, reanimar la cultura de qualitat i atraure els públics? ¿Es possible de fer-ho a les ciutats petites i pobles? Aquest cap de setmana em vaig entrevistar a Sant Pere de Ribes, Ribes, com diuen els seus habitants, amb dos membres de la Junta d'una entitat cultural i esportiva anomenada G.E.R. A quatre kilòmetres de Sitges i de Vilanova i La Geltrú, Ribes és un poble considerablement ric, de tres mil cinc-cents habitants, amb un barri separat, d'obers, que compta amb tres o quatre mil persones més. El G.E.R. cobreix, però, només el poble tradicional, amb les seves activitats. El G.E.R. va ser creat per un grup de joves ara fa set o vuit

anys, arran d'un trencament amb la parròquia que, fins aleshores, era la que centralitzava la minsa vida esportiva i cultural del poble. Aquells vint joves del G.E.R. primitiu, formaven un grup polititzat i exigent, que responia als nous aires d'oposició a la dictadura i a la passivitat que aquesta imposava. Ocuparen una sala abandonada de l'antic Casino, i organitzaren les primeres activitats —amb una taula de ping-pong un billar, una sala per a fer reunions i alguna conferència...—, amb una voluntat i unes ambicions, però, molt superiors al que de fet podien fer. Quan el local fou enderrocat, sortiren —inevitablement— al carrer, i les activitats adquiriren un caire més popular, menys de grup, amb recitals de cançons, la formació d'un equip de futbol, etcètera.

LES ALTERNATIVES DEL GER

El grup era criticat pels nombrosos conservadors que té el poble. Però les crítiques quedaven sempre relativitzades pel fet que el G.E.R. no es dedicava només a atacar allò que no admetia, sinó que presentava sempre alternatives. Característica d'aquestes, i això és molt important, era que no volien ser d'èlite i, tanmateix, eren sempre d'una certa qualitat; que eren possibilistes i realistes, contra tot idealisme o afany teòric que destruís la possibilitat de realització. Organitzaren les dues festes majors del poble, paral·lelament a les oficials, però amb uns actes més atractius: portaren per exemple el Ballet de Rubí o un cantant de molta anomenada de la Nova Cançó, i així aconseguiren de tenir un públic i ampliar el nombre de socis (avui de 400). La dreta, sense arguments, els criticava ara en el sentit que, amb l'arribada de la democràcia, el G.E.R. es dedicaria a la política, i oblidaria la seva activitat socio-cultural. De fet, el que havia estat president del G.E.R. va ser anomenat alcalde, pels independents, gràcies en bona part a l'èxit del grup.

Actualment el grup —que es reuneix en un nou local llogat, cada dimecres a la nit, i amb estatuts pràctics molt democràtics— fa setmanalment un acte cultural a més dels esportius. Com succeeix a tot arreu, als actes culturals d'èlite hi va molt poca gent; pràcticament només la junta, però els continuen fent amb la seguretat que un dia o altre atreuran la gent. En aquest sentit fan lectures de poesia o conferències sobre història. A un concurs popular de poesia, però, es presentaren cinquanta poemes del poble, fins aleshores desconeguts, una part dels quals eren nens de les escoles.

CONFERÈNCIES, COLÒNIES, TEATRE...

Les conferències sobre problemes socio-culturals han tingut més èxit, posem per cas, una dedicada als problemes de les escoles i mestres, en relació amb la vaga de principis d'aquest curs.

El grup té, en canvi, un gran èxit amb les colònies d'estiu per a nens (uns 75 nens cada estiu), les quals s'aprofiten per a iniciar-los en la cultura. També un grup teatral (que funciona autònomament), el qual munta cada any una obra, essent la majoria dels actors, adolescents. Però el gran èxit continua essent el de l'organització de les festes majors, i d'altres, que a l'hivern es celebren en un envelat gegant (enguany hi ha hagut bells populars, la representació d'«Antaviana», i de dues obres de Pere Quart —aquestes últimes a càrrec del grup del G.E.R.— i un llarg etcètera), amb un pressupost de prop d'un milió de pessetes, fonamentalment finançades per l'èxit de públic, i en part per subvencions de les Caires d'estalvi. La gent de Ribes s'ha acostumat ja de tal manera a la proliferació d'actes de tota mena, que avui no acceptaria de cap manera la desaparició del G.E.R. En definitiva, es tracta de la voluntat i la constància d'un grup que sap arribar a tots els públics.

Teatre

«Tossal teatre»: l'experiència ja està feta

ANTONI BARTOMEUS

La primera aclaració que Ferran Rañé ha tingut interès en fer, és que *D'aquí a cent anys tots «calvos»* no és una obra de l'exili, sinó una obra feta en l'exili. La segona, que el treball obeeix (o obeïa) a la necessitat de demostrar-se, en aquells moments, que ells són gent de teatre i que la seva professió consisteix en fer teatre. El títol mateix i el moment en què la frase és pronunciada dins l'obra venen a donar la pista definitiva: no hi ha més tesi que aquesta. Podríem afegir-hi que tal dia farà un any.

Recordem que el grup «Tossal Teatre» va formar-se al voltant de Ferran Rañé i Elisa Crehuat, dos dels Joglars embarcats en la nau de *La Torna* que van elegir la llibertat frontera enllà, i que *D'aquí a cent anys tots «calvos»* va ser creat a Poussan (Occitània) i acabat a L'Esquirol (Osona). El mètode seguit va ser el de la improvisació col·lectiva. La pretensió, segons diuen, unir tres llenguatges teatrals en un sol espectacle estructurat com un trític; conjunt que pren una extraordinària agilitat aprofitant hàbilment les condicions d'una escenografia simple i «tot terreny».

L'espectacle, que arriba a la crítica pel camí de la reflexió primer i de la crònica satírico-esperpèntica després, adopta sempre la via de l'humor elemental, donant a l'acció la màxima preponderància. Absolutament dominada per la senzillesa, aparent i real, la proposta no té jocs amagats ni gaire ferro. Tots els trets són simples i ni la profunditat ni l'originalitat semblen haver preocupat massa. Fruit primari de l'observació o del record, segons els casos, el muntatge sap perfectament que la seva sornegueria comptarà amb la complaguda complicitat de qualsevol platea que no hagi perdut del tot el sentit de l'humor. Aquest és l'únic secret i això sol ja fa funcionar

FRANCESC VIDAL

El grup «Tossal teatre» es va formar al voltant de Ferran Rañé i Elisa Crehuat

l'espectacle. Tenint en compte que l'anècdota sol ser prima, no podia esperar-se res més.

Quan el muntatge arriba a Barcelona (Sala Villarroel, 10.1.80) per fer-hi temporada, encara que curta, no és que sigui ja al final del seu cicle, però poc n'hi falta. Iniciada la trajectòria, si no recordo malament, cap a l'abril-maig de l'any passat, ha circulat extensament per tots els Països Catalans, amb escapada a Madrid de propina. L'experiència, doncs, ja és suficient perquè el grup tingui alguna conclusió aclarida. Conclusió com, per exemple, que no els fa por l'anomenat públic «de barri», que el muntatge no té cap problema per ésser assimilat per espectadors de parla no catalana, i que el que més els ha interessat fins ara ha estat la receptivitat trobada en localitats petites. Pensar que el que busquen és un públic poc exigent, potser seria abusar; en tot cas, però, les

evidents qualitats visuals del treball, el to utilitzat al llarg de tota l'obra i el sarcasme amb què tracten tots els temes que toquen, fan que *D'aquí a cent anys tots «calvos»* assoleixi unes possibilitats de comunicació molt considerables i absolutament vàlides. D'altra banda, el rodatge ha donat a l'espectacle aquella sensació d'espontaneïtat imprescindible en un treball d'aquesta mena.

I segurament que hem d'acabar aquí. Som davant d'un espectacle creat i explotat en condicions poc normals, el que no vol dir res i pot dir molt. Tornant a aquelles aclaracions de Ferran Rañé que esmentàvem al començar, si el que necessitaven era demostrar-se que ells són gent de teatre, l'experiència ja està feta. Aleshores, i com a mínim, s'haurà d'agrair a aquesta obra la possibilitat de comptar a partir d'ara amb «Tossal Teatre». ■

FRANCESC VIDAL

«D'aquí a cent anys tots calvos» té unes grans possibilitats de comunicació

Música

Tete Montoliu al Palau

JORDI GARCIA-SOLER

Admirat i reconegut pràcticament arreu del món occidental com un dels pianistes de jazz més importants, Tete Montoliu continua essent a casa nostra objecte de contradicció. En aquest país, on l'esport nacional sol ésser l'etern i maleït joc del pim-pam-pum, el millor dels nostres «jazzmen», i probablement l'home fonamental per a la supervivència de l'afecció jazzística nacional, és encara objecte de polèmiques i hom contempla astorat com hi ha qui gosa regatejar-li àdhuc la seva categoria indiscutible, com succeeix també amb altres noms cèlebres i prestigiosos mundialment i que a casa nostra són objecte de les mesquines

FERRAN SENDRA

Tete Montoliu continua essent a casa nostra objecte de contradicció

caceres de bruixes dels mandarins de la cultura.

Tanmateix cal esperar que la publi-

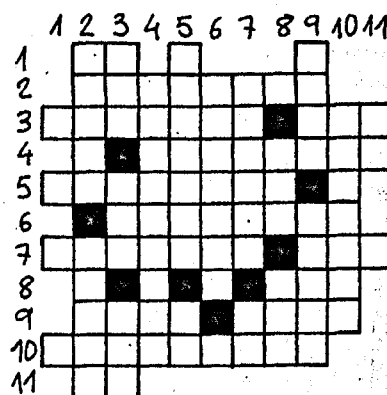
cació recent del doble àlbum discogràfic de llarga durada Tete Montoliu al Palau, l'enregistrament del qual tin-

Encreuats núm. 45

JORDI FORTUNY

HORITZONTALS: 1: Dues de tardanes. Una de matineria. A qualsevol hora és bona. — 2: Això que impedeix que agafem una mullena. — 3: Disminució de les forces vitals. Encara que siguin sostinguts són ben poca cosa. — 4: Consonant. Apareix en els cadàvers al cap d'unes quantes hores de ser-ho. — 5: Crit que fa el meu gat quan es posa enfurismat com un marrà. Consonant. — 6: Una d'en Txaiquesqui. — 7: L'acidesa és la seva principal característica. Només li falta el baptisme per a ser una heretgia. — 8: Vocal. Altre. Consonant. Període de temps comprès entre ninou i ninou. — 9: A la banda oposada a la Meca. Part davantera del vaixell. — 10: Estan sempre pendents de les que escolten. — 1: Copulativa a Roma, pronominal a Barcelona.

VERTICALS: 1: Un lama totalment desgavellat. — 2: Anar-hi, és anar a la feina. Es deixa cremar per guardar un secret. — 3: Utensili ideal per a netejar-se el nas. Inscripció mortuòria desordenada. Extremadament rígid i tens. — 4: Conversa sense substància que els musulmans estan obligats a tenir almenys una vegada a la vida. — 5: Parent de la patata. Al bell mig de la taca. — 6: Els pigmeus el tenen a la pell. Vocal. — 7: Dit del rock fet a casa. Ve després del 7 d'abril de 1928. — 8: Vocal. Díu, però no gaire bé. En sortireu plens de pols, al revés. — 9: Pintura mig mediocre. Ha perdut el color dels seus cabells. — 10: Fa saltar el pany de la porta. — 11: Té tots els microbis controlats. Preposició.

SOLUCIÓ ALS ENCREUATS NÚM. 44

HORITZONTALS: 1: L. D. — 2: Llamínens. — 3: Udolava. Uf. — 4: Nineta. Mar. — 5: An. Martí. — 6: Tenalles. S. — 7: Dire. I. Neta. — 8: Canotier. N. — 9: Teca. Braç. — 10: Retòrica. — 11: P. Am.

VERTICALS: 1: L. D. — 2: Lluàtic. — 3: Adinerat. — 4: Mon. nenerp. — 5: Dilema. OCE. — 6: Natalitat. — 7: Evarl. I. O. — 8: Ra. Tenebra. — 9: S. Miserrim. — 10: uaR. T. Ac. — 11: Frisança.

gué lloc al dia 8 de maig del 1979 al concert realitzat pel pianista barceloní al Palau de la Música Catalana, faci callar aquestes veus i obtingui el reconeixement entusiasta i unànime que mereix. Perquè aquesta és una obra d'un interès inqüestionable, tant per la seva qualitat artística específica com perquè és un testimoni documental excel·lent d'una de les millors actuacions protagonitzades pel millor músic de jazz català en un escenari nacional.

Ja sigui mitjançant les seves interpretacions com a solista o a través de les realitzades amb l'acompanyament rítmic corresponent, Tete Montoliu ens ofereix al llarg d'aquest àlbum doble una lliçó jazzística excel·lent. L'obra aplega un total de catorze composicions molt diverses: Blues del Palau, Come sunday, Jubilations, Sweet Lorraine, A child is born, Aerigin, Rosó, The end of love, Walking, Round about midnight, Blue Monk, Cançó del lladre-La dama d'Aragó-El cant dels ocells, Jo vull que m'acariciïs i Backs groove. Aquesta selecció abasta des d'un parell de peces creades pel mateix Tete Montoliu —Blues del Palau i Jo vull que m'acariciïs, totes dues d'una gran qualitat i molt característiques del seu treball creatiu— fins a una desena de composicions

creades per alguns dels més grans músics del jazz contemporani —hi figuren peces els autors de les quals són, entre d'altres, noms tan cèlebres com Duke Ellington, Thad Jones, Sonny Rollins, Slide Hampton, Thelonius Monk o Milt Jackson—, però allò més sorprenent de Tete Montoliu al Palau és el fet que aplega també un parell de recreacions jazzístiques d'algunes conçons populars tradicionals del nostre país —són els casos de Rosó i Cançó del lladre-La dama d'Aragó-El cant dels ocells—, i aquest fet confereix al doble àlbum unes característiques pràcticament insòlites en el camp de la discografia de jazz i que sens dubte hauran d'interessar àdhuc a afeccionats sense una predilecció especial per aquest gènere musical.

Amb el seu conreu acurat i sensible d'un llenguatge d'expressió tan difícil com és el del blues, amb les seves reconstruccions intel·ligents de peces cèlebres d'altres autors, amb les seves inspirades interpretacions de composicions pròpies i amb les seves recreacions tan imaginatives de cançons populars tradicionals, Tete Montoliu assoleix en aquesta obra uns nivells de qualitat realment extraordinaris i que si més no haurien de servir perquè la seva personalitat artística fos reconeguda com es mereix, també ací. ■

Religió

No han caigut caps a «de teste rotte»

JOSEP BIGORDA

L'afer Hans Küng i el Sínode particular de l'Església d'Holanda han estat, les dues darreres setmanes, els fets d'incidència religiosa que han entrat a les pàgines de «L'Hora».

En el «ranking» informatiu sobre l'actualitat de caire religiós, els dos fets són encara, avui, els qui omplen els primers llocs. Això explica que facin cap altra vegada a l'espai d'aquesta setmana.

HANS KÜNG. — A finals de mes —concretament el dia 30— el parlament del Land de Baden-Wurtemberg haurà de debatre la manera d'aplicar la decisió romana sobre el teòleg de Tübinga, d'acord amb els termes concordataris; i, per tant, haurà de definir també l'estatut exacte que tindrà el professor Küng dins la Universitat estatal de Tübinga.

El ministre d'instrucció del Land esmentat, Helmut Engler, deia fa pocs dies que «la solució seria perfectament legal». I en donava paraula al propi Hans Küng.

El debat parlamentari el nodriran un seguit d'informacions, de peritatges, d'al·legacions a favor i en contra. Les previsions, doncs, són que el procediment pot ésser llarg.

D'altra banda, Lothar Späth, cap del govern cristiano-demòcrata de Baden-Wurtemberg, que sent una profunda simpatia envers el professor Küng, ha promès que serien destinats els crèdits necessaris per a crear una «càtedra-Küng», possiblement a la Facultat de filosofia. Aquesta solució demanaria un plantejament pressupostari, cosa a la qual encara s'hi és a temps, tota vegada que el pressupost del Land s'ha de votar un dia d'aquests.

Pel que fa a l'actitud del teòleg, hi ha constància que Küng manté el propòsit de mantenir la càtedra de teologia, fins i tot en el cas que l'Església

Tots els dissabtes de 5 a 7 de la tarda ens trobeu a:

Music-hall del dissabte

Dues hores amb tot allò que és la música d'avui, concursos, entrevistes, etc., etc.

Realitzat i presentat per Joan Carles Doval.

L'estat alemany vol mantenir Hans Küng donant classes a la Universitat de Tubinga

designés un altre encarregat de curs.

Cal precisar, de tota manera, que ha començat a circular el remor que el Vaticà podria concedir una moratòria, si més no, pel que resta de l'actual curs acadèmic.

HOLANDA. — A l'hora de redactar aquesta crònica, no dispo de les conclusions a les quals hagi arribat el Sinode especial de l'Església d'Holanda, que va començar el seu treball, a Roma, ara fa quinze dies. Fins aquest moment no han caigut caps, sortosa-

ment, malgrat el mal presagi que alguns volien llegir en el fet que les reunions s'hagin celebrat en una sala del Vaticà, que hom coneix normalment amb el nom de sala de «le teste rotte».

El balanç que puc presentar ara per ara fa referència als aspectes següents:

a) el clima de l'encontre: el diàleg que s'ha teixit entre els set bisbes i els dos superiors religiosos holandesos, els sis cardenals de Cúria, els dos secretaris, l'arquebisbe de Brussel·les i el Papa, ha tingut unes manifestacions que no eren precisament les esperades. Es temia una certa incomunicació, i, en canvi, pel que sembla, la franquesa, la llibertat i la sinceritat han estat possibles i gairebé normals. No tan sols això, sinó que s'ha pogut dir amb veu alta que els sistemes d'informació unilaterals que segueix la Cúria no són suportables.

b) l'exercici de l'autoritat: l'enfrontament ha estat notable entre els defensors d'un mètode més verticalis-

ta (per part dels holandesos, només el bisbe Gijzen, conservador-integrista) i els qui propugnen i practiquen unes formes més dialogals. «Guiar» o «acompanyar» la comunitat, per dir-ho amb termes semàntics, són les paraules que han fet servir, respectivament, els primers i els segons.

c) estatuts i reorganització: entre els punts tractats, hi ha el de la reforma dels estatuts de la Conferència episcopal holandesa i de la divisió de les diòcesis, sobre tot de les més denses, demogràficament parlant (s'Her-togenbosch, Utrecht, Roermond). Aquesta reforma, però, comporta els seus interrogants: serà per justificar un procediment que retorni les coses a uns estils preconiliars?; l'augment del nombre de diòcesis, servirà per incorporar membres que contrarrestin la majoria realment conciliar?

La paraula definitiva no l'han dita encara. De fet, val a dir que el Sinode ha manifestat més possibilitats de les esperades. ■

La paella pel mànec

Sopa blanca i lluç al forn «a la fornera»

Quan, en les meves converses amb afeccionats a la cuina, ha sortit casualment el nom de Vilanova i la Geltrú, tot seguit m'han dit: «Ah, sí, on hi ha el Peixerot». Així doncs, aquesta setmana ens hem adreçat al vilanoví restaurant Peixerot, portat per Xavier Mestres. Ell ens explica un menú propi de la casa i amb el component fonamental del peix.

— Amb què comencem?

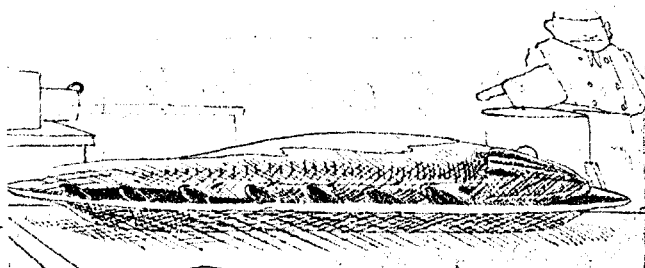
— Podríem fer-ho amb una sopa blanca.

— Què cal per a preparar-la?

— Per a sis persones, sis-cents grams d'orada, sis-cents de pa sec blanc, sense crosta, cinc litres d'aigua, sal i mitja morterada d'all-i-oli.

— Com la fem?

— Poseu en fred l'orada amb l'aigua i sal i ho deixeu coure fins que el peix estigui bullit. Llavors el retireu, hi treieu les espines i la pell i torneu a l'olla ambdues coses. Ho deixeu bullir poc a poc fins que l'aigua es redueixi a la meitat, més o menys. Llavors es cola aquest brou i es posa en una olla amb el pa tallat a trossos i es deixa bullir fins que estigui ben estovat. Es passa aleshores el batedor de manera que quedi ben fi i el peix que teníem apart, l'esmicolem el posem en una sopera, junt amb la sopa, i hi afegim tres o quatre cullerades d'all-i-oli, segons el gust de cadascú. Ha d'aver quedat amb una

sistència cremosa i cal servir-la ben calenta.

— I què podem fer a continuació?

— Un lluç al forn.

— Com es fa?

— Cal un lluç d'entre 2.800 i 3 kgs. El netegeu bé i li feu uns talls transversals en un costat, l'enfarineu bé i

el poseu en una llauna amb una mica d'oli per anar al forn. Mentrestant, peleu un quillo i mig de patates i igual quantitat de cebes i les talleu en llesques ben fines. Es posa llavors la ceba en una paella al foc i es deixa rossejar una mica. A continuació s'afegeixen les patates i es deixa igualment que tot plegat es dauri. S'hi posa aleshores dos vasos de vi blanc sec, sal i pebre. Quan el vi s'ha reduït quasi a la meitat, s'hi afegeix un brou de peix, i es deixa bullir uns deu minuts i es reserva calent. Quan el lluç que teníem al forn estigui mig cuit, es cola bé l'oli, senzillament decantant la llauna, i es posen unes llesques de llimona en els talls prèviament fets. Al volant del lluç, hi col·loqueu les patates i cebes i hi tireu el brou pel damunt. Es torna a posar al forn fins que estigui cuit i prengui un color daurat. I ja està. Si de cas, cal anar-lo mirant i si convé, afegir-hi una mica més de brou.

Ve't aquí doncs un excel·lent menú de peix. Que aprofiti!

CONXITA SOCIAS

Fina Miralles, l'alternativa de l'autenticitat

ALEXANDRE CIRICI

L'exposició de Fina Miralles a la galeria 491 de Barcelona posa d'actualitat l'obra d'aquesta artista particularment significativa de la situació de l'art a l'alba dels anys 80.

De fet, el fenomen que es posa de relleu en aquesta exposició és la substitució d'un rol servil de la pintura i d'un rol autoritari de l'artista.

El rol servil era el paper de la pintura com a fornadora d'imatges, imatges icòniques a l'art dit figuratiu, imatges al·legòriques, simbòliques i àdhuc purament intel·lectuals o sentimentals, a l'abstracció geomètrica o a l'expressionisme abstracte. En aquest rol, la pintura era «feta servir» per a comunicar quelcom que, de fet, li era estranger.

El rol autoritari era el de l'artista,

tància del context per a tota reproducció, trenca els contextos habituals en posar un arbre al llit, una platja al mig de les vinyes i un prat de gespa sobre el mar.

La destrucció del context fou reforçada per la ironització al projecte de Collbató, quan volia donar la idea d'interior de la cova amb moqueta i cadirals, i la de paisatge projectant l'exterior sobre els murs interiors.

Josepina Miralles exposa a la 491

el qual decidia com serien les línies i els colors, els espais i els ritmes, les intensitats i els degradats, rol en el qual predomina la idea que l'artista «no s'equivoca mai».

La carrera de Josepina Miralles, activa i coneguda des dels seus treballs del 1972 de cara a l'exposició de «Comunicació» de l'Hospitalet, ha aportat molta claror al problema i n'ha encertat intel·ligentment una sortida clara i neta, realment eficient.

A la «platja» del 1972 substituïa la imatge per un sistema de mostres de materials i d'instruccions per a l'ús. Amb això s'acostava als compositors musicals que no ens donen imatges sonores sinó que escriuen una partitura i indiquen uns instruments. La música com a realitat sensible podran realitzar-la o no els intèrprets, però l'autor no en produeix.

Quan, a la Caixa, gràcies a la iniciativa de Lluís Utrilla, i després a la Vinçon d'Amat, proposà els equivocs, com la confusió entre les gallines viues i la dissecada, contribuï al desprestigi de la imatge.

Amb consciència clara de la impor-

Tot era a punt perquè ens preguntéssim: «La imatge no. Però quina alternativa hi ha?».

L'alternativa és clara a l'exposició de la 491. És el rol d'una pintura que no alludeix a res sinó que és senzillament el resultat físic d'un fenomen natural. És el rol d'un artista que no determina res sinó que es limita a ésser el catalitzador que provoca el fenomen natural. Atzar, objecte trobat, desmitificació de la imatge, tot es troba en aquestes tires de paper secant banyades de tint. Són la qualitat del paper i la del tint les que determinen no sols el color i la intensitat sinó també les modulacions que apareixen quan, banyats successius, produeixen difuminats per capillaritat, dipòsits o «tallats», aureoles, faixes de refús a un nou entintat i altres fenòmens delicats, que requereixen una gran sensibilitat per a ésser captats i que ens ajuden positivament a contemplar la realitat i a mesurar-ne les riqueses visuals.

Fina Miralles no fa l'obra. Fa que es faci ella mateixa, amb tota l'autenticitat dels fenòmens naturals. ■

ESPORTS

afirsa

JOGUINES
ESPORTS

ROSELLO, 370
T. 257 63 93
BARCELONA-13

El triunfalisme d'en Porta

ENRIC BAÑERES

Pablo Porta, al qual en el món relativament ignorant del futbol espanyol li plau d'adoptar posicions intel·lectualoides i distants que li donin una mena d'aire de Camilo José Cela, diu que «l'1-0 és l'orgasme dels afeccionats». Ho va dir la vigília del partit amistós Espanya-Holanda jugat dimecres passat a Vigo i unes hores més tard, l'equip de Kubala guanyava als subcampeons del món per 1-0.

Malgrat aquests coincidències, no crec que el partit jugat per la selecció espanyola arribés a produir en els afeccionats una resposta sexual tan efusiva com la que suposa Pablo Porta. Més aviat va estar a punt de produir un «coitus interruptus», sobretot si tenim present que el partit va estar aturat durant prop d'una hora per causes que només són atribuïbles a l'organització. És a dir, que si hagués depès de Porta, ens hauríem quedat sense la satisfacció somàtica del 1-0.

Porta és dels directius que inflen el pit quan obtenen algun èxit esportiu. En això d'adoptar un aire marcial també té experiència, car va tenir un llarg aprenentatge paramilitar en la Universitat barcelonina dels anys 50, segons s'ha dit en sucoses ressenyes biogràfiques no desmentides. Segurament Pablo Porta es vanta actualment perquè els Migueli, Arkonada, Dani, Juanito, Asensi, etc. van guanyar per l'eròtic 1-0 als subcampeons del món, però crec que, al nivell esportiu que és el que li pertoca, el partit de Vigo va ser d'un «tercermundisme» capaç d'avergonyir els esperits més tolerants.

D'entrada, amb moltíssimes deficiències tècniques per part de TVE, es va servir aquest partit per a tot l'Estat i per a Eurovisió en blanc i negre. Suposo que quan els espectadors de L'Haa, Haarlem o Utrecht van posar el televisor en marxa i els van oferir les imatges de l'estadi del Celta, devien pensar que el país que organitzarà d'aquí a tres anys els Campionats Mundials de Futbol s'havia equivocat de programa i els oferia un espai de la sèrie «Sombras de ayer» o quelcom per l'estil.

Després va venir l'apagada, que ja va ser massa. A vint anys del segle XXI i amb un esdeveniment com el d'un partit de futbol internacional, un curt-circuit va trigar prop d'una hora en reparar-se i encara amb tres treballadors de Fenosa que es van jugar la vida enfilats a una torre lluminosa de l'estadi cèltic. Però això, que encara es pot considerar accidental, és més disculpable que el fet d'haver preparat el partit, en aquesta època d'hivern, en un estadi que no podia estar d'altra manera que com estava: convertit en un fangar.

Porta dugué el partit Espanya-Holanda a Vigo perquè l'afecció d'aquella ciutat se li havia mostrat hostil en ocasió de l'últim partit Espanya-Portugal, jugat també a Vigo fa uns mesos. Per a satisfer la seva vanitat,

Porta és dels directius que inflen el pit quan obtenen algun èxit esportiu

per a ficar-se a la butxaca uns afeccionats contestataris, Pablo Porta es va jugar la imatge del futbol espanyol, quan el que cal és començar a mostrar les seves dots de bona organització pensant en el Mundial'82.

L'única cosa bona del partit, tot i que no arribés a la categoria d'«orgàsmic», fou comprovar que el renovat equip de Kubala té condicions per a fer un paper digne en la fase final de l'Eurocopa que es jugarà el mes de juny vinent a Itàlia. Encara que el seleccionador manté un esquema de conjunt a base d'Arkonada, Migueli Olmo, Asensi, Dani i Santillana, la reaparició de Juanito i les incorporacions efectives de Celayeta, Gordillo, Zamora, Carrasco i Satrustegui han donat a l'equip espanyol un aire més viu, més entusiasta que el que li prestaven els Del Bosque, Villar, Uribe, Leal, Rubén Cano i companyia.

Llàstima que l'assaig tampoc no pot permetre que llancem conclusions definitives en l'aspecte esportiu per culpa de l'organització, de la qual és responsable Pablo Porta. Perquè, com se suposa, els partits de l'Eurocopa es jugaran el mes de juny itàlia sobre camp sec i no sobre fangars com el que va triar el president de la Federació per a que hi practiquessin els «Kubala's boys». ■

Som a l'ona

A l'ona de **RÀDIO JOVENTUT**
per més dades

Els divendres de 2 a 3 de la
tarda des del 5 d'Octubre.

Amb

Jordi Estadella,

Ernest Riveras,

Enric Conde

i l'equip habitual de la

guia del oïo
la setmana de **barcelona**

OFERTES

PROFESSOR-Intendent Mercantil, amb experiència en empresa industrial, s'ofereix per a càrrec de responsabilitat, en administració i comptabilitat. Escriu a STOP L'HORA. Ref. 83.

NOIA 20 anys s'ofereix per a qualsevol treball que estigui en contacte amb infants i Puericultura. Teresa T. 318 93 61 STOP L'HORA. Ref. 81.

Noia 18 anys per consulta metge o similar només matins (Batxillerat BUP i COU). Sou a convenir. Truqueu de 9 a 12 249 45 38 Núria o escriu a STOP L'HORA. Ref. 49.

Estudiant nivell universitari 3er d'Industrials i Llicenciat en Filosofia i Lletres, fan classes particulars d'EGB i BUP. Escriu STOP L'HORA Ref. 71.

Llicenciada en Psicologia amb experiència professional en Escolar i Clínica cerca feina per a completar jornada (escola o compartir despatx amb altres professionals) Teléf. 389 00 56 o STOP L'HORA Ref. 74.

Noia 23 anys amb domini llengües anglesa, francesa, catalana i castellana s'ofereix per a treball matins. Dolors. T. 893 37 75 o escriu a STOP L'HORA. Ref. 64.

S'ofereix noi 18 anys amb coneixements català escrit per a administratiu. També altres feines que calgui català escrit. Zona Girona i comarca. Escriu STOP L'Hora. Ref. 70.

Grafieta amb 7 anys d'experiència s'ofereix. T. 308 72 15 o escriu a STOP L'HORA. Ref. 58.

S'ofereix noia 18 anys per a guarderia curs complet de puericultura sou a convenir. Truqueu a Elsa T. 334 31 69 tot el dia o escriu STOP L'HORA. Ref. 50.

COMPRES

Compro tots els discos de BOB! La-poette, cantant francès ja mort i mestre d'en G. BRASSENS. Escriu STOP L'HORA. Ref. 86 indicant adreça o teléf. Contestaré tothom.

Urgent. Compro Vespa o Lambretta en bon ús de part a part. Escriu a STOP L'HORA. Ref. 87 indicant núm. teléf. o adreça.

Compro posters dels artistes de cinema Burt Lancaster, Montgomery Clift, Kirk Douglas. Escriu STOP L'HORA Ref. 88 o truqueu al 254 34 03.

Venda estufa Butathermix, mod. 316 OS, gran, quasi nova, per 10.000 ptes. Tl. 803 80 39 o escriu a STOP L'HORA Ref. 85.

Grandiosa torre tipus xalet. Zona Pont de Vilcarca. Superfície parcel·la 510 m2. edifici 1.000 m2. Façana a 2 carrers. 3 plantes més soterrani. Garatge. Jardí ampli amb piscina. Aire acondicionat. Parquet. Preu 18 m. Sense soterrani, 13 m. Condicions a convenir. Informació o visites. T. 213 57 08 matins, Sra. Núria. STOP L'HORA. Ref. 91.

A Cornellà vanc o lloga local compost per tenda (50 m²) i sòtan (450 m²) zona cèntrica c/ Eduardo Gibert junt Eduardo Clavé. Trucar T. 377 01 38 o escriu STOP L'HORA. Ref. 48.

VARIS

Llar d'infants MAINADA (de 2 mesos a 3 anys) terrat amb sol tot el dia horari de 7,30 matí a 7 tarda c/ Capità Mercader 73 3er. pis (Sants). T. 332 24 98 (de 7 a 10 h.). STOP L'HORA. Ref. 51.

L'HORA

PETITS ANUNCIS

L'HORA DE CATALUNYA ha creat aquesta nova secció de petits anuncis com a servei als nostres lectors, en el qual s'inclouen ofertes i demandes de treball, compres i vendes Intercanvi, etc. Les ofertes i demandes de treball seran gratuïtes i podran gaudir d'un espai en cada cas. En els altres casos el preu serà de tres-centes (300) pessetes per espai. En els anuncis hi aniran forçosament el n.º de teléf. o de referència de l'anunciant.

NO ES MANTINDRÀ CORRESPONDÈNCIA DES D'AQUESTA REDACCIÓ

Les insercions efectuades desde la nostra redacció seran abonades al comptat. les insercions fetes per correu aniran acompanyades per taló o la quantitat de pessetes en segells de correus.

LLOGUERS

Llogaria torre a zona Vallldoreix-La Floresta. Preu a convenir, de part a part. STOP L'Hora. Ref. 55.

Busco pis lloguer zona Sarrià, Gòtic, Eixample o Gràcia, màxim 2 hab. i teléf. Pagaré fins a 8.000 ptes. De part a part. Escriu STOP L'HORA. Ref. 52.

Pagaria fins 15.000 pessetes de lloguer mensual pis zona Eixample. Escriu a STOP L'HORA. Ref. 37.

Llogaria masia (no enrunada). No més de 10.000 ptes. al mes. Zones indicatives: Les Guilleries, El Bergadà, el Montseny, etc. Escriu a STOP L'Hora. Ref. 82.

VENDES

Vanc objectes de ferro forjat, ferradures, llums, reixes, etc. tot restaurat i net, a punt de col·locar com a decoració o per utilitzar. Quantitat de peces limitada. Passo a domicili amb catàleg i tarifes. Escriu STOP L'HORA Ref. 90.

Vanc fotocopiadora Canon 5.000 amb dos anys garantia (valor orig. 750.000 ptes.) per 500.000 ptes., pagament a convenir. T. 217 08 18. Domènec Nèbot. Ref. 54.

Venda per mili moto Bultaco Metralla GTS nova (4.000 km.). Preu 125.000 ptes. Comptat. STOP L'HORA. Ref. 41.

Es ven parcel·la 18.000 pams 2 a Esplugues de Llobregat preu a convenir. T. Sr. Torres 3713619. STOP L'HORA. Ref. 45.

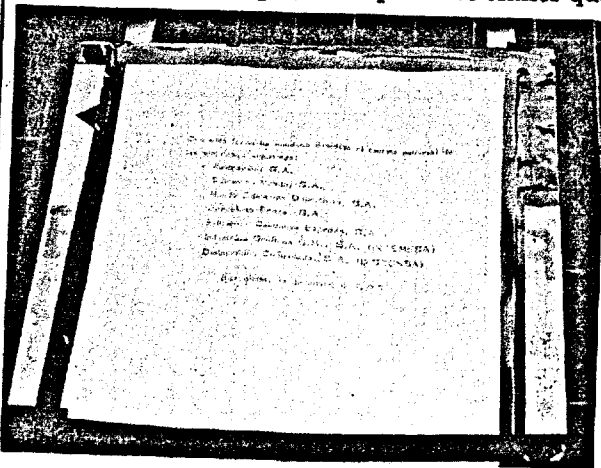
Venc 2 butaques tapissades en bon estat. Molt bé de preu. T. 211 05 55. STOP L'HORA. Ref. núm. 78.

Lit nou metall cromat. Puja i baixa accionat pels peus. Vendria per 8.000 ptes. Sra. Llumí. Tl. 220 53 70 d'11 a 1 STOP L'HORA Ref. 80.

AIXÍ ES FA UN LOCK-OUT

I aquesta vegada no fem conya, com d'altres vegades. La fotografia que reproduïm no és altra que la que ens mostra el cartellet amb el qual tot aquest grup d'empreses relacionades, entre els quals hi ha quatre diaris de la ciutat de Barcelona, restava tancat per ordre patronal. Així, amb un paper, es deixa 600 treballadors penjats.

Fa uns dies deien que al senyor Auger ja no se'l trobava. No sé si és cert i si aquest lock-out del Grup Mundo significa el definitiu ensorrament de l'imperi Auger, un imperi més efímer que el de l'ínsula Baràtia.

Ningú no es pensava que un periòdic de la popularitat de «Mundo Diario», amb tots els seus defectes, pogués arribar a la situació actual. Però així van les coses. El senyor Auger no paga els seus treballadors; el senyor Auger fa lock-out.

No és facècia. Per als 600 companys del «Grup Mundo», la nostra solidaritat.

LES RESTES DEL DIA DE SANT ANTONI

Fa anys la festa de Sant Antoni «dels burros» era molt llúida a pobles i ciutats de Catalunya, fins i tot a Barcelona. Al barri de Sant Andreu, es feien uns magnífics Tres Tombs que perduren fins avui, i els del barri de Sant Antoni —és clar— també ho celebraven.

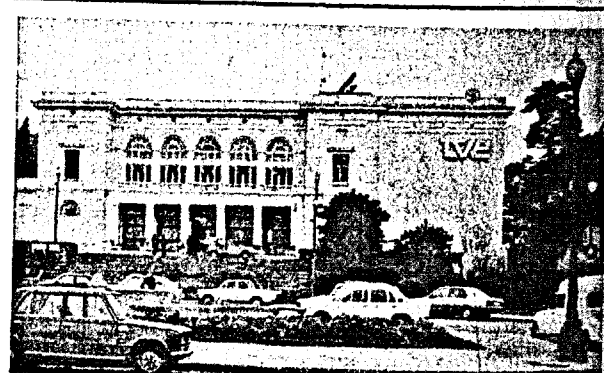
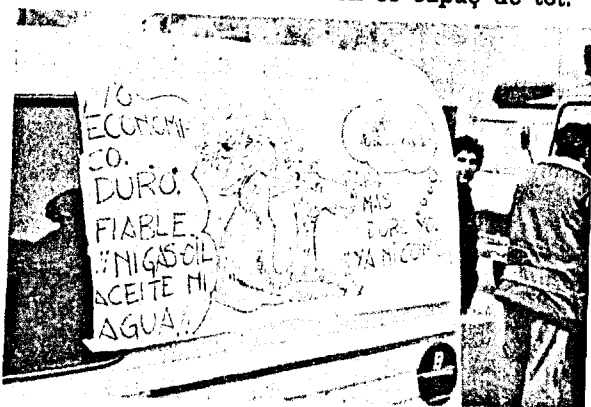
Enguany els Tres Tombs van recórrer part de Barcelona i arribaren fins la Plaça de Sant Jaume a fi de saludar l'alcalde i el President de la Generalitat. Les festes populars són molt boniques, i no seré jo qui ho negui. Però em demano si els va fer molta gràcia a les autoritats veure el rastre que anaven deixant ases i cavalls. Perquè després, els deuria tocar a ells netejar-ho, oi? I qui diu ells, diu el personal a llurs ordres.

L'HUMOR QUE NO S'ATURA

I sort en tenim d'això, que si no, feina hi hauria a suportar les furioses estrebades del nostre trist fat. L'última estrebada ha estat la pujada de preus dels combustibles, que repercutirà en la pujada de preus de tota la resta de coses que es poden comprar. Gairebé tothom ha protestat enèrgicament per les dràstiques mesures preses per allò que en diuen ministre d'Economia. Entre ells, el gremi de Transportistes Au-

tònoms. I com que, afortunadament, no perden el sentit de l'humor, podeu apreciar-ne una mostra en la fotografia, en la qual una furgoneta Citroën porta un divertit cartell en el qual camell i vehicle es fan la competència a veure qui gasta menys, i el conductor diu que ja no pot ni menjar.

La llàstima és que al final acabarem pagant tots, i potser perdrem fins i tot les ganes de riure. I és que l'Abri! és capaç de tot.

ESGARRIFANCES A MIRAMAR

Diuen que molts executius i mitjos-executius de Miramar, és a dir de RTVE a Catalunya, tenen sovintejats tremolins, i no pas de fred, que allà tenen calefacció i no en fa, sinó de nervis i inquietud.

La raó és que l'aprovació de l'Estatut Jurídic de RTVE —ja era hora!— ha creat ambient de nerviosisme en les altes jerarquies de la tele, i hom ja comença a parlar de canvis immediats i de caps que rodolaren.

I n'hi ha que ja es preparen, per si de cas. Els socialistes han proposat ja un nom per a substituir en Jorge Arandes, concretament es tracta del realitzador Sergi Schaaff. Però en aquest cas, no es tracta tant d'un nom com de tot un equip de gent que ja està treballant en un projecte de reorganització de la desorganitzada RTVE. I encara que els socialistes diuen que, si hi anessin, «no entrarien a sac, sinó amb fermesa i racionalitat», hi ha caps que ja estan esveradíssims.

Serà que no tenen la consciència neta? Serà, serà.

Fauna & Flora

JOSEP MARTÍ I GÓMEZ

Adéu, olimpisme, adéu

El president Carter està decidit, després de la invasió soviètica d'Afganistan, a carregar-se els Jocs Olímpics de Moscou. És el primer signe d'esperança que rep la humanitat en els últims lustres. Si l'anul·lació de l'olimpiada a l'URSS consolida, finalment, la fi de l'olimpisme, el signe d'esperança s'haurà consolidat i la humanitat haurà donat un gran pas endavant.

Les mascarades olímpiques, com totes les grans mascarades esportives, mal anomenades «amateurs», són el malbaratament més oneros del qual es té notícia —a part de les guerres— en el món contemporani. Són, també, la plataforma de propaganda política més cínica de què es té memòria, amb el jurament d'amateurisme per davant a càrrec de la «sana joventut del món» que dedica vint-i-quatre hores del dia al conreu exclusiu del múscul.

L'esport i la seva tradició política té antecedents sucosos, tan cínics en un bàndol com en l'altre. La bacinada de Núñez dient un dia que el Barcelona és un equip de futbol que no s'ha de barrejar en política per a fer-li dir a Casaus un altre dia, per un humil gol en fora de joc dels «pericos», que la jugada cal contemplar-la dintre d'una maniobra centralista contra la Catalunya de l'Estatut, té gloriosos antecedents.

El 1962, Espanya arriba per primera vegada a la final de la Copa de Nacions de Futbol, però com que li toca jugar contra l'URSS, es retira. No eren temps de «obertura a l'Est». Ara, amb Samaranch a Moscou a l'espera de la presidència del Comitè Olímpic, el senyor ambaixador encara confia que uns milers d'afganesos morts —quina importància té un afganès davant d'un rècord mundial en salt de perxa?— no pertorbin la pau olímpica.

Espanya tampoc no va anar a l'olimpiada de Melbourne. Estats Units sí que hi va anar. Eren altres temps, malgrat que en aquells dies Rússia invadia Hongria. En la d'Estocolm, les dues grans potències també hi eren encara que la confraternització dels sans nois i noies va tenir-ne de tots colors: a la guerra freda imposada en aquells anys per Foster Dulles, l'URSS respongué aixecant un tímid assaig del mur de Berlín: una ruda obra de paleta separava la residència dels seus atletes dels representants dels altres països.

L'esport —«el malversament més idiota», segons Sánchez Ferlosio— sempre ha estat com una mena de bata de llit en el context polític. Quan Cuba i Estats Units estaven en el pitjor moment de llurs relacions, un equip USA de voleibol va servir per a intercanvi de credencials. Quan USA va voler dialogar amb Xina —a la qual vetà sistemàticament molts anys en el Comitè Olímpic— hi va enviar prèviament un equip de ping-pong. Però quan un indi va guanyar medalles a Anvers, la pròpia USA el va desqualificar per haver cobrat diners. Uns anys abans, el 1904, aquell atleta, Jim Thorpe, hauria estat participant olímpic en unes delicioses i no gens racistes «jornades antropològiques» en les quals participaren, a Saint Louis, indis sioux, apatxes, japonesos i altres tipus humans de segona B.

La gran història diu que a Mèxic molts centenars d'estudiants foren metrallats dies abans de la inauguració dels jocs i cap consciència olímpica no va semblar commoure's. La gran història explica que a Munic uns homes van morir en un acte terrorista i la consciència olímpica només es va commoure davant la mort d'uns atletes, ostatics, però no davant dels homes que, portats per un idealisme desesperat, els havien segrestats en el pavelló israelià. La gran història sap que tota la consciència olímpica es va sentir orgullosa del desplegament que Adolf Hitler féu en l'olimpiada de Berlín, com anunci que, tres anys després, els seus canons començarien el mil·lenni ari.

Hans Magnus Enzensberger es demanava en un llibre quina relació hi havia entre política i crim. La mateixa que hi ha entre política i esport, on l'olimpisme és una entelèquia, un fantasma del vell ordre que sembla que entra en una ranera agònica. La política el va sublimar; la política l'assassina.

Què bé, si fos de debò.

BUTLLETA DE SUBSCRIPCIÓ

A L'HORA

de Catalunya

NOM I COGNOMS

ADREÇA

CIUTAT DTE.

PROVÍNCIA

PAÍS

Desitjo subscriure'm a L'HORA per un any.
L'import de la subscripció el faré efectiu mitjançant:

- ☐ Taló bancari adjunt
- ☐ Domiciliació bancària
- ☐ Efectiu
- ☐ Gir postal

a de de
Signatura

PREUS D'UNA SUBSCRIPCIÓ PER UN ANY (47 números)

Estat espanyol	3.300 ptes.
Europa	4.400 ptes.
Amèrica i resta del món	5.000 ptes.

DOMICILIACIÓ BANCÀRIA

Senyors, els agrairé que amb càrrecal meu compte/líbreta, atenguin el rebut que anualment els presentarà L'HORA, S. A., pel pagament de la meua subscripció a L'HORA DE CATALUNYA.

BANC/CAIXA

AGÈNCIA

NUM. COMPTE/LLIBRETA

TITULAR

DATA

Signatura

Un cop omplert
enviar-ho a
L'HORA DE CATALUNYA
Aribau, 80, àtic, 1.^a
BARCELONA-36

Lleure lliure

DILLUNS, 28

Avui hi ha fira a Tremp, comarca del Pallars Jussà, i festa major al Pla de Sant Tirs, de l'Alt Urgell, i Verdú, de l'Urgell.

Música: A dos quarts de vuit del vespre, a l'Institut Francès de Barcelona, hi ha un recital del Quartet de Saxofons de Barcelona. Interpreten obres de Pierné, Perrin, Françaix, Mejer, Berlin i Ventas. Al Palau de la Música, a les nou del vespre, l'Associació de Cultura Musical ofereix un recital de la soprano Elly Ameling. Serà acompanyada al piano per Irwin Gage.

TVE: Continuarà durant tota la setmana al circuit català la novel·la «A través del celobert», de Benet i Jornet, realitzada per Sergi Schaaff i interpretada per Carles Lloret, Lourdes Barba i Juanjo Puigcorbó. Pel que fa al cir-

cuit estatal, res a destacar, llevat que continua «Hombre rico, hombre pobre» i que a la segona cadena, «Más allá» ens parlarà de la relació entre els OVNIS i Jesucrist. És a les 22.45.

DIMARTS, 29

Les festes majors d'avui són a Benavent de Segrià, Caldes de Montbui (Vallès Occ.) i Campins i Palautordera, ambdues viles al Vallès Oriental.

Música: Recordeu que avui, dijous i dissabte, encara teniu oportunitat de veure «Aida», de Giuseppe Verdi al Liceu. La fan a dos quarts de sis de la tarda.

Art: A la Galeria Caràtula, Trav. de Gràcia, 96, es clou avui una exposició de Pintura i Gràfica d'Ulrich Wolf, de

la bellesa de la qual en podeu veure una mostra. A la Galeria Maeght es tanca aviat l'exposició de pintures de Robert Llimós. És al carrer Montcada, 25.

TVE: «El món en català», el programa internacional de Baltasar Porcel, no ha tingut gaire bones crítiques. Avui ens ofereix «USA: Deserts de l'Oest». A la primera cadena, a les 7, un nou programa per als nanos, «Destino Plutón», concurs amb ambient de ciència-ficció. Vés a saber, oi? què en sortirà. Continua «Gibbsville», amb l'episodi «En el silenci». Al UHF, a les 21, transmissió en diferit de «Salomé», l'òpera de Richard Strauss, interpretada per Montserrat Caballé, Josephine Veasey i Fritz Uhl.

DIMECRES, 30

Música: Al Palau de la Música, dins dels Dimecres de Ràdio Nacional, avui «El clarinet alemany». Jesús Villa Rojo, clarinet, i Luis Rego, piano, interpretaran obres de Schumann, Brahms i Hindemith. És a les vuit del vespre.

Art: A la Sala Gaspart s'acaba aviat l'exposició de pintures de Riera Rojas i ha estat inaugurada fa poc a la Daedalus, Consell de Cent, 286, una d'escultures de Subirachs.

TVE: Nou episodi de «Mare i fill», avui «Un conte de terror a Transilvània», que compta com a invitats amb Angel Pavlovski i Estrellita Castro. La història del cinema a Catalunya, tot seguit, ens parlarà de «Chomón i els italians a Catalunya».

A «Cine español», film de Fernán Gómez, «Cómo casarse en siete días», amb Graciela Morales, Saza, Gómez Bur, Rosanna Yanni. Pot tenir detalls divertits.

DIJOUS, 31

Música: A la Fundació Miró, i en una retrospectiva de la música electroacústica, avui actua a dos quarts de vuit el grup «Columbia-Princeton Electronic Music Center», de la Universitat de Co-

lumbia, a Nova York. Interpreten obres d'Ussatxevski, Luening i Milton Babbitt, comentades per Andrés Lewin-Richter. Avui comença la XXII Temporada Musical del Patronat Pro Musica de Barcelona. El primer concert, al Palau, a les 21 h., és d'André Watts al piano, que interpretarà obres de Scarlatti, Mozart, Schubert, Rachmaninoff, «Estampes» de Debussy i la «Vallée d'Obermann», de Liszt en la primera versió.

El CAF, a Gran Via, 608, organitza un concert de guitarra clàssica a càrrec dels alumnes de l'Acadèmia de Música D'Antonio Val. Interpreten obres de Fortea, Roncal, Bach, Vivaldi, Carulli, Fleury...

Art: A la Galeria Estudi Tretze, Vigatans, 13, es clou avui una exposició de pintures de Dai-Bi-In. I a Dau al Set podeu contemplar olis, dibuixos i gravats de l'artista Cruspínera. És a Consell de Cent, 333.

TVE: «Les nostres coses» ens parla avui de «L'oli», i no oblideu que a la tarda tenim «Vostè pregunta». Per un d'aquells atzars de programació, no hi ha novella.

Un nou episodi de «Déjenme respirar», que parlarà d'aprendre a conduir. A «Espanoles en el Pacífico», de la Quadra ens conta que una comunitat ha tornat als orígens primitius: «Nagriamel». Teatro breve ofereix «Las codornices» de Vital Aza. Si és com fins ara, millor no veure-ho. En canvi, els afecionats a l'esport tenen partit de Copa d'Europa de Bàsquet al UHF, a un quart de set, entre el Madrid i el Sinnudyne de Bolònia. I a les nou, Teatro estudio, sempre interessant encara que avui no en tenim dades. Ah! No us ho creureu, però avui s'acaba «Hombre rico, hombre pobre».

DIVENDRES, 1

Música: Concert al Palau a les nou del vespre. Es tracta del Festival Strings de Luzerna, dirigit per Guido Knuesel. Interpreten Purcell, Mozart, Schubert, Grieg. Els porta

l'Associació de Cultura Musical.

Art. A la Galeria Joan Prats podeu veure l'exposició Elena Vieira da Silva. A quarts de vuit, a més, avui es projecta una pel·lícula sobre l'artista. És a Rbla. Catalunya, 54.

TVE: «Más vale prevenir» ens parla dels ulls dels menuts. Tenim els habituals i correctes «El hombre y la tierra» i «El nido de Robin». I comença un nou «Grandes relatos»: «De aquí a la eternidad». Se'n recorden del «solo» de trompeta de Monty Clift? I de la tempestuosa passió entre Deborah Kerr i Burt Lancaster? Doncs ara tot això ho faran William Devane, Roy Thines, Natalie Wood i els dirigirà Buzz Kulik. A la segona cadena, «El ángel de la calle», film mut de Frank Borzage, interpretat per Janet Gaynor i Charles Farrell. Borzage era un home de gran sensibilitat, per tant potser val la pena veure la pel·lícula.

DISSABTE, 2

Avui hi ha fira a Anglesola, Besalú, Calonge, La Pobla de Claramunt, Perafita, Ponts, Sallent i Sant Llorenç de Morunys. I festa major a Aleixar, l'Ametlla de Mar, Cavassers, Calafell, Calldetenes, Enviny, La Garriga, Lavern, Palau Saverdera, La Pobla de Mafumet, Sant Julià de Vilatorrada i Valls. Destaquem com a fira i festa important la «Fira de la Candelera», de Molins de Rei, amb una gran tradició.

Art. Avui s'acaben dues exposicions. La de Fina Miralles que comenta en Cirici, a la Galeria, 491 (Provença, 197) i la d'olis d'A. Tusell, a la Llotja d'Art (Bruch, 146).

Música. Avui tenim la primera audició del concert de l'Orquestra Ciutat de Barcelona, al palau, a les set. Demà al matí hi haurà la segona. Dirigeix aquesta setmana Josep M. Cervera, amb Jaume Francesch al violí. Interpreten «Oberon», de Weber, el concert núm. 1 per a violí de Bruch i la «Patètica», de Tchaikovski.

TVE: Un film modern i sense referències per a la tarda, «Peligro en el Valle del Sol», dirigida per Paul Stanley. A la nit, una molt recomanable comèdia de Billy Wilder, «Qué ocurrió entre mi padre i tu madre», feliç conjunció —novament— Wilder-Jack Lemmon, amb l'afegit de Juliet Mills. No us la perdeu.

Pel que fa a UHF, a les 17.30 Irlanda-Escòcia de Rugby i, després, La Clave, amb un altre tema d'actualitat: L'Islam.

DIUMENGE, 3

Hi ha fira a Centelles, Cubells i Mollerussa, i festa major a Almatret, Botarell, Castellnou de Seana, La Floresta i Tivissa.

Teatre: Al Romea, dintre del cicle de «Cavall Fort», torna a representar-se l'obra de Josep M. Folch i Torres, «El Rei que no reia».

Art: A la Fundació Miró s'acaben dues exposicions. A l'espai 8, Sèries Fotogràfiques de Mariano Zuzunaga, i a l'espai 5, la de Jerry Sheerin sota el nom «Pintura a l'espai: espai com a suport. Avantprojectes per a l'ambient urbà».

Música; Al Liceu, primera representació de l'òpera de Giacomo Puccini «La Bohème». És a dos quarts de sis i la repetiran els dies 5, 7 i 9 de febrer.

TVE: A Estrenos TV, film de Gordon Hessler interpretat per George Kennedy i Joanna Pettet, «Una voz en el desierto». A la nit, Estudio 1 ofereix una obra de clima poètic, «El difunto Christopher Bean» d'Emlyn Williams,

interpretada per Pablo Sanz, Gloria Roig, Vicky Peña, Ivonne Sentís. A la segona cadena se'n carreguen l'interessant documental de la tarda per a fer una sèrie americana de nens bones persones, «Una cala en el paraíso». El llargmetratge de les vuit és «Amador», de Paco Regueiro. I reconanem a fons el «A fondo» d'avui, car l'entrevistat és un gran director de cinema espanyol: Luis García Berlanga.

A MÉS A MÉS

Cinema. A l'Arkadin 2 i al Waldorf un «digest» del film rodat per Bob Dylan «Renaldo y Clara», junt amb Joan Baez. N'hi falta la meitat. Però canten. A l'Astoria, «Laberinto mortal», elegant i suau història de crim terrible contada amb el mestratge habitual de Claude Chabrol. Amb l'al·licient de Don Sutherland, Stephane Audran i David Hemmings. «Running» és una història agradable i ben explicada que podeu veure al Novetats, amb Michael Douglas incorporat. Al París, ocasió de tornar a fruit «El Dormilón» de Woody Allen. I al Publi 2, una història dolçament pícara, «Benjamin», de Michel Deville, força recomanable.

Teatre. Amb una bona sort arrebegarem els caps de setmana a Sabadell el «Monòleg al pare», de Kafka, adaptat per Pep Molins. I al Lluïre, si no la vau veure, podeu provar «Rosa i Maria», amb la Sardà d'única protagonista.

Diversos: La Delegació d'Omnium Cultural a Lleida ha convocat el II Premi «Enric Farreny» de Literatura Juvenil, per a segona etapa d'EGB. Els nois de les comarques lleidatanes poden presentar treballs de poesia o prosa al carrer Cange. Bruguat, 6 baixos. D'altra banda, el Jurat del Premi d'Investigació del Banc Occidental ha concedit el Primer Premi a l'obra de Roser Majoral «Utilización del suelo agrario en Catalunya».

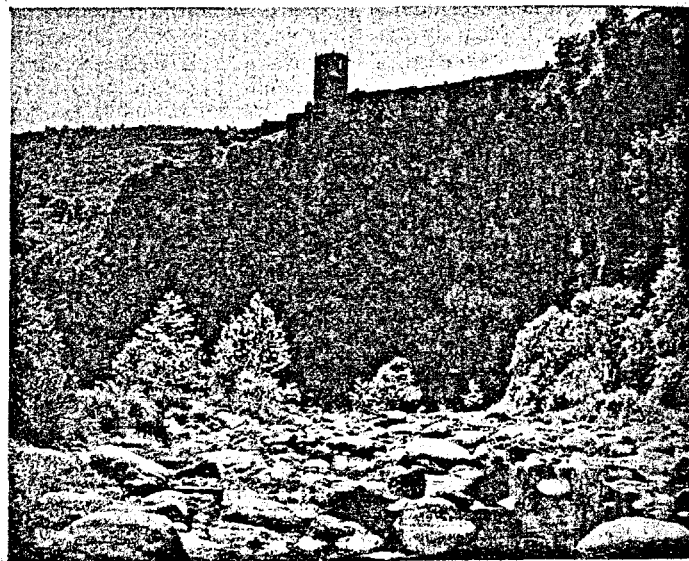
Castellfol·lit de la Roca

Terra de mal tondre, de comunicacions primes i esforçades, diuen. Aquesta és la comarca de la Garrotxa. Una comarca ferèstega i dura, formada per clotades i

petites valls, molt verdes, del tot encisadores, que fan que sigui una regió força atractiva, que convida a caminar pels seus camins i corriols per tal de revelar tots els racons i raconets que la conformen.

Al capdamunt d'aquesta comarca hi ha Castellfol·lit de la Roca, un poble senzill com molts d'altres que es poden trobar en qualsevol recó de Catalunya, si no fos per la impressionant columnata basàltica sobre la qual s'aixeca el vilatge.

Aquest poble gaudeix de renom degut al seu curiós i, alhora, original emplaçament en un promontori, o millor en un penyasegat, que cau verticalment sobre les aigües dels rius Fluvià i Turmell, units al peu de la cinglera de cinc-cents metres d'amplada per cinquanta metres d'altura, tota ella formada per obs-cures i espectaculars columnes basàltiques, les quals amb els seus pilars prismàtics i sobreposats adquireixen un aspecte monumental. La seva procedència és deguda a roques efusives emeses pels volcans que hi ha a les rodalies. En solidificar-se els mantells de lava, van agafar aquesta estructura geomètrica tan característica. A més, a les nits, la vila, i en particular aquesta mole de basalts, resta il·luminada, i canvia

Castellfol·lit de la Roca

aleshores la seva imatge de fermesa per una sensació d'encanteri i de conte de fades.

Però tornem a la realitat. Si hom desitja ampliar els seus coneixements de la zona, a nou quilòmetres de Castellfol·lit de la Roca, carretera enllà, cap a França, hi ha el poble d'Oix. Aquesta població muntanyenca, amb un centenar i escaig d'habitants, és divideix en Raval de dalt i Raval de baix, i conté

en el seu interior l'església romànica de Sant Llorenç obra realitzada en el segle XI. Oix està enclavat, concretament, al peu del puig de Bestracà, de 1.044 metres d'alçada; excursió fàcil de dur a terme i que permet fruit d'una dilatada visió tant de les veïnes i punxegudes muntanyes del Comanegra i del Bassegoda, de 1.558 i 1.376 metres d'altitud respectivament, com de la més llunyan serralada pirinenca.

COMPLEMENTS

Si es desitja passar-hi més d'un dia, és recomanable hostatjar-se a la Fonda Casa Paula (972-29 40 32) o bé al Parador Castellfol·lit; ambdós llocs a Castellfol·lit de la Roca.

A Oix, poble veí de l'anterior, només hi ha un hostal, l'Hostal Cal Ros.

En l'aspecte culinari, la Garrotxa és famosa pels seus peus de porc amb naps i els embotits. D'aquests darrers però, hi destaca especialment la llonganissa dolça, en la qual en preparar-la, a més de tots els ingredients que hi són habituals, s'hi barreja sucre fi i limona, que li donen llavors un gust del tot original. L'esmentada llonganissa es pot menjar crua o bé fregida.

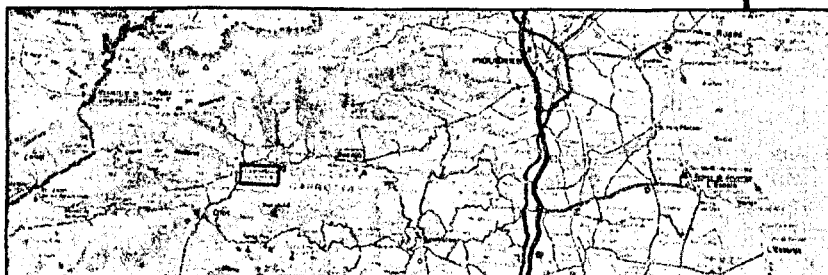
COM S'HI VA?

Es surt de Barcelona, bé per l'autopista A17 o bé per la carretera nacional N-II, direcció a França, fins arribar a Girona. Una vegada allà, es segueix per la carretera comarcal CC-150, direcció a Banyoles, Besalú, Argelaguer i Castellfol·lit de la Roca.

De Castellfol·lit mateix, surt una carretereta local que mena a Oix.

—Distància, en quilòmetres, des de Barcelona: 150

—Altres combinacions: Es pot anar en tren fins a Girona, i una vegada allà continuar el viatge amb els cotxes de línia, de l'empresa TELSÀ, que fan el trajecte Olot-Girona, tot passant per Castellfol·lit, Besalú i Banyoles.

"Optics abans que tot"

BARCELONA - Pl. Calvo Sotelo, 10 - Diagonal, 570 - Av. Guipúscoa, 66 - Manso, 33
Av. Meridiana, 374 - Provença, 277 - Rbla. Catalunya, 87 - Sants, 109
L'HOSPITALET - Progrés, 48 - SABADELL - Rbla. Cabdill, 7

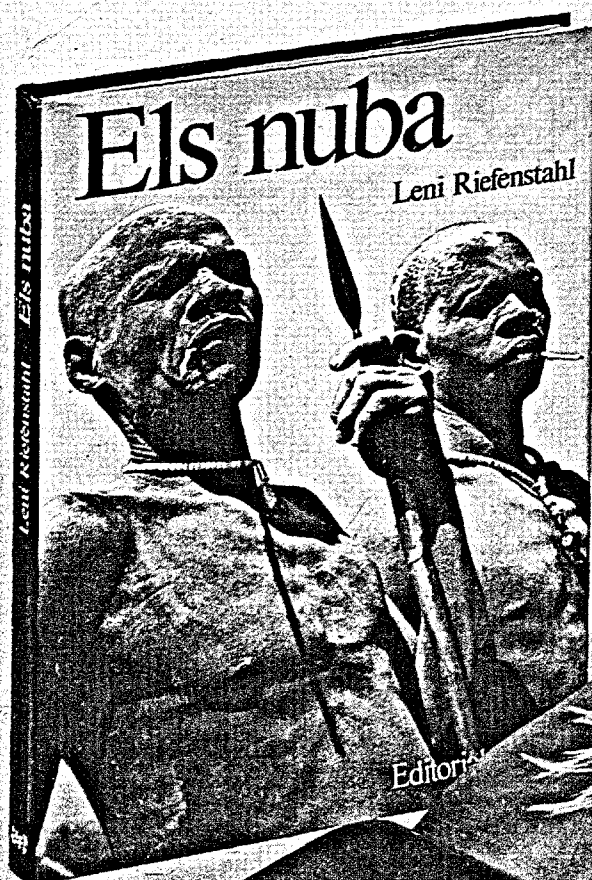
Els nuba

ELS PRIMERS LLIBRES EN CATALÀ
SOBRE ANTROPOLOGIA AFRICANA:
L'HABITATGE, LA LLUITA, LA
DANSA, ELS TATUATGES...

Documents únics que posen de manifest allò que resulta
sorprenent de la vida d'uns homes que durant
segles han subsistit al marge de les grans
civilitzacions modernes.

Leni Riefenstahl, una de les
rectores de cinema i fotogràf
més famoses de la nostra èpo
guardonada internacionalm
en diversos certàmens pels s
extraordinaris reportatges g
fics, ha estat la primera de
blanca que ha viscut entre
misterioses tribus nuba a
valls més ocultes que ocup
el centre del Sudan. N'ha
tudiat la forma de vida i l
deixat plasmada en fotograf
fascinants que reflecteixen el
cle complet de l'existèn
d'aquests nadius.

387 FOTOGRAFIES
EXCEPCIONALS
D'UNA I DUES
PÀGINES SENCERES,
TOTALMENT INÈDITES I
EXCEPCIONALMENT
REPRODUÏDES A TOT COLOR

BLU

EDITORIAL BLU

Milanesado 21-23
Tel. 204 23 00/04/05
BARCELONA 17